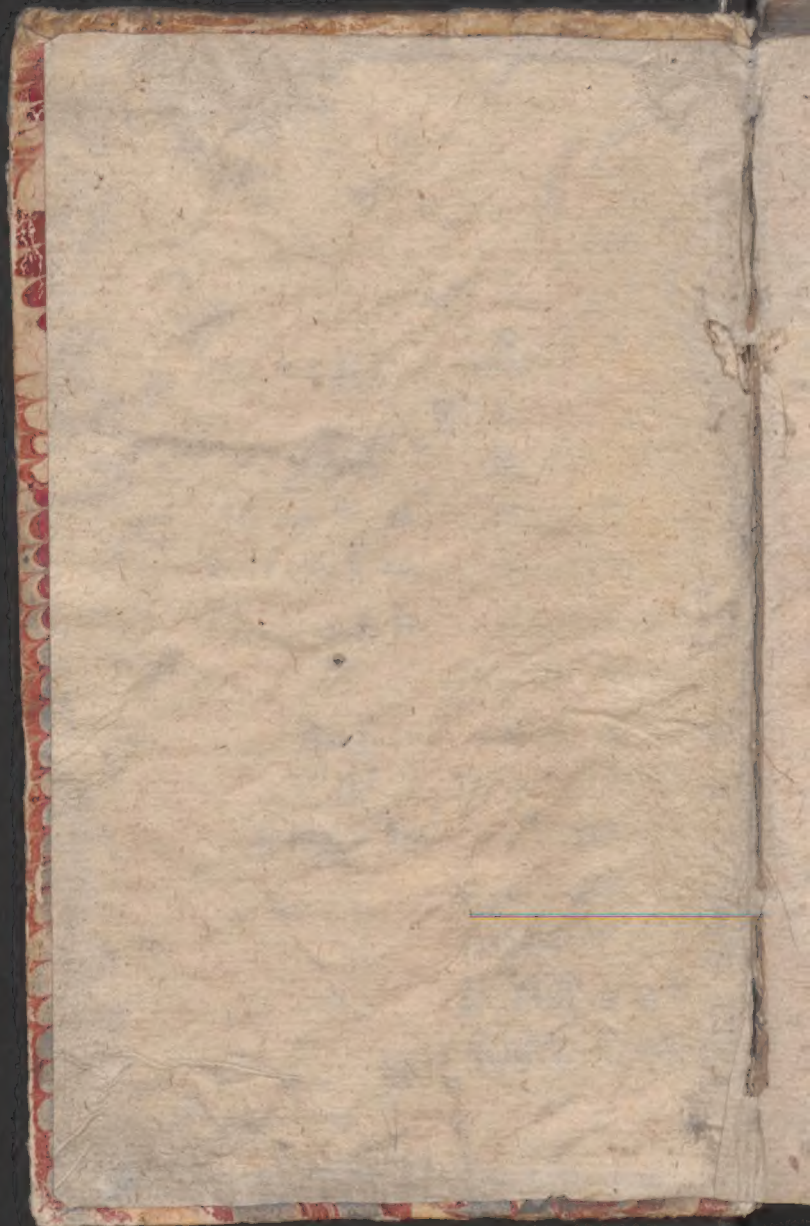
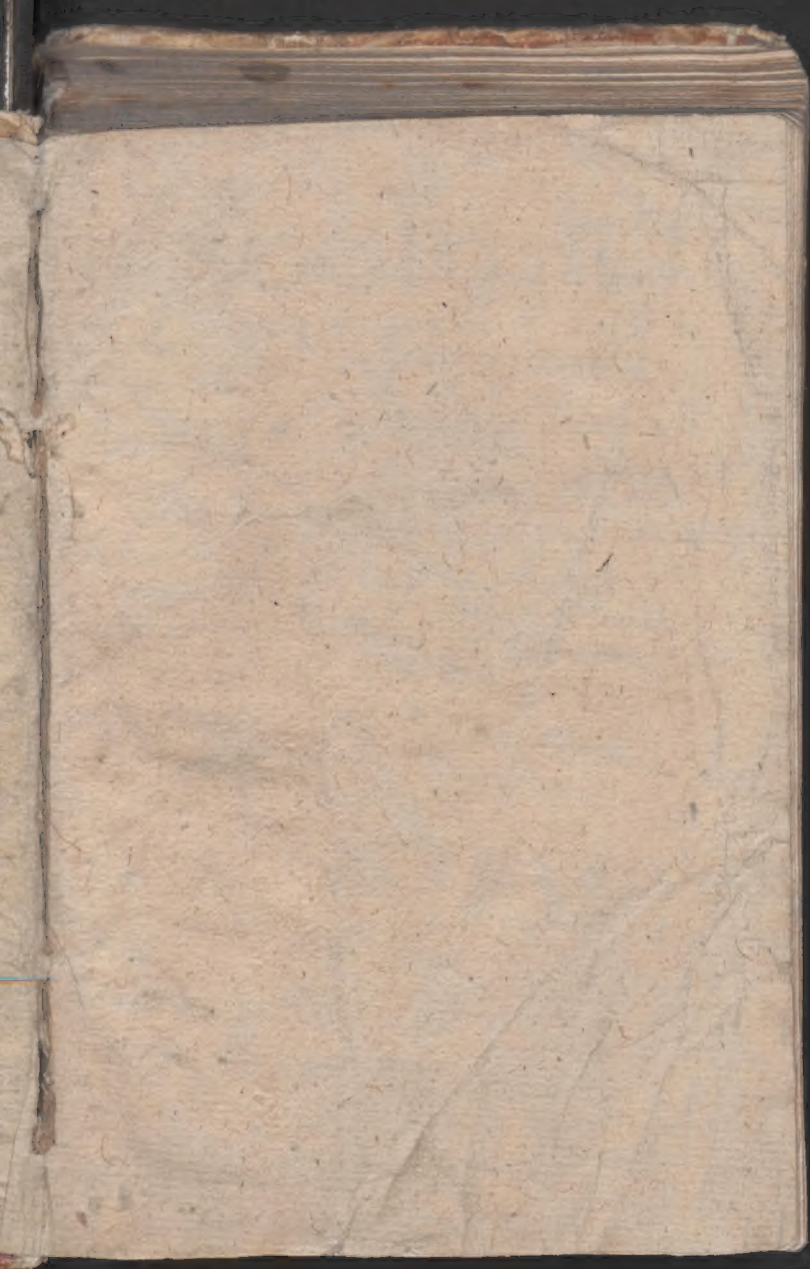

ki
z, odd
leior
od

H

S
A

E

S
C

m

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
GNESENSIS
EREMITÆ CAMALDULENSIS

A
STEPHANO DAMALEVICIO
S.T.D. CANONICORVM REGVLARIVM
*Congregationis Lateranensis ad San-
ctum Nicolaum Calistensis Prepo-
sito, & per Archidiaecesim Gne-
snensem librorum Censore Or-
dinario ex antiquissimis
gravium authorum*

Chronicis,
EXCERPTA
Anno partus Virginæ

Quo
ROMÆ ALEXANDER Papa Coronat opes

Romæ Typis Ignatij de Lazaris, 1661.

Varſaviæ verò Anno Domini 1714.

REIMPRESSA

M. Erlano Comato in Inſula Vigrenſi

IN AVITUM INSIGNE
CELSISSIMI PRINCIPIS.

I.

Inscripti Regum trabecato Nomine FLORES,
Coelica sunt etiam Nomina ferre pares.
Hoc igitur Divus cingit se Flore ROSINUS,
Ut grato citius fragret odore Lechis.

II.

Cessit victa suas Salomonis gloria dotes,
Szembekij Floris dum radiavit Honor.
At ubi Patritium junget Bogumilus odorem
Stellifero Numen ponet in axe ROSAS,

CELSSISSIMUM PRINCEPES

D O M I N U M
D. STANISLAVUM
SZEMBEK

ARCHIEPISCOPUM
GNESNENSEM

Regni & M. D. L.
PRIMATEM

Quantum à cœlis Domus
Tua æstimetur, jam cognoscimus
um sub ejus tecta & DIVI HOSPI-
ES recipi exambiat PRINCIPVM
ELSSISIME. Quid enim non
benter petant bas edes: in quibus

(j.k.) nulla

nulle aræ præterquam virtutis colun-
tur, Crimenq; ab illis tam longè distat
quàm ab ipsa probitate. Vagentur ali-
bi liberè, per palatia fastus & ambitio,
pateant nonnullorum atria die noctuq;
insomnibus vitijs, accumbat mensis lu-
xus, aureis Cubilibus stertat jactantia,
ludat non sine illusionè conscientie in
hortis insolentia, inter famulorum gre-
ges regnet dissolutio; tædeat multos, quin
& pudeat, non convivere familiariùs
probris, maximumq; Magnatum pute-
tur nefas, carere nefandis, tanquam
etiam isti soles umbras admitterent;
apud Te supra id maximè excubatur,
ut ejusmodi turbe omnis à religiosissi-
ma aula aditus præcludatur. Cum
namq; magnum sis Polonie Numen
incolere non potes, nisi aut Cælum
aut templa, obsequiaq; detrectas, quæ
jugum Divine & humane legis excus-
serunt

serunt. Placet Tibi decor externus,
si & animus non squalleat, non abhor-
res sibilantia serica, si probitatem non
exsibilent, gaudes Tuos spectare divi-
tes, si unà non careant opibus innocen-
tie. Vnde si virtus terris deperiret,
non alibi quæreretur quam Domi Tue
imò tu ipse à singulis, singularum vir-
tutum Imago colereris, quarum effigiè,
adeo refers vivam, ut ille omnes Tu
unus esse videaris. Que nobis etas
pientior Te ostendet Numam? Cu-
jus sudoribus rigata Ecclesie vinea in
dulces protuberat botros sanctimonie.
Restituisi templis reverentiam; fati-
scentem Divinorum honorem erexisti,
emorientem in Clero pietatis animam
Tuo spiritu redanimasti. Iam non u-
nam sponsa Christi ornanda sibi ex Tue
doctrinæ floribus contexuit coronam,
metimus uberes ex Ecclesiæ agro fru-
ctus

Etus quos Tu inseminaſti, non marce-
ſcunt Archidieceſeos lilia, quia Tuâ
indefeſſâ coluntur ſollicitudine. Nec
mirum iniquum enim putas ad ſuper-
biam tantum non ad Religionis fulciû
Archipreſuleum geſtare ſcipionem, Ca-
put primis ligari tenijs, & mentem non
eſſe amore ſuperum obligatam, Crucẽ
in pectore præferre, & Crucis zelum à
corde exulare. Odiſti exanimis ſta-
tuas, ſepius iſte Infulis graves, purpu-
ris tumide, gemmis & tantum illuſtres,
Vultum Pontificum non munus exhi-
bent, Tu mitrâ cum ſupra alios emi-
neas, infra neminem indignis Prima-
tiali honore reptas operibus, tantò ma-
gis in hoc Culmine admirandus, quòd
in illo ſubiſtiſas ſine ruina probitatis.
Plures alijs levati, gravius virtutẽ
precipitarunt, & ſoli publico propin-

... & cæciti ad aſpectum pietatis,

Tecum

ce. Tecum, quo levatur sublimius, eo secu-
rior à casu, gaudet Te videre supra
omnes, in quo ab omnibus suprema a-
doratur. Nec pro aris solum, pro patrijs
quoque penatibus, ardentem Te expe-
rimur Flaminium, partiris inter superos
& Patriam curas, oblitus Tui, illo-
rum memoriâ. Ne libertas Lechica to-
ties ab infamibus petita & impetita
procis rapiatur, invigilas diligenter
PRIMATVM PRVDENTIS-
SIME, Regibusq; & legibus corri-
gendis Te provisum non ignarus, ita
sceptra revereris, ut audaciam certâdi
pro publica salute nō deponas. Habēt
Te lachrymæ populi pro se oratorem,
pro quibus dum facundius, quam olim
fabulis duntaxat celebris Hercules pe-
roras, Catenas fundis ad dissolutionem
malorum restringendam. Modestiam
Tuam laudibus interturbare non au-
demus;

demus; major hæc quam ut eam nostri
margines capiant. Principem fasces
& tituli ostentant, demissio unum ex
nobis loquitur, nemini inaccessus, tam
facilis obtutibus omnium quam votis
occurris, nec pensas quantum Tua
Tibi concedat Authoritas, sed
quantum nostra necessitas indigeat.
Demittis Te ad omnes hoc ipso Cel-
sissimus, gaudesq; subvenire singulis non
rogatus. Ita cum nulla cum virtute
ad Superum propinquitatem non acce-
das, familiaritate tamen cum subditis
præstas, quam ita Tibi singularem
reddidisti, ut si omni virtute destitue-
reris, hæc una dignum Te faceret toti
terrarum orbi moderando. Et id est
quod Celites intra Tua limina invitat,
imò etiam trahit, simillimus illis in
Te animus; gaudent Tuo consortio,
quem honoris sui præsidio gaudere non
ignorant

ignorant. Admitte jam PRINCI-
PVM BENEVOLENTISSI-
ME & nostrum Bogumilum, verius
dicam Tuum, qui ijsdem Tyaris insi-
gnis, eâdem Cathedrâ sublimis, parum
se mererè de Superis putaret, nisi & de
Tuo in terris patrocinio mereatur.
Nec magna petit, Tuum duntaxat a-
gnosce, & nemo non suum volet, ne-
miniq; ardentiozem Illius Cultum Pri-
mas Tua authoritas non imperabit.
Præcessit Te Archipræsuleis fascibus,
Tu simul & virtutum & dignitatis
successor vel ideo servatus, ut aras
tanti Pontificis servares, servatas ad
posteritatis transmitteres venerationem.
Multum illi debes, parata sanctitatis
exempla quæ imitareris invenisti, plus
ille Tibi, cujus virtutum vestigia ne
obtererentur, Tuis operibus effecisti,
quod gloriosius, nomen Illius ne fato tē-
porum

porum morererur, Tu Stanislaus non
desinis animare. Nihil deniq. cum
Illo Tibi non commune, Generis &
Purpure Pestum aequè floridum, pie-
tatis in Superos fervor idem, uterque
Patronus Lechie, Ille in Cælis, Tu
in terris causam eius fortiter propugna-
tis. Radjs cum illustrarunt astra, quò
tamen orbi magis inlarescat, amoris
flammas à Te expectat. Elucescent
tunc iste, ubi curâ & promotione Tuâ
votivis rota Archidiæcesis nomini eius
ignibus coruscabit. Meretur honorem
Tutelarium Polonie, qui communem
cum ipsis agit Regni patronatum.
Promove itaq. Archipræsulum Glorio-
sissime Divi Antecessoris Tui cultum,
ille pro temporanea sibi impetrata in
terris solennitate, eternam Tibi in cæ-
lis impetrabit.

Ex voto
Obligatissimi Ordinis Camaldulensis.
Eremitarum, ad Varsaviam.

Protestatio Authoris

LEctor adverte ab immemorabili Bogumilum, ut infra ex mea serie Archiepiscoporum Gnesnensium, Sanctum esse dictum, ore tantum populi, non solenni Ecclesiæ; Et quæ modo exarata legis, in eo statu relinquo, quem seculis hinc meis lucubrationibus obtinebant. Idque tam Sanctè profiteor, quam decet eum, qui sanctæ Sedis Apostolicæ filius obedientissimus haberi cupit, ab eaque in omnibus dirigi velit.

Porro sanctum vocatum, & ei vota supplicationesque publicas fieri solitas, ante ducentos amplius annos testimonia Ecclesiæ metropolitana ostendunt nam anno Domini 1443. Vincentius Kot Archiepiscopus Gnesnensis ita oblationes ad Tumulum S. Bogumili in Ecclesia Dobrovensi disposuit cum Collegio Metropolitano.

Ex
serm:
Arch:
Gnesn
in vita
hujus
Sancti
111.

Reverendissimus in Christo Pater Dominus Vincentius Archiepiscopus, cum prefatus Dominus de Capitulo Gnesnen: superius, habitis tractatibus mutuis inter se super offertorio Dobrovo, talem ordinationem fecerunt. Ut Plebanus recipiat offertorium intoto de Altarijs, & alias oblationes.

Quantum

Quantum autem de offertorio quod offertur ad Tumbam S. Bogumili; ibidem in Dobrovo, prefatus Dominus prapostus cum supradictis Dominis vult, Et ita ordinat: quod medietas dicti offertorii quod offertur ad tumbam, fiat ad murum, ad quam medietatem recipiendam Et conservandum constituit Honorabilem Albertum Plebanum in Turek, medietatem autem residuam, Plebanus Dominus Otha, Et successores sui recipiat, pro suis usibus, Et pro sustentatione ministrorum Ecclesia convertat dicti offertorii de eadem Tumba S. Bogumili. Cera vero qua offertur ibidem in Ecclesia Dobrovo pro Divini cultus administratione plebanum Et Vicarios de eadem cera prefatus Dominus Albertus Plebanus in Turek teneatur retinere ceram pro luminibus ad Divina celebranda quantum sufficeret decenter. Residuam vero ceram si extat seu exstabit, ipse Dominus Albertus tenebitur vendere Et pecuniam cum aliis pecuniis quas accipiet, videlicet medietatem de tumba fideliter conservabit Et congregabit Et congregata Domino prosperante, incipiet murare Ecclesiam in Dobrovo de consilio Dominorum prapostorum: Signa autem qua sunt ad meritum eiusdem Sancti idem Dominus Plebanus in Turek fideliter, Et diligenter conscribat, Et ad sua Protocolla reponat. Actum in Generali Capitulo, post Festum S. Adalberti penultima Mensis Aprilis die Mercurii, Anno Domini 1443. Presentibus Dominis P. de Grandi Prapostus. Joanne Decano

Decano, Joanne Archidiacono, Joanne Cantore,
Andrea Scholastico, Joanne Ferman Custode, Jo-
anne Cancellario, Jaroslao, Joanne de Rudzieia
N. Glebocki, Mathia Drya, Andrea Jaczkowski,
Lascario Stanislao Biclanski, Joanne de Briesz-
wo Łuskone, Joanne Falonis, Magistro Thoma
Stezampinski, Nicolao de Nicenieß Jacobo de Dam-
bno & Jarando, Prelatis, & Canonicis. ad sonum
magna campana congregatis.

Stephanus Damalevicius.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

D

Dum facilis pro Te miseris fert alveus escam
 Induis æternas, sic Bogumile dapes.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendiss: Patri
Mag: Sac: Palatij Apost:
Ord: Carassa Archiep: Patraff: Vicesg:

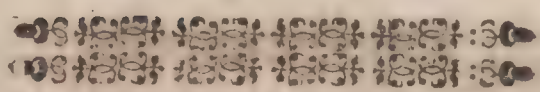
IMPRIMATUR

Kr: Raymundus Capisucchus
Magister Sac: Pal: Apost:
Ord: Præd:

REIMPRIMATUR

M. Bartholomæus Episcopus
Posnaniensis m: pp:

63K

Patri
ce/g:

63

hus
:

63k

pus

63

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
GNESNENSIS XIV.

CAPUT I.

Gentis Roseæ in Polonia Origo.

SANCTUS Adalbertus,
Bohemus natione, Gen-
tis Roseæ, quæ Rosam in
campo rubro, albam gerit pro
stemmate, Comitum Libicensi-
um hæres, Slaunici, & Strzezy-
slavæ illustrium parentum filius

2 *Vita S. Bogumili,*

S. Rômualdi Eremitarum Camaldulensium Patriarchæ, discipulus cum frustra iterum, Moguntino Archiepiscopo in Romana Synodo sollicitante, & summo Pontifice Gregorio V. mandante, ad Cathedram Pragensensem: Fuiſſet reversus: obtento consensu sanctæ sedis Apostolicæ, nisi resipiscerent Pragenses, & sui Pastoris monitis obtemperarent, barbaris gentibus Evangelium prædicandi, in Ungariam primùm, deinde in Poloniam venit; ut nova, plantationis Vincæ Domini Sabaoth germina, salutari Christianæ doctrinæ irrigaret imbri, comiti-
bus

Archiepiscopi Gnesnensis 3.

bus imparem laboris, instituti
Sancti Romualdi, Eremitis Ca-
maidulensibus, Christiano & Pa-
pante, ac Gaudentio, sive Ra-
dzino fratre germano, tum &
Poraio, quem divina providen-
tia nefario furori Bohemorum,
in alios fratres sancti Episcopi,
Sobonem, Spicimirum, Sobe-
slaum, Zimissum, & Ceslaum,
grassanti subtraxerat, secum as-
sumptis. Ex quibus Gaudentium
sive Radzinum, in Cathedram
Gnesnensem pro se suffecit, pro-
bante Gregorio V. Pontifice
Maximo Ottonis III. Impera-
toris cognato magnis ipse fru-
stra precibus sollicitatus à Polo-

nis ut laborem ex colendis neophitorum moribus, ex ea Cathedra Doctōr & Archipræsul impenderet. Qua in re, ne prorsus vota, & desideria recens ad Christum conversæ nationis, videretur contemnere; summam, & compendiū doctrinæ Christianæ, lingua vernacula conscriptum à Polonis decantandū, cum Gaudentio Fratri reliquisset, quod usq; in præsentem diē, in templis, domibus, & aciebus olim militaribus, decantari usitatum fuit ipse ad prædicandū infidelibus Prussis Evangelium, perrexit. Ubi coronam martyrii, remo primū à nauta percussus

Archiepiscopi Gnesnensis 5

ne- cussus graviter, septem deinde
Ca- lanceis, à barbaris confossus, a-
esul- deptus est die 23. mensis Aprilis
or- feria sexta magna Anno Christi
ad- nongentesimo nonagesimo se-
vi- ptimo.

C A P U T II.

Bogumili parentes, & præceptor.

POrajus autem frater ipsius
germanus, sumpta conjuge
in Polonia, Comitum Libicen-
sium nomen, & stirpem propa-
gavit, ex qua genuini hætedes a-
viti, Rosæ albæ, candoris pro-
dierunt Boguphalus, & Bogu-
milus germani fratres, ex Nico-
lao de comitibus Libicensibus,

in Bohemia, stirpe Poraia ori-
undo, in maiore Polonia, Gne-
snensi Castellano, primariae di-
gnitatis in Senatu Polono viro,
& Catharina Gryphia, Comitū
de laxa sorore, foemina lectissi-
ma, parentibus piis; ac Deum
timentibus prognati, in Villa
hereditaria dicta Cosminco,
prope Dobrovum pagum Ar-
chidiæcesis Gnesnensis, Archi-
diaconatus, & territorii Unie-
ioviensis, Palatinatus Syradien-
sis. Hi ab infantia in timore
Domini, & pietate Christiana
instituti à parentibus, literis e-
tiam humanioribus pueritiam
excoluerūt, in Gymnasio Gne-
snensi

Archiepiscopi Gnesnensis 7

snensi, sancto præceptore curâ
illorum institutionis sustinente,
Ottone Bambergiensi Episco-
po; qui quamvis & ipse illustri-
bus in Suevia Comitibus, Patre
Bertholdo, & matre Sophia na-
tus esset, tamen orbatus paren-
tibus, ad eam devenerat egesta-
tem, ut cum Grammaticæ præ-
cepta, itemque Pœtas, & Phi-
losophos, tenaci memoria com-
plexus esset, nec haberet sum-
ptus, ad studia sublimiora ne-
cessarios, in Poloniam, quæ tunc
nobilissimum pretiosissimarum
Sapientiæ mercium extitit em-
porium venerit, & ludum lite-
rarium ibi cū authoritate Prin-

cipis docendi; aperuerit. Cancellarius deinde factus Boleslai primi Polonorum Regis, & ab eo ad Henricum Quartum Imperatorem legatione functus, Episcopatum Bambergensem, mortuo Ruberto eius Diœcesis Episcopo, ejusdem Imperatoris promotione, consecutus est, à Paschali Summo Pontifice confirmatus, & ipso die Pentecostes áb eodem consecratus. Sub tanto præceptore, posteaquam Grammatices & humaniorum studiorum tyrocinium deposuissent in Patria, ad colendas severiores Musas, animumque perpoliendum Theologiæ, ac
iuris

Archiepiscopi Gnesnensis 9

n- juris Canonici peritia, Lutetiam
lai Parisiorum sufficienti, ac libe-
ab rali sumptu instructi, missi sunt.
n- Vivebat tunc S. Bernardus, Cla-
E- ræ Vallis, Ordinis Cistercien-
, sium Abbas, qui per totum or-
is bem, sanctitatis instituti sui, lō-
is gè latèque ita fragrantiam spar-
à serat, ut ipso superstite, tria
n- monasteria, Andreoviense, Lu-
- onense, & Lasdense celeberrima
b in Polonia fuerint fundata &
n liberali fundatorum munificen-
n tia dotata. Eius Ordinis, cum
- diligenter in Galliis sanctimo-
s niam circumspexisset Bogupha-
e lus, postquam divinarum Sci-
e entiarum opibus auctus, una
cum

cum fratre Bogumilo, in patriā
 fuisset reversus, nihil cunctabū-
 dus, quod firmo & constanti a-
 nimo Theologiæ sacræ incum-
 bens, deliberaverat, exequi sta-
 tuit: seque, spreto fallacis mun-
 di furo, vanisque ipsius pollici-
 tationibus, & illecebris sæcula-
 rium deliciarum damnatis, so-
 dalitio Cisterciensium, in mo-
 nasterio Luknensi, quod nunc
 Wagrovecense dicitur, solenni
 professione addixit.

CAPUT III.

*Bogumilus Ecclesiam Sanctissimæ
 Trinitatis edificat.*

Porro natus maior Bogumilus
 mēsurā præclari sui nominis
 fortu-

Archiepiscopi Gnesnensis II

trid fortunato implens omine, o-
bū mnem huc operā cōtulit, ne de-
i a- fidio- re passū, minoris vestigia
m- cōsectaretur fra- tris; qui sã nomi-
ta- ni suo Bogufali (Dei laudem id
m- sonat, idiomate Polonico) satis
ci- videbatur respondisse, in holo-
la- caustum divinæ laudis, religio-
o- sa professione cōsecratus. San-
o- cta igitur excitus æmulatione,
ne cœpit & ipse cogitare diligen-
ni- tius, quomodo per stabilia vir-
tutum exercitia, Deo charus
(quod dictio Bogumili, sua si-
æ gnificatione deposcit) evaderet.
s Atque imprimis cū Deum
s strenuè, ac fortiter amando, se
id consecuturum speraret, im-
pulsu

pulsu Divini spiritus, inter Deum & se reciprocante amicitia omnes peccandi occasiones, quam accuratissimè subterfugere constituit. Cum vero administrationem bonorum, ad se obitu parentum devolutorum, suscepisset, frequentius Dobrověsem pagum, oculis & animo lustrare consueverat, tanquam locum, ab omni negotiorum strepitu semotum, proindeque cœlestium bonorum contemplationi maximè idoneum: speculando præsertim collem, inter altas quercus editiorem, duplici fluviorum Nyr, & Vartæ, anfractu, aditum in lucum opacū
inter

Archiepiscopi Gnesnensis 13

Deintercludēte, circumfluum; cu-
itiāius loci opportunitatem, cum
es attentius considerasset, ante o-
gemnia quæ digesserat animo,
mi-Proposita, Christum bonorum
e o-suorum cohæredem scripsit,
su-certa illorū portione Parocho,
vē-qui curam Dobrovensis populi
lu-gereret, attributa; & templum
lo-ad laudem, & gloriam Sanctis-
re-simæ Trinitatis, sub eius patro-
ce-cinio de plantis abiegnis, quæ
ati-arbor cariei non obnoxia in æ-
lā-vum durat, extruxit: atque ab
al-Archiepiscopo Gnesnenti Joā-
ici-ne Primo, ritu solenni dedican-
n-dum procuravit. Placebant hæc
cū in Dei gloriæ propagationem
ado-

14 *Vita S. Bogumili*

adolefcentis studia Gnesnensi
Archiepiscopo, qui iuvenem,
ut post ædem divino nuncupa-
tum cultui, se quoque in eius
laudem vellet mancipatum: sic
enim Dilectus Deo & homini-
bus, iuxta nominis sui elogium
cenferi posset. Non inuitis ac-
cepit auribus Archipræfulis a-
vunculi sui admonitionem, eò m-
etiam facilioribus, quod iam N-
de vitæ statu deligendo, matura g-
deliberatione hinc inde perpẽ- d-
fis consiliis, & prudentum re- c-
sponsis, non amplius ancipiti e-
distraheretur hallucinatione, fa- g-
cerdotalis munus officii, firma fi-
cogitatione complexus. u-

CA-

CAPUT IV.

In aulam se Archiepiscopi cōfert.

SUBDUCTIS ergo rei domesticæ rationibus, Archiepiscopum non multò post sequitur ad arcem Unieioviensem, & in album rec-latus aulicorum, munus Cancel-larii ab eo sibi demandatum, eò magna fide, ac diligentia obit. Non fidebat ætatis lubricæ fragilitati, aulæ inconstantes blandiria à qua plerumque monendi libertas, & veritatis candor exulare solet, circumspècta cogitatione, revolvens; proinde fidum ianitorem, portis sensuum affixit, timorem Domini ca-

vens, ne quid illuc introgrederetur, quod castimoniam mentis, & corporis ullo modo possit contaminare, aut saltem carnis appetitui reluctantes, labefactare conatus. A Societate illorū, quibus Deum offendere, pro parvo ducitur, magnopere abhorruit, pluris tempus aestimavit, quam ut illud vanis aulicorum occupationibus, & ludorum levitati, putaret impendendum. Otium detestatus, nunc orando, nunc scribendo, nunc legendo laborum, & curarum aedia temperavit; honestis nonnunquam deambulationibus, & amicorum colloquiis, intensam animi

animi vires remittere contētus.
Induit panopliā strenuus Chri-
sti miles, omnium earum virtu-
tum, à quibus plurimum præsi-
dii, propugnandæ castitati esse
solet, maximè autem jejuniis,
in obsequium spiritui, rebellem
carnis vigorem, subigere habu-
it usitatum, quorum tam religi-
osus cultor extitit, ut non mo-
do vigilias Sanctorum, & qua-
tuor temporum observantiam,
unica refectiōe transigeret, ve-
rum etiam quavis sexta feria, ob
memoriam Dominicæ passio-
nis, tantum puer teneret rigo-
rem, ut ne particulam quidem
Panis, sero degustandam sibi

permetteret. Quadragesimam in
 per novem integras septimanas, ut
 more majorum servavit exactè. et
 Ultra quos jejunandi modos, ab fœderata
 Ecclesia Catholica præscriptos, da
 vel diuturna Polonorum tradi-
 tione usurpatos, frequentius
 voluntarias corpori castigando
 inedias, sicut & cicilia, humi-
 cubationes, vigiliæ, flagellatio-
 nes, genuflexiones, brachiorum ex-
 in modum crucis extensiones, fœderatæ
 diuturnas stationes, & cætera
 ejus generis, macerandæ carnis
 instrumenta crebrò adhibuit, tu-
 quibus inexpugnabile scutum quod
 orationis adunxit, gloriosissi-
 mæ Virginum Virgini Deiparæ Ita

Archiepiscopi Gnesnensis 19

am majorem in modum supplicans,
as, ut propositum castæ mentis, sui
tè. clientis tutelari ope, contra in-
abfessos mundi, carnis, & Caco-
os, dæmonum insultus, defendere
di-dignaretur; *Sciens Damonum*
ius plagas, & carnis innatas appeti-
ditiones, quibus assidue vexamur,
difficile esse sine Beatæ Virginis
auxilio ut sedare queamus. His
m'exercitationibus, sensim adole-
es, scientiam à fallacis mundi vani-
eratatibus abducebat, ad iugem
nis Divini Numinis cultum, in sta-
it, tu Sacerdotali eam disponens,
mquod propositum iam inde à
ti- puerilibus annis conceperat.
ræ Itaque quasi legem animo fixit

perpetuam, natu maiores revereri, æqualibus non invidere, inferiores non contemnere, amicos in via virtutis occurrentes, impensius omnibus officiis colere, omnem ambitionem ab actionibus excludere, in iisque solam Dei spectare gloriam, & amorem, sobrietatem amare, ab inutilibus sermonibus linguam compescere, piorum librorum lectioni ac meditationibus rerum cœlestium vacare, aures a verbis detractorum, & a scurrilibus aulæ iocis averruncare & quævis arma virtutum, à Sæctis Patribus, quibus se totum adversus iectus Vaferrimi serpētis muni-

muniret mutuari; ita ut omnes, quos aliqua virtute consideraret excellere, sibi ad imitandū ob oculos statuerat, iamque ipsa ferii vultu compositione, & motum animi, corporique moderatione specimen quoddam vitæ Anachoreticæ, in adolescentia præferre videbatur. Mirabantur omnes aulici, tam gravem, imperturbati propositi, constantiam: ob quam illum, & sincere diligebant, & religiosa quâdam observantiâ verebantur; ut illo præsentē, non auderent quidquam castis molestum auribus proloqui, neque indulgere ludis, aut vanis auli-

corum facetiis & oblectamentis præsumerent. Fuit in aula Bogumilus juvenis, cor senile gerens, omnibus officiosus, nulli onerosus, devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Domini servus, proximi socius, mundi Dominus, superiora habens ad gaudium, æqualia ad consortium, interiora ad servitium.

CAPUT V.

De vite statu deliberat.

CONSIDERABAT Archiepiscopus mores in juvene, ad omnium virtutum harmoniam rectè concinnatos attentius ,
ma-

Archiepiscopi Gnesnensis 2

magno suo solatio; agens Sum-
mas Numini gratias, quod sibi
talem in vinea sua cooperato-
rem destinasset; itaque vocato
ad se adolescenti, qui jam tunc
a sacris Canonibus definitæ ad
Sacerdotium fuit ætatis deside-
rium, quod antea sibi circa cō-
secrationem Ecclesiæ Parochi-
alis Dobrovensis exposuerat, i-
teratis vicibus gravi persvasio-
ne inculcat, identidem asseve-
rans, quòd strictam tremendo
judici rationē esset redditurus,
de talentis sibi concreditis, nisi
vellet justis obsecundare moni-
tionibus, atque usuram talento-
rum, in alimoniam familiæ dq-

minicæ, fideliter convertere,
super eam, per sacerdotii Ordinem,
constituendus. Gratias agit primo Archipræsuli, pro
paterno erga se affectu, & benevolentia: inducias deinde ad
tempus Ordinum à jure præfixum,
sibi concedi poposcit, intra quod
matura deliberatione peracta, se ad
tam excelsi muneris officium dispo-
neret Digressus ab Archiepiscopo,
capit sublimis fastigii celsitatem
accuratè speculari, & eo periculosis-
sioris præcipitii ruinam con-
siderare, quò altiùs apex digni-
tatis emergeret, intra se diligen-
ter expendens. *Grandis dignitas*

*tas Sacerdotum, sed grandis ru-
ina si peccant, letamur ad ascen-
sum, sed timeamus, ad lapsum.*

*Non est tanti gaudii excelsa te-
nuisse, quanti meroris de subli-
rioribus corruisse: Nec enim so-
lum pro nostris delictis redde-
mus rationem, sed pro omnium,
quorum abutimur donis, & ne-
quaquam sumus de eorum salute
soliciti. Tanta verò sollicitudo,
circa unius animæ lucrum est
necessaria, quanta universi or-
bis divitias lucramēto, non suf-
ficeret negotiatori. Tandē,
cū frequentiū Archiepisco-
pus, Ecclesiarum necessitatem
exponeret, & verbis pluribus,*

charitatem erga proximorum salutem exaggeraret, pro quo Filius Dei de cœlis descendit atque in super illum potentis obedientiæ terreret autoritate tandem Bogumilus, voluntatem hanc Dei esse interpretatus in re tanti momenti, quanti esset sua, & proximi salus, majorum qui vices Dei obeunt in terris, non refragari consuetus, victas spontè dedit manus auctoritati, persuadentis Archiepiscopi. Nimirum *bonus obediens dat suum velle, & suum nolle, ut possit dicere paratum cor meum Deus, paratum cor meum, paratum quodcunque præceperis, face-*

facere, paratum ad nutum citius
obedire, paratum tibi vacare,
proximis ministrare, me ipsum
custodire, & in cœlestium con-
templatione requiescere. Eum
ita dispositum, à populi turba
segregat Archiepiscopus, inde
innumерum Cleri refert, ac tan-
dem per omnes Ordinum gra-
dus, ritè legitimèque promotū,
Presbyteratus sacro charectere
insignit.

CAPVT VI.

Fit Sacerdos humilis

FACTUS ex obedientia Sacer-
dos Bogumilus cœpit cu-
mulatiùs cœlestium immissio-
num

num dona sentire, atque iam Deo, qui consumens ignis est, propior factus, sacrique amoris incendio liquefcere, & fluens tanquam cera à facie ignis, sese in abyssum nihili, cum profunda humilitate demittere. Nam ea est veræ humilitatis conditio, ut quò propius divinæ Majestatis gloriam speculatur, eo magis se indignam divini sermonis consortio recognoscat. Secus hic omnino accidit, quam in humanæ conversationis frequentia videamus evenire: ubi diuturna familiaritas, extremi contemptus esse solet occasio. Non enim

ani-

Archiepiscopi Gnesnensis 29

anima fidelis, & verè humilis,
quòd eam sponsus cœlestis di-
gnetur alloquio, aliquid in se,
quo tantos mereatur favores,
recognoscit; Sed verecunda re-
verentia, & modestia, coram
majestate suprema, in cognitio-
nem sui nihili profundius de-
scendit nec pensat, ubi nunc
est sed ubi fuit, dum non fuit.
Excitabat Bogumilum, ad pro-
fectum in hac virtute, remini-
scentia miseræ conditionis, &
fragilitatis humanæ, *semper co-
gitando, quid sibi deesset, repetēs
memoria, ubi fuit secularibus
irretitus curis, aut iudiciorum
Dei sententiam metuens, & secū
quæ-*

quærens, ubi erit; aut cum mala
vitæ præsentis attendens, & so-
lenter merens, considerabat ubi
esset: aut cum bona superræ pa-
triæ contemplantur, quæ quia
nondum adipiscebatur, lugens
conspiciebat, ubi non esset; illud
tantum usurpans cum tædio:

Quemadmodum desiderat cer-
vus ad fontes aquarum ita de-
siderat anima mea ad te Deus.

Illam verè secutus est humili-
tatem, quæ omnium virtutum
est in nobis origo, in propria ra-
dice charitatis pullulans, & per-
durans; non quæ se molli vultus
compositione ostentat aut mo-
desto corporis gestu venditat,

aut

Archiepiscopi Gnesnensis 31

aut fracta verborum voce insinuat. Sed quæ puro cordis affectu, per vilitatis suæ recognitionem, coram Deo se proster-
nit. *Sunt enim plerique in mun-*
do, qui volunt esse humiles, sine
despectu, bene vestiti sine sollicitu-
dine: delicatæ pacis possessores, si-
ne labore, alijs detrahentes, mor-
daces ut canes, dolosi ut vulpes,
superbi ut leones, intrinsecus au-
tem lupi rapaces, mellis dulcedi-
nem, id est inanis gloriæ, & latē-
tis lasciviæ ut ursi quærentes. Vo-
lunt esse sine auctoritate iudices,
sine visu testes, postremò falsi ac-
cusatores, & omni veritate ca-
rentes. Illam coluit Bogumilus
humi-

humilitatem, quæ in timore Domini fundata, propriæ infirmitatis conscientia, in ima deprimitur, & sincero corde se Deo, & in officiis suæ vocationis, cum fiducia divini auxilii fideliter obeundis, & præstanda in pœnis, & ærumnis obedientia, & exhibendo debito aliis honore, subjicit. Corde se credebatur indignum honoribus, & ore confitebatur ad sacerdotium se nullis meritis, sed sola dignatione misericordiæ Domini, vocatum. Itaque reputans animo puritatem Angelicam, quæ sacerdotii dignitati annexa est, imbecilles vi-

Archiepiscopi Gnesnensis 33

res ad excipiendum manibus
Dominum, *sub quo curvantur
qui portant orbem:* ad portan-
dum eum qui *tribus digitis mo-
lem terræ* appensam gerit, ad
sustinendam illius maiestatem,
*qui sedet super Cherubim, & Se-
raphim;* ad luctandum cum Deo
Israel forti, humili oratione di-
sponebat; modò cum Centuri-
one indignum se tanti hospitis
præsentia corde sincero pronũ-
tians, modò cum Elisabetha
hilari gestiens voluptate, mira-
bundus exclamans: *Unde mihi
hoc ut Dominus meus ad me ve-
niat,* nunc cum Abrahamo pul-
verem se ac cinerem, in conspe-

34 *Vita S. Bogumili*

Tu divinæ maiestatis profitens,
 nunc se peccatorem cum san-
 cto Petro recognoscens, nunc
 cum prodigo filio, indignum
 videre altitudinem cœli se repu-
 tans, nunc divini fretus auxilii
 fiducia, cum Davide lætabun-
 dus occinens: *Calicem salutaris*
accipiam, & nomen Domini in-
vocabo: nunc omnes animi, cor-
 porisque facultates ad laudan-
 dum creatorem divini psaltis
 fervore provocans: *Benedic a-*
nima mea Domino; & omnia
quæ intra me sunt, nomini san-
cto eius. Benedic anima mea Do-
mino: & noli oblivisci omnes re-
tributiones eius.

CA-

CAPUT VII.

Orationibus insistit.

Igitur singularem Dei bonitatem, & gratiam vocationis ad tam excelsæ dignitatis apicem recognoscens, & cum fide-
li Samuele, promptum se, ac hilarem ad obsequium, vocanti Deo exhibere satagens, orationis adminiculum adimplendum tam ardui negotii munus, adhibuit. Præter divini officii pensum, quod diebus singulis, juxta ritum & ordinem Provinciae Gnesnensis, devotè attentè ac fideliter omnipotenti Deo exsolvebat, magnam tem-

poris partem, orationi mentali
tribuere solitus erat, jaculato-
rias (ut vocant) preces, identi-
dem ferventi spiritu interiçiēs:
*Diligam te Domine fortitudo
mea: Dominus firmamentum
meum, & refugium meum: & li-
berator meus: Deus meus adiu-
tor meus & sperabo in eum.
Protector meus & cornu salutis
meæ: & susceptor meus. Lau-
dans invocabo Dominum: & ab
inimicis meis salvus ero. Domi-
ne, nomen tuum, & memoriale
tuum, in desiderio animæ. Ani-
ma mea desideravit te in nocte:
sed & spiritu meo, in præcordiis me-
is vigilabo ad te: Anima mea li-
quefa*

Archiepiscopi Gnesnensis 37
quesacta est ut dilectus meus lo-
cutus est mihi. O Deus meus,
noverim Te, noverim me; uti-
nam te summam bonitatem om-
nes homines cognoscant, &
peccare desinant, & condignas
gratiarum actiones, pro bene-
ficiis universæ creaturæ tuæ ti-
bi persolvant. Excessivam Re-
demptionis humanæ charitatē,
cum iucundissima voluntatis in-
flammatione, & ardentissimo
imitationis, in cruciatibus Do-
mini nostri Jesu Christi, virtu-
tum expressarum, desiderio, te-
nerrima compassione medulli-
tus liquefcens, contemplantatur.
Officium gloriosissimæ Virgi-
nis

nis Matris Dei, horis Canonicis adiungebat, & coronam illius, cum interno quodam supernæ dulcedinis gustu, & animi serena voluptate, quotidie recitabat. Invaluerat iam tunc pia in Polonia consuetudo, (nam simul cum Evangelio, cultus erga Deiparam in partes nostras devenit) angelicas salutationes ad numerum annorum quibus in terris morata est, replicandi: eamque sexagesies, & ter salutandi, singulis Salutationum decadibus Dominica oratione adiuncta, qui mos orandi, a sancto quodam Eremita, ipsa Deipara ipsum edocente, (ut fidelima-

li maiorum traditione accepimus)profluxit. Hunc supplicandi ritum Advocatæ nostræ, nunquam intermisit Bogumilus, puer sibi à piis parentibus traditum: cuius devotionis evidēs argumentum est, lapideus globus grandior, quales Eremitæ, ac nostri peregrini plerumque gestare solent, in eremitorio suo, inter quatuor quercus inventus, quem magni muneris loco ferebat Matthias Lubiencki Archiepiscopus Gnesnensis, eximius Deiparæ cultor, qui in honorem ipsius, regali magnificentia, basilicam à fundamentis erexit Lovicii: & alteram

Unieiovii, magno sumptu restauravit, & concameravit. Sed ad Bogumilum revertamur, & modum quo se ad operandū tremendo sacrificij mysterio, disponebat, prosequamur. Iacebat pronus humi, manibus in formam crucis extensis, largo lachrymarum imbri, præ dulcedine spiritus, profusientium terram irrigabat: Christi Domini exemplum imitans, qui prolixius Patrē orans in horto, cum lachrymis, & sanguineo sudore, se ad cruentum Sacrificium, in ara crucis pro nobis offerendum, præparabat. Commendabat suas Angelis preces, supre-

Archiepiscopi Gnesnensis. 41

supremo Domino præsentandas, non exiguo ipsorum portitorum solatio. Nam *Oratio est animæ sanctæ præsidium, Angelo bono solatium, Diabolo supplicium, gratum DEO obsequiū, pœnitentiæ laus, religionis perfecta gloria, spes certa, sanitas incorrupta.* Implorabat supplex Virginis DEI paræ patrocinium, ut cujus mater extitisset purissima, ad ejusdem conficiendum corpus & sanguinem, sibi necessariam impetraret a Filio puritatem. Flagitabat Cœlitum intercessionem, potissimum verò illorum, in quorum memoriam rem divinā facturus erat.

42 *Vita S. Bogumili.*

Propitiabat Numen divinum
animabus fidelium defunctorū,
ac eò quidem ferventiùs, quò
majore vivorum, in extrema
constitutos necessitate, consi-
deraret indigere suffragio; de-
precans majestatem altissimam,
ut hostiæ salutaris interventu,
pœnis, ergastuli Purgatori, reos
dignaretur absolvere. Liqve-
scebat mens Sancti, cælestibus
perfusa deliciis, quoties sacri-
ficiū sacrosanctæ Missæ, im-
mensæ charitatis erga genus
humanum pignus, offerebat:
ut dulces lachrymæ ab oculis
celebrantis, in ipso cordis, di-
stillatæ divini amoris æstu, me-
ditullio,

ditullio, quādoque sacro altaris
linteamini aspersæ, prorump-
perent.

CAPUT VIII.

Suscipit Ecclesiæ Dobrovensis curam.

VAcatur interea Dobrovensis
Ecclesia parochialis, San-
ctissimæ Trinitatis, cuius curā,
& administrationem defert Bo-
gumilo Archiepiscopus, tan-
quam illius nuper exstructæ, ac
dotatæ, patrono, & villæ Do-
mino hæreditario. Nihil refra-
gatur obediens Sacerdos, iussis
Antistitis; accipit non invitus
provinciam, divinitus sibi, ut
interpretabatur voluntate Ar-
chiepiscopi, oblatam: conscius
autem

autem infirmitatis suæ, super
mi bonorum omnium largitor
ris gratiam, & auxilium pre
catur, ad maiora usitatarum
virtutum adnitens incrementa.
Diligenti attentione secum re
voluit, magnum esse dilectionis
DEI argumentum, in curam
salutis humanæ incumbere, &
animarum pretioso CHRISTI
sangvine redemptarum, vigi
lantem gerere sollicitudinem.
Magno igitur amoris divini
æstuans incendio, & quòd di
ligere proximum tanquam se
ipsum maius sit, omnibus holo
caustomatibus, & sacrificijs con
siderans: quemadmodum pro se,
ita

Archiepiscopi Gnesnensis 45

ita & pro populo summæ majestati offerebat sacrificium, in quo dulcedo suavissimæ charitatis, tanquam in proprio fonte degustatur. *Majorem nempe hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, cujus animæ positionis, sive mortis, annuntiatio est Sacrosanctæ Missæ Sacrificium, juxta illud oraculum Apostoli: Quotiescunque enim manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Et in hoc est Charitas: non quasi nos dilexerimus DEVM, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit Filium*

Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Nimirum hoc est vinculum dilectionis DEI primum erga nos, & nostræ cum illo, ac inter nos unionis, quam tantopere DEUS amat, ut qui eam sciderit, Sacrificium de manibus illius oblatum repudiet, ipso dicente Domino: Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris; quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari Fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Quoties igitur ad tesseram Christianæ Charitatis & communionis

Archiepiscopi Gnesnensis 47

munitionis æternæ gloriæ pignus
in divinissimo Eucharistiæ Sa-
cramento , percepturi fideles
accedebant, toties bonus Pastor
dilecti Discipuli mandatum illis
inculcabat: *Diligamus DEVM*
quoniam DEVS prior dilexit
nos: si quis dixerit quoniam di-
ligo DEVM, & Fratrem suū
oderit, mendax est. Qui enim
non diligit Fratrem suum, quem
videt, DEVM quem non videt,
quomodo potest diligere? Et hoc
mandatum habemus à DEO:
ut qui diligit DEVM, diligat
& Fratrem suum. Proponebat,
& CHRISTI Domini testamen-
tum; summæ dilectionis erga
nos

nos plenum: *Mādatum novū
do vobis: ut diligatis invicem,
sicut dilexi vos, ut & vos dili-
gatis invicem. In hoc cognoscent
omnes, quia Discipuli mei estis,
si dilectionem habueritis adin-
vicem.* Sic Bogumilus quem-
admodum Charitate DEI, ac
proximi se urgente, Sacerdotiū
adiit, ita primū officium esse
Sacerdotis, in cordibus fide-
lium tam excellentis virtutis ra-
dicare plantationē, existimavit;
proinde plurimum operæ pa-
storalis in eo posuit, ut omnia
mutuarum offensionum, in po-
pulo suo tolleret scandala, dis-
sensionum causas, ex animis
irarum

irarum vepribus Sylvescentibus
radicitus extirparet: dulcem
verò fraternæ dilectionis, &
Christianæ concordæ, infere-
ret olivam.

CAPVT IX.

*Diligenter administrat Sacra-
menta.*

SACRAMENTORUM administra-
tioni, (quod alterum est Sa-
cerdotis officium, & eximium
veræ Dei dilectionis argumē-
tum) illorum præsertim, quo-
rum omissione salus æterna ne-
quit obtineri, sedulus inhæsit;
cogitans, ne aliquando pretium
inæstimabilis lytri, sua incuria

D

in

in aliqua Christi periret ove :
proinde frequenter populum
admonuit, ne infantium pro-
crastinaret baptismum demon-
strans, in quanto versetur peri-
culo infans nondum salutaris
unda baptismi tinctus, utpotè
qui mancipium sit, infensissimi
generi humano Tyranni, qui
quidvis audet in eos, qui hæ-
reditatem æternæ salutis per
gratiam baptismi sunt adituri ;
quod si de vita periclitaretur
nasciturus puer, formam pro
illo casu, materiamque bap-
tismi docebat obstetrices, mo-
nebatque seriò, ne quid minue-
re, vel addere auderent, quod
sub-

substantiam interverteret, maximè necessarii, ad vitam æternam obtinendam, Sacramenti: pròximas puerperio fæminas hortabatur, ut pænitiæ Sacramento culpas delictorum expiarent, inter spem, ac metum vitæ, mortisque sub Eve maledictione constitutæ; quam doctrinam etiam, longū, & periculosum iter ingressuris, navigaturis, militibus prælium inituris & ægritudine aliqua lecto affixis, crebro inculcabat ne tunc primùm Sacerdotem, ad excipiendā peccatorum suorum confessionem, vocarent, cū in extremo vitæ

discrimine positos, vix sensuum, rationisque compotes, ac quod exinde sequitur, vix gratiæ divinæ capaces, amittendæ salutis æternæ periculo supina illos negligentia obijcit. Ipse interim tam sanos, quam ægrotos parochianos, libenter invisebat, illos in prospera rerum affluentia, ad gratiarum actionem Deo debitam, & eleemosynam pauperibus, pro Christi nomine impertiendam invitās: hos autem ad tolerandas ægritudinis molestias patienter adhortans, paterna ijs consolatione proponens, morbos, qui nobis à Deo immittuntur, vel futuro

turorum peccatorum esse amuleta vel præteritorum satisfactoria remedia. Si quos autem longiori, vel graviori ægritudine in periculum vitæ adduci animadverteret, ad muniendū se Sacro divinissimæ Eucharistiæ Viatico, suaviter inducebat, & inductos eo benignè refocillabat, svadens ne unctio-
nis extremæ Sacramentum postponerent; cujus ea vis, & efficacia esset, ut reliquias peccatorum, præsertim venialium deleret: ac proinde fortiter Christi athletas, ad resistendū hosti calcaneo insidianti, corroborearet; & corporis etiam sa-

nitatem, quandoque juxta Dei beneplacitum, restitueret. Sva-
debat sanis, ut ægrotos liben-
ter visitarent, & necessitatibus
eorum, animi & corporis, quis-
que pro sua virili subvenirent:
ipse in ijs quæ docebat, alacri
præiens exemplo. Inter alia
misericordiæ opera, ut mortu-
orum funera ducerent, & in se-
pulturam pauperum, ditiores sū-
ptum facerent, hortabatur; co-
piosam ejus commiserationis
retributionem in operibus san-
cti Tobiae declarando: ipse pi-
etatis hoc officium Christianæ
nunquam oblata occasione in-
termittēs, & proprio sum-

ptu

ptu iusta pauperibus persolvēs. Ne autem quis desiderare posset in eo, aliquod sollicitudinis pastoralis officium, & ejus culpā se perijsse coram supremo Judice justè queri posset, assiduo se intra limites parochiæ continuit, convivia luxum redolentia, tam parochianorum, quam vicinorum nobilium devitando. Ubi tamen, quando, & quibus speraret suam præsentiam, ac potissimum simplicibus profuturam. Semper se comem, benignum, lenem modestum affabilem, & cunctis accessu facilem exhibebat; cibo, potui, somnoque parcius indul-

gens, ut in vigili pastoralis officii statione; ad reficiendas suæ fidei commissas oves, Sacramentorum mysteriis, noctu, diuque esset expeditus.

CAPUT X.

*Prædicationis talento fideliter
negotiatur.*

NEc verò illud obscurum est Dei, & proximi dilectionis indicium, talenta divinitus sibi tradita in negotiationem cælestium margaritarum, & usuram, lucrumque animarum familiæ Domini, liberaliter expendere. *Hunc en. in servum fidelem, atque prudentem, præ-*
posi-

Archiepiscopi Gnesnensis 57
positum familiae significat, cōmo-
da atque utilitates sibi commis-
si populi curantem. Qui si dicto
audiens, & praeceptis obediens e-
rit, id est, si doctrinae opportuni-
tate, & veritate infirma confir-
met, disrupta consolidet, depra-
vata convertat, & verbum vitae
in aeternitatis cibum alendae fa-
miliae dispendat, atque haec agens,
hisq; immorans deprehendatur :
gloriam à Domino tanquam di-
spensator fidelis & villicus utilis
consequetur, & super omnia bona
constituetur; id est, in Dei Gloria
collocabitur- Nactus erat natu-
rae beneficio praeclaras ad per-
svadendum dotes Bogumilus,
justam-

justam uiri staturam, quæ nec proportionis, & symmetriæ totius corporis partium excederet mensuram, nec ab ea quavis parte deficeret, latera firma, vocem sonoram, vultûs graviter compositi majestatem, sermoni etiam conferente gratiâ facie liberali. Sed in his omnibus plus operabatur fervens proximi charitas, ardens propagandæ divinæ gloriæ zelus, indefessum Sacrarum literarum studium, sanctorum patrum lectio, beneficiorum Dei, maxime redemptionis humanæ meditatio & virtutum, quas auribus mentibusque instillabat auditore-

ditorum, in se ipso expressum exemplar. Æstuabat cor ejus divini amoris incendio tam vasto, ut totum orbem illo igne, quem Christus Dominus, *Venit in terram mittere* conflagrare desideraret. Quidquid ad Dei gloriam opportunum videret amplificandam, nullo modo sibi negligendum putabat, tanquam fidelis talentorum Domini dispensator. Quidquid de suggestu dicturus erat populo, sive vitia detestaturus, sive virtutes commendaturus, sive suppliciorum æternorum pœnas exaggeraturus, sive felicitis bonorum operum retributionis gaudia

dia explicaturus, sive beneficio-
rum Dei, & in his potissimum
redemptionis generis humani
magnitudinem enarraturus, si-
ve ad poenitentiam de sceleribus
admissis peccatores, hortaturus,
omne illud intra præcordia, &
flagrantis Dei amore cordis
medullas, decoquere, lachry-
mis foras erumpentibus usita-
tum habebat, non prius popu-
lo, quàm sibi magister. Nulla
sibi quantumvis elaborata, & ad
profectum proximorum acco-
modata sapiebat oratio, sive
contio, quam non svavi dulcis-
simi nominis Jesu commemo-
ratione, condivisset. Nomen
quippe

Archiepiscopi Gnesnensis. 61

quippe hoc divinum, sciebat
esse *oleum effusum*, quod & odo-
rem salutis halaret, in vitam æ-
ternam anhelantibus, & foeto-
res peccatorum dissiparet, profi-
cientibus virtutum splendores
illuminaret, tepidos accende-
ret, fessos recrearet, pusillani-
mes corroboraret, & igni cha-
ritatis liquefactas mentes, in
consortium divinæ naturæ mi-
sceret. *Neq; enim aliud nomen*
est sub cœlo datum hominibus in
quo nos oporteat salvos fieri,

Quoties autem nomē hoc sa-
lutiferum, vel Deiparæ Virgi-
nis Mariæ pronuntiandum illi
fuit, tam in Ecclesia, quàm ex-

tra

tra, toties cum demissa reverentia caput inclinabat, & exemplo docens, & verbis quandoq; rudem admonens plebem, quænam sacrosanctis nominibus veneratio deberetur.

CAPUT XI.

Doctrinam Christianam rudi populo explicat.

ET quàmvis tanquam ignitus Seraphim, maximè in Votis haberet, voluntates hominum ad Dei amorem, plurimorum ipsius beneficiorum recordatione, inflammare, tamen ad captum hebetis plebeculæ, sese demittens, comprimis necessaria

Archiepiscopi Gnesnensis. 63

cessaria scitu doctrinæ Christi-
anæ capita, vulgaris sermonis
simplicitate, adhibitis etiam, ubi
res posceret similitudinibus,
præsertim circa Sanctissimæ Tri-
nitatis, Incarnationis Domini-
cæ, atque sacrosanctæ Eucha-
ristiæ mysteria, & alios fidei
articulos, explanabat. Maxi-
mus autem illi labor fuit, in
extirpandis paganæ superstitionis
reliquiis. Nam quamvis
per fidem Christo adhæsissent,
à centum jam, & amplius annis
Poloni, tamen indocile vulgus,
somnia conjecturas, vanas
observationes, & diversas divi-
nationes in humanarum actio-
num

num eventibus eo retinebat obstinatus, quò diuturniore majorum consuetudine circa priscam idololatriam fuissent radicatae. Præceptorum ergo Decalogi errabundis ovibus diligenter materiam elucidabat, docens tam medendi modos, qui fundamentum in connexionne causarum naturalium non haberent, quàm sortilegia, incantationes, magiam, necromantiam, & qualvis divinationis species, à diaboli fraudibus, & pacto seu expresso sive tacito promanare; ac proinde qui talibus occupantur, aut credunt, primo præcepto divino repugnare

gnare; reliqua illis in ordine Dei præcepta retexens, & obligationem illorum, sub peccati mortalis reatu, & salutis æternæ dispendio, annuntians; *quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur.* Commendabat illis testamentum sancti Adalberti Martyris, sive canticum Polonis, antequam iret in Prussiam relictum, in quo is præcipua quædā Christianæ institutionis capita, brevi compendio, pro faciliiori reminiscencia complexus fuerat, potissimum cultum, & venerationem Dei-
paræ Virginis, redemptionis humanæ mysterium, & invo-

65 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cationem sanctorum continēs,
atque ut illud devotè cantarent,
hortabatur. Multi quidem &
graves sancto labores, in tam
difficili rudis plebeculæ cultur
ra exātlandi fuerunt, eos tamen
solabantur dulces percepti fru-
ctus, in populo simplici, & sin-
cero corde monitis pastorali-
bus, obsequente. Monebat a-
gricolas, ut vita suos tempera-
rent, alternis operibus, labores,
ne sollicitudo rerum tempora-
lium, intentionem animi, ab ijs
quæ ad cultum Deo exhibendū
pertinent, averteret: tum etiā
frequenter insinuabat illis, ne
ad ullum opus peragendum
sefe

se se accingerent, nisi prius actus
omnes diei præsentis, ad Dei
& gloriam collimarent, quod dū,
festis celebrib9 opere servili ab-
stinentes, & sacrosanctum Mis-
sæ sacrificium audientes, fide-
liter exequerentur, magna so-
licitum exhilarabant voluptate
pastorem: qui sancta æmulati-
one, & ferventi zelo, quas au-
ditorum mentibus virtutes o-
ptabat inferere, illas à trunco,
& radice sui exempli, luxurian-
tibus surculis transplantabat,
ita faviter ad currendam mā-
datorum Dei viam, populum
alliciens, imò fortissimè pertra-
hens, signorum gratiam, à Chri-

67 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sto Domino credentibus pro-
missorum, uberem consecutus.
Quantis enim ille cæcis in via
veritatis errantibus, & de sum-
ma iam in profundam rupe pen-
dentibus, amissum reddidit visum,
& illum, quo Christus videretur,
reparavit intuitum? Quantorum
auribus surdis, & infidelitatis
obturatione damnatis, ad perci-
piendam vocem cælestium man-
datorum, pretiosum insudit au-
ditum, ut vocanti Deo ad mise-
ricordiam responderent per obe-
dientiam? Quantos intrinsecus
vulneratos, Angelici oris arte, &
orationis, ab infirmitate curavit?
Quantos per longam incuriam,
pecca-

peccati labe resolutos, & quadā
lepræ contagione perfusos, castiga-
tionibus, & exhortationibus ex-
piando, Deo in se operante, munda-
vit. Quorum animas vi-
uentes in corpore iam defunctas,
& delictorum mole obrutas, ac
sepultas, ad emendationem, tan-
quam ad lucem vocando, Deo
resuscitavit, ut Domini sui admi-
randus imitator iam mortuas
Deo, è contrario mortificet vitali
morte peccato?

CAPUT XII.

Constituitur Decanus Ecclesiæ
Metropolitane.

GRatificaturus tantis virila-
boribus Archiepiscopus,

69 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Decanali eum in Ecclesia Me-
tropolitana, Gnesnensi digni-
tate condecorat, nihil prestantem: procul enim aberat à viri
sancti moribus, illud *Subtile*
malum, secretum virus, pestis
occulta, doli artifex, mater hy-
pocrisis, livoris parens, vitiorum
origo, tinea sanctitatis, excaca-
trix cordium, ambitio. Non mu-
nus illi ab obsequio, vel à ma-
nu, vel à lingua aditum para-
vit ad dignitatem, quibus viis
eniti plerumque solent ambitio-
si homines, ad summa hono-
rum fastigia, sponte cœco in-
petu in præcipitium barathri
mentes, non examinata virium

ad

Vita S. Bogumili. 79

ad dignitatem proportionem; &
quid humeris oneri ferendo
valeant, nihil considerantes.
Ipse simplex virtutis candor,
& vehemens cultus divini pro-
pagandi ardor, laborque in quæ-
rendis animarum lucris inde-
fessus, aditum ad eam digni-
tatem paravit Bogumilo. La-
borabat fidelis in vinea Domi-
ni operarius, non se quærens
extra, parvo contentus benefi-
cio, satis locuples suo patri-
monio, de quo sibi, & paupe-
ribus vitæ necessaria provide-
bat: tamen, sicut adhuc digni-
tatis gradum se non superba
provexit ambitio, ita neque o-

71 *Archiepiscopi Gnesnensis*
pum paternarum abundantia,
animum generosum insuperbiā
impulit, ut aspernaretur inter
illustres Ecclesiæ Metropoli-
tanæ Senatores, facundus Præ-
latus conscribi, onus in honore
considerans. Etenim Decani
officium est: ritum divini cul-
tus, per Diæcesim ordinare,
horis Canonicis, ut devotè, ac
graviter in Ecclesia Cathedrali
peragantur, attendere, inter be-
neficiatos, Choro perpetuis tē-
poribus adscriptos, pacem, con-
cordiam, tranquillitatem ani-
morum fovere, seriem mini-
steriorum, juxta ordinem, &
personarum senium, disponere,
&

& ne quid desit ad implenda
divinæ laudis munia, solerti
consideratione circumspicere.
Porro quamvis, ut annexo Di-
gnitati oneri satisfaceret, ab-
dicare vellet à se beneficii Cu-
rati Ecclesiæ Dobrovensis so-
licitudinem, tamen ab Archie-
piscopo rogatus ne id faceret,
obedienter acquievit: nihil Sā-
ctum reputans, quod quis con-
tra obedientiam auderet, aut
moliretur. Fuit tunc ea tempo-
rum conditio, ut unus in plu-
ribus Ecclesiis conscribi debe-
ret, ob sacerdotum penuriam.
Itaque onera imposita sibi be-
neficiorum sic alternabat, ut
celebri

73 *Archiepiscopi Gnesnensis*
celebrioribus diebus Choro Ec-
clesiæ Metropolitanae adesset,
ac ne ulla in persolvendo di-
vini officii debito negligentia
obreperet, diligentius circum-
spiceret, substituto interim Sa-
cerdote, ad parochiam, qui o-
nus curæ pastoralis sustineret
ad tempus modicum, dum re-
verteretur, reliquis temporibus
assiduus in sua parochia resi-
dens, juris divini mandato reli-
giosè obtemperans.

CAPUT XIII.

*Diligentia eius in munere Deca-
canali & miraculum.*

Ade-

A Deptus eam dignitatem,
Collegium Vicariorum con-
vocat, præmissaque de divinæ
laudis excellentia oratione, in
qua diserto sermone, quomo-
do Angelorum cœtus suis hie-
rarchiis distincti, summo cre-
atori alternantibus choris, to-
ta viriū colluctatione, cum pro-
funda reverentia, filiali timore,
ac voluntatis ardore flagrantis-
simo jubilant, cùm explicuisset:
eos ad æmulam cœlestis
chori contentionem, quantum
imbecillitati humanæ liceret,
adhortatus est diligenter, ut
memores, quòd eidem Domi-
no in conspectu Angelorum

75 *Archiepiscopi Gnesnensis*
pfallerent, devotè, reverenter,
attentè, cum gravi pausa, mu-
nus Angelicum, ut ipsi Ange-
li Domini exercituum, exeque-
rentur. Atque ne ulla torpe-
do mentis, tarditas corporis,
aut horæ alicujus omissio sub-
reperet, Vicedecano seriò in-
junxit: ut semper Choro inter-
esset, & ne quid eorum, quæ
à se ordinata sunt, intermitte-
retur, accuratè invigilaret. Pun-
ctatori deinde negotium dedit,
eos qui abessent, aut infra of-
ficiū confabularentur, vel
quoquomodo cursum illius si-
ve impedirent, siue interturba-
rent, connotandi, ut negligenti-
bus

tribus stipendium pro pæna subtractum, in subsidium diligentum caderet. His ita constitutis, redibat ab parochiam boni pastoris officium impleturus. Non illum sublimior dignitas à conversatione rudis plæbeculæ abstraxit; non egit in transversum rectæ intentionis scopum honorum cupiditas: non tumor vanus, aut inanis fastus, sollicitudinem curæ pastoralis remisit: Non amor excellentiæ propriæ, altiùs adduxit supercilium, ut aliquem pauperem aliquando despexerit; idem qui supra Bogumilus, comis ad omnes, accessu facilis, beni-

77 *Archiepiscopi Gnesnensis*
benignus, affabilis, liberalis nisi quod opulentiore auctus censu, necessitatibus egenorum, quàm ante, provideret sufficientiùs, eundem in prædicando tenuit fervorem, eandem sustinuit in administratione Sacramentorum curam, eandem in fovendis Christi pauperibus servavit sollicitudinem, fidelis bonorum Domini dispensator; quod Sancti viri studium, & ardens salutis proximorum zelus, quantum sibi placuerit, Divina majestas miraculo comprobavit. Nam cum horis Canonicis, rite persolutis in Ecclesia Metropolitana Gnesnensi,
festis

festis principalioribus, ad Parochialem suam Dobrovensem, quindecim milliaribus Gnesnâ distantem, rem divinam facturus pergeret, summo desiderio populus adventum ipsius, in ripa fluminis præstolari solebat, cò quòd Varta rapidus fluvius, qui vernis, autumnalibusque aquis, plus nimio ultra usitatũ alveum excrefcit, sibi aditum ad insulam, in qua templum situm est, intercluderet. Quò cum vir sanctus perveniret, magna fiducia divini auxilii fretus, superficiem fluvii siccis pedibus premens ad insulam permeabat ipse, populumque suis vesti-

79 *Archiepiscopi Gnesnensis*
vestigiiis iustum pergere, con-
fidenter ad Ecclesiam adduxit,
eodem miraculo, super aquas
ambulantem. Rite vero pera-
ctis in templo divinis officiis,
eodem itinere vir sanctus cum
populo sequente se, in adversam
fluminis ripam, siccis plantis re-
grediebatur; ubi consistens, pi-
sces in Dei nomine ad se vo-
cavit, qui cum glomerantibus
cuneis, plurimi iussu viri Dei
obtemperantes, accessissent, cō-
plures ex iis captos, in esurien-
tem populum, quantum cuique
opus erat distribuit, reliquos in
undas abire, benedictionem il-
lis impertitus, iussit: ac eodem
tem-

tempore Gnesnam pro prandio,
una cum collegis Prælatiſ, &
Canonicis, horâ ſolitâ ſumen-
do, redibat.

C A P U T XIV.

Fides Sancti Bogumili

SEx in his actibus viri ſancti mi-
racula emicāt, primum, quòd
quindecim milliaria, (poſt horâ
ſextâ officii divini, iuxta uſū pa-
triæ, videlicet poſt horâ nonâ in
medio horologio) intra unam
circiter horâ, ut competentem ad
celebrandū tēpore adeſſet, Do-
brovi, confecerit. Secundum,
quod ſuper aquas ipſe ſiccis pe-
dibus ambulaverit. Tertium
quòd populum etiam per eas

F

mira-

81 *Archiepiscopi Gnesnensis*
mirabiliter traduxerit. Quartum, quòd eâdem viâ cum populo redierit, nam longa, qualis est, Missæ, & Concionis, actum interpolatio, distinctum tanto temporis intervallo prodit esse diversum. Quintum quod pisces imperio habuerit obsequentes. Sextum denique, quòd intra horam, per millia quindecim, ad sumendum tempore congruo, cum Canonicis prandium, reverti soleret. Increbuit hæc in illis partibus fama, quod sancti viri benedictione, de qua præmissum est, pisces eo loci in tantum sint multiplicati, ut etiam nunc inibi

bi abundant magis, quàm alibi
usquam in Polonia, & sapore
longè aliis, qui eodem Varten-
si continentur fluvio, præstent.
De cancris certò compertum
est, eos ibi saporis optimi re-
periri, in tanta copia, ut toti,
non modò Syradiensi oræ, ve-
rum etiam Posnaniensi tractui,
qui ad eundem fluvium situs,
est, affatim sufficiant. Atque
hinc perspicuum est, quantum
divina Bogumilus excelluerit
fide, cui Christus Dominus mi-
raculorum operationem attri-
buit. *Amen dico vobis, quia
quicumq; dixerit huic monti:*

Tollere, & mittere in mare &

83 Archiepiscopi Gnesnensis
non hesitaverit in corde suo, sed
crediderit, quia quodcumq; dixe-
rit, fiat, fiet ei. Cum verò. mō-
tis nomine nonnunquam Diabo-
lus significatur propter superbiā,
quā se contra Deum erigit, &
esse vult similis Altissimo; mons,
ad præceptum eorum, qui fide
fortes sunt, tollitur de terra, &
in mare projicitur, cum prædicā-
tibus Doctoribus Sanctis, immun-
dus spiritus ab eorum corde re-
pellitur qui sunt præordinati. &
in turbulentis, amarisq; infideli-
um mentibus vesaniam suæ tyrā-
nidis exercere permittitur; ma-
nifestè constat quòd ferventi
Evangelii prædicatione, quæ
fidem

fidem in mentibus auditorum generat, complures tales montes, è superbis fastuosorum divitum animis, ejectos, in Phlegethonteum mare præcipitaverit sanctus Bogumilus. Hæc nēpe assidua Prædicatorum occupatio, cum faverimo generis humani hoste configere, ac ipsius fallaces technas, ne is incautæ fidelium mentes illaqueentur, retexere ac dissolvere. Fide, quam insillant Prædicatores auribus corda credentiū attolluntur, ut conversationem suam in cœlis recognoscentes, terrenas possessiones, & diviti-
as, salutarem Verbi Dei semen-

85 *Archiepiscopi Gnesnensis.*

tem suffocantes, generosa magnanimitate despiciant. Hac Petrus, cui non caro, & sanguis, sed Pater cœlestis revelavit, altius à terrenis elevatus cogitationibus, per insanos furiosi maris fluctus, corporeæ concretionis inmemor ad Christum cucurrit: cuius nisi fidei ardor intepuisset, optatum iter securè fuisset emensus. Mergi cœpit, quia dubitavit: modicamque fidem Christo vocanti habuit. Quis verò hic non videt, quanto sublimius nostrum Bogumilum fidei constantia extulerit, dum nihil dubitat inusitatum hominibus iter aggredi, & rapidos

pidos Vartæ vortices siccis urgere vestigiis? Neque solus duntaxat tantæ fidei stabilimento inhæsit, sed illius solidam firmitudinem, etiam Verbum Dei devotè audientis turbæ auribus, & pectoribus feliciter impressit, ut se quemadmodum salutis æternæ ducem ita & itineris fluctivagi, cordibꝫ impavidis sequi præeuntem, minimè hallucinarentur. Jucundum erat effusæ vicinitati spectaculum, novos Israëlitas in semine Abrahamæ benedictos, portentosis aulibus, fluctus tumida eluvione aquarum superbos, siccis exsuperantes plantis, intueri. Admiran-

87 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dam fidei exuperantiam multū
diuque religiosa suspexit anti-
quitas, dum in vetustis templi
parietibus, per aquas populo
præeuntem, & piscibus impe-
rantem, rudi quidem, sed ipsa
vetustate commendabile peni-
cillo, transmisit, nunquam de
tantis hæsitaturæ miraculis po-
steritati, Bogumilum. Fuit hoc
calcandi aquas miraculum, ad
corroborandam in fide Poloniam
ante centum annos ad
Christum conversam, per oportu-
num: quo iterum fidem, in-
nocentisque vitæ integritatem,
atque ardens in promovenda
salute proximorum studium,
post

post annos centum, sancti Hyacinthi Poloni Ordinis prædicatorum placuit supremæ majestati condecorare: cum is Vandalum fluvium, prope Visegradum aquis redundantem, nullo navigio traecit, sociis quoque expanso super undas pallio traductis. Est præfectò cur Poloni singulares gratias divinæ majestati agamus, quod majoribus quam ipse fecerit Christus Dominus, nostros sanctos miraculis dignatus sit honorare. Legimus Christum Dominum sæpe in trajiciēdis aquis navigio usum, semel duntaxat super aquas ambulasse, & bea-
tum

89 *Archiepiscopi Gnesensis*
tum Petrum ambulantem in flur-
etibus suâ dexterâ, ne merge-
retur, erexisse. Sanctus Bogu-
milus citra navigium, sæpius
traiecit Vartam. Christus Do-
minus quatriduanum Lazarum
suscitavit à mortuis; Sanctus Sta-
nislavus triennialē Petrum è tu-
mulo, ad perhibendum veritati
testimonium excivit: nempe
illa fides, horum Sanctorum ex-
titit, cui majora miracula Chri-
stus Dominus adpromisit: *Amen*
amen, dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ipse faciet,
& maiora horum faciet.

C A P U T XV.

Præficitur Ecclesiæ Metropolitanae Archiepiscopus.

IOannes primus Gnesnensis Archiepiscopus, vulgo Janicus extremum interea vitæ diem clausit ischidiata ægritudine quâ diutiùs laboraverat confectus, postquam Ecclesiam per annos quindecim gubernasset. Cum igitur frequens Senatus Prælatorum, Canonorumque ad providendum de sponso Ecclesiæ viduæ convenisset, non diuturna deliberatione Cleri populiq; desiderium tenuit, ut ad Bogumilum cuius vitæ sanctitas satis

omni

91 *Archiepiscopi Gnesnensis*

omnibus fuit explorata, fasces
dignitatis excellæ deferrent.
Obluctatur suffragiis Collegarū
verè humilis sacerdos, quā pre-
cibus quā lachrymis, nè onus
angelicis humeris formidandū
in ponerent suæ imbecillitati,
obsecrando: sed potius dignio-
ris, qui tam arduo labori susti-
nendo par esset, (virum nomine
proprio indigitando) merita tā
sublimis honoris fastigio coro-
narent. Cū verò, reluctanti,
Electores frustra suas preces op-
ponerent, severam iis commi-
nationem adjunxerunt, ut apud
se diligentius expenderet, an e-
lectioni dissentire, non sit resi-
stere

stere Spiritui Sancto, qui volū-
tates & animos, omnium con-
cordi suffragio in se pertraxisset?
Tandem passus sibi persvaderi,
accinxit fortitudine lumbos,
Spiritus Sancti opem implorās,
ut qui se ad onus tantum vo-
casset, vires ferendo illi, digna-
retur suppeditare idoneas. Ab
Alexandro igitur Tertio Sum-
mo Pontifice, confirmationem
obtenuit; atque à Vicinioribus
consecratus Episcopis, & pallio
decoratus, Ecclesiæ gubernacu-
lum anno Christi 1167. maxima
omnium Ordinum, de sancto
Præsule ovantium, congratula-
tione, apprehendit. In tam ex-
celso

93. *Archiepiscopi Gnesnensis*

celso dignitatis culmine consti-
tutus, tanquam bonus specula-
tor rationes primùm vitæ suæ
circūspexit, & firma timoris
Domini lege circūscripsit, seriò
considerans, quàm exactam rati-
onē in die districti iudicii; de tot
ovibus suæ curæ cōmissis, sūmo
Principi Pastorū esset redditu-
rus. Itaque nihil de contēpla-
tricis vitæ studio remisit, imò
vigiliis, orationibus jejuniis, a-
nimì perturbationibus edomā-
dis cupiditatibus frāgendis, &
corpori ad rationis imperium
subigendo, tantò vacavit inten-
sius, quantò hæc arma regendis,
ac moderandis aliorum affecti-
bus

bus, expeditiora, & magis necessaria judicaret. Revolvens porro illud jugi meditatione A-
is potoli effatum: *Omnis Pontifex*
ex hominibus assumptus, pro ho-
minibus constituitur in his que
sunt ad Deum ut offerat dona,
& sacrificia pro peccatis; & fa-
tagens ut ei muneri satisfaceret
accuratiùs, tempus ante omnia
stabili dispensatione ita distri-
buit: ut tres horas contempla-
tioni, orationibusque tam pu-
blicis officii Divini quam pri-
vatis, & lectioni Sacræ Scriptu-
ræ, piorumque librorum impē-
deret; deinde ad sacrosanctum
missæ sacrificium, cum ordinata
facul-

95 *Archiepiscopi Gnesnensis*
facultatum animi, sensuumq;
recollectione celebrandum, è
cubiculo prodiret, quod tanta
devotione pro se, ac populo
solebat offerre, ut crebris pro-
filientibus ab æstu amoris divi-
ni lachrymis, circumstantium
voluntates compunctas, violēto
quodam impetu in Deum ra-
pere videretur: illud maxime
Deum interno mentis affectu
precatus, ne pretium sanguinis
Christi Redemptoris, peccato-
rum nostrorum propitiatio, suo
tempore vilesceret, aut culpa
sua, in aliqua ovicula sibi com-
missa periret: & nè locò placā-
tionis iræ divinæ, severam ob
sua

fua peccata, & negligentiam
ignavus pastor in oves accen-
deret vindictā. Reliquum quod
supererat matutini temporis, li-
bellorum supplicum à subditis,
pauperibusque sibi porrectorū,
lectioni, causarum judiciis, &
disceptationibus cōtroversiarū,
viduarum, & pupillorum ne-
cessitatibus sublevandis: pome-
ridianum verò, rei Oeconomi-
cæ ordinandæ, litium anfracti-
bus explicandis, Reipublicæ
negotiis agitandis, ac litera-
rum expeditionibus, finiumq;
regendorū, nec nō bonorū Ec-
clesiæ defendendorum, mediis
inveniendis attribuebat. Resi-
duam

97 *Archiepiscopi Gnesnensis*
duam deniq; diei partem, ve-
spertinis precibus, meditatio-
ni; & examini conscientiae, Li-
taniis, cæterisque pietatis exer-
citiis dabat.

C A P U T XVI.

*Virtutes & labores in Archie-
piscopatu.*

IN conversatione humana,
eminebat quædam in ipsi-
us vultu augustior, ac huma-
no prorsus fastigio sublimi-
or majestas, ob pulcherrimam
morum symmetriam, gestuūq;
corporis decentem compositi-
onem: qua in se bonorum ope-
rum vivum exemplar, ad imi-
tandū

tandum ovibus exhibebat :
nullius virtutis prædicationem
fufciciens, cuius species & pul-
chritudo, in fuis actionibus non
reluceret. Enitebat in viro Dei,
fingularis actionum, animique
motuura temperantia, iræ, ali-
arumque cupiditatum refrænatio,
confilii fani ftabilitas, re-
rum gerendarum dexteritas, in-
tolerandis perversorum impor-
tunitatibus æquanimitas, in
perferendis injuriis fortitudo,
in cura fubditorū indefeffa fol-
licitudo, in colendis amicitia
legibus imperturbata conftan-
tia, in cibo, potuque difcreta
moderatio, & frugalis parfimo-

99 *Archiepiscopi Gnesnensis*

nia, in excipiendis hospitibus
generosa liberalitas, in susten-
tandis pauperibus, profusa mu-
nificentia, in sermone seria gra-
vitas, in incessu circumspecta
maturitas, in vultu severitati cō-
juncta modestia, in castigandis
erroribus, & vitiis misericors
benignitas, in ornandis templis,
apparatibusq; sacris augēdis he-
roica magnificētia, in propagādi
cultus divini studio, zelus exæ-
stuans, in salute hominum pro-
movenda, incredibile desideri-
um, quæ insignia cādida men-
tis ornamenta, maximam illi
apud omnes non modò gratiā,

sed

sed venerandam etiam augebāt
authoritatem; quā plurimum
pollebat, in peccatoribus ad
melio rem frugem, & saniora
vitæ laudabilis consilia reducē-
dis; quod munus Episcopi ma-
ximè proprium, ut cum majori
subditi gregis exequeretur emo-
lumento, cura prædicandi in
Ecclesia Cathedrali aliis com-
missa ipse visitationis amplissi-
mæ Diæcesis negotium suscepit,
in qua plurimos charactere Cō-
firmationis insigniens, docebat
in hoc Sacramento ritè dispo-
sitis conferri septem dona Spi-
ritus sancti; præsertim fortitudi-
nis, ad liberè nomen Domini.

101 *Archiepiscopi Gnesnensis*
confitendum, & fidem Christi
absque vano sæculi timore, cō-
stanter promulgandam, & alios
cum profusione etiam sangui-
nis, si hoc ferat necessitas, pu-
blicè docendam, nullas ob e-
jus constantem professionē ad-
versitates, injurias, & persecuti-
ones extimescēdo, in cujus for-
titudinis evidens argumentum,
circa hoc Sacramentum, non
erubescunt palàm sustinere ala-
pam generosi Christi milites.
Si aliquos reperiēbat publicis
peccatis obnoxios, leniter ad-
monebat, & ad publicam pœ-
nitentiam peragendam, scele-
ris gravitate proposita hortaba-
tur

tur, & quò quis deinceps remedio ad vitanda peccata uteretur injungendo; tanquam bonus medicus, salutifera cataplasmata, exemplo Samaritani, vinum austeritatis, & oleum commiserationis infundens, pœnitentibus applicabat. Compatiebatur quidem ille humanæ fragilitati, non tamen justum corripiendi modum deserebat, præsertim ubi ad plures exempla perversi sceleris imitatores dimanare videret; ita se benignū in admonendo patrem præbebat, ut simul severum vitiorum se censorem exhiberet, quando id poposcit, & peccantis pro-

103 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fectus, & consciorum criminis
testium ædificatio: prudentes
clementiæ severitatem, & seve-
ritati clementiam intermiscēs.
Sunt namq; nonnulli ita districti,
ut etiã omnẽ mäsuetudinẽ ben-
gnitatis amittāt, & sunt nonnulli
ita mansueti, ut perdant districti
jura regiminis. Unde cunctis Re-
ctoribus utraq; sumopere sunt te-
nenda, ut nec in disciplinæ rigore,
benignitatem mansuetudinis, nec
rursus in mansuetudine, districti-
onem deserant disciplinæ: quate-
nus nec à compassione pietatis ob-
durescant, cum contumacem cor-
rigunt, nec disciplinæ rigore mol-
liant cum infirmorum animos
consolantur. CA-

C A P U T XVII.

Liberalitas in Pauperes.

CUM verò bonus pastor debeat dare animam pro ovibus suis, ita ut ubi viderit ijs æternæ salutis, à lupo infernali periculum imminere, teneatur se vitæ præsentis obiiicere discrimini, ut è faucibus tartari periclitantes eripiat, (unde tam in hostili fidelium persecutione, ubi non caput pastoris petitur, sed evertēdæ divinæ fidei ergò bellū geritur, quàm in pestiferæ luis contagione, debet non subtrahere ovibus præsentiam, debet non fugere, quod facit mercenarius, sed fideliter, ac
for-

105 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fortiter adesse, ac Sacramenta
ministrare periclitantibus;) mul-
tò magis ad eundem spectat,
temporalibus subsidiis, proxi-
morū indigentia succurrere. In
hoc enī cognovim⁹ charitatē Dei,
quoniā ille animā suā pro nobis
posuit: & nos debemus pro fra-
tribus animas ponere. Qui ha-
buerit substantiam huius mundi
& viderit fratrem suum neces-
sitatem habere, & clausit vi-
scera sua ab eo: quomodo chari-
tas Dei manet in eo? Implevit
hoc discipuli dilecti praeceptum
Bogumilus; dum vitæ propriæ,
urgente se charitate, prodigus
per exundantem fluvium per-
rexit

rexit, ut populo salutaris doctrinæ panē frangeret esuriēti, & peccatores per pœnitentiam Deo reconciliatos, ab æternis gehennæ cruciatibus, ad supernæ felicitatis hæreditatem trāfferet. *Aquæ multæ non potæ-
runt extinguere charitatem illius
nec flumina obruere.* Sic qui paratus erat vitam dare pro ovibus, libentiùs substantiam hujus mūdi, earum necessitatibus sublevandis, erogabat, eò hilariori liberalitate, quò luculentius sibi constaret, partem sibi jure optimo, in redditibus Ecclesiasticorum beneficiorum, pauperes, vēdicare juxta illud. *Quidquid
habent*

107 *Archiepiscopi Gnesnensis
habent Clerici pauperum est, &
domus illorum omnibus debent
esse communes: susceptioni pere-
grinorum, & hospitum invigila-
re debent. Nempe Doctorum
populi scire illud interest: quòd
res quas aliqui superabundantes
habent ex naturali iure debentur
pauperum sustentationi. At nūc
eheu quantis dici potest! Non
minoris est criminis habenti tol-
lere, quàm cum possis & habeas,
indigentibus denegare: esurien-
tium panis est quem tu detines,
nudorum indumentum, miserorū
redemptio, & absolutio pecunia
quam tu in terra desodis: tanto-
rum scias invadere te bona, quā-*

tis possis præstare, & nolis. Utinã timeant Ecclesiæ ministri, qui in terris sanctorum quas possident, tam iniqua gerunt, ut stipendiis quæ sufficere debeant, minimè contenti superflua quibus egeni sustentandi forent, impiè sacrilegeque sibi retinent, & in usus suæ superbiæ, luxuriæq; victum pauperum consumere, non veretur: duplici profectò iniquitate peccant, quod sic aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus, & turpitudinibus abutuntur, Et quamvis, qui esurientem pane Verbi reficit, & sitientem potu Sapientiæ, refrigerat, qui errantem in domum patris revocat qui

inno-

109 *Archiepiscopi Gnesnensis*
innocentem protegit, qui infirmū
in fide assumit, & confirmat, qui
tribulatione oppresso subvenit cō-
patiēdo, vel consolando, veram
dilectionem adimplet; tamen cū
hœc omnia vitæ dilectionis ar-
gumēta implevisset Bogumilus,
non dum se iustitiæ Christianæ,
& pleno pastoris officio satis-
fecisse arbitratus est nisi etiam
Ecclesiæ dispositioni obtempe-
raret, quæ sic beneficia Episco-
porum partitur: Mos est Aposto-
licæ Sedis ordinato Episcopo præ-
cepta tradere: ut de omni stipen-
dio, quod accedit, quatuor de-
beant fieri portiones, una videli-
cet Episcopo ac familiæ eius pro-
pter

pter hospitalitatem, atq; suscepi-
onem: alia Clero: tertia pauperi-
bus: quarta Ecclesiis reparandis.
Hanc ille consuetudinem fide-
liter observavit, quamvis enim
tam Prælatorum, & Canonico-
rum, quàm aliorum curatorum
Vicariorum, & Capellanorum
Sacerdotum, redditus in suis be-
neficiis erectis destinatè fuissent
constituti, tamen cùm frequen-
tibus Ecclesia indigeret mini-
stris, Domus Episcopalis, tunc
Clericorum & puerorum ad Ec-
clesiastica obsequia formando-
rum seminarium fuit. Neque
solum de bonis, & redditibus Ec-
clesiæ pavit esurientes, operuit
nudos

III *Archiepiscopi Gnesnensis*
nudos, sepelivit mortuos, hospitalitatemque peregrinis exhibuit Bogumilus, verum etiam de amplissima patrimonii sui sorte, plurimum in opera misericordiæ contulit.

C A P U T XVIII.

Monasterium Coronoviense Ordinis Cisterciensis fundat.

VT iustorum semita quasi lux procedit, crescens in perfectum diem, ita liberalitas Bogumili à sustentatione pauperum, provisione viduarum, & pupillorum, susceptione, peregrinorum, ad heroicam progreditur magnificentiam. Nam

hoc

hoc interest inter utramq; virtutem, quòd illam, quisq; privatus, pro modo facultatum suarum, exercere possit in egentes: hæc Principum propria est, quæ sublimi magnitudine animi, rarum quid, & admirabile destinans, sumptus splendore principum dignos, ad perficiendum excelsi propositi molimè, libenter impendit; qualia sunt admirationi hominum exposita monumenta: erectio Academiarum, fundatio Xenodochiorū, ædificia basilicarum, quæ non nisi larga pecuniarum profusione, ab heroibus perfici solēt. Nam superbæ palatiorum mo-

113 *Archiepiscopi Gnesnensis*
les, quamvis curiosos spectato-
rum oculos trahant in admi-
rationem sui, obliquis tamen
plerumque hircis, à nonnullis
non sine gemitu considerari so-
lent, quòd vel oppressione sub-
ditorum, vel alienæ sortis usur-
patione, vel tenuioris viciniæ co-
arctatione vel subtractione debitæ
pauperû sustentationis, ad invi-
dendum culmen assurexerint:
tanquam ipsis oppressorum la-
chrymis, ac læsorum maledi-
ctis, in ruinam trahentibus, fu-
nesto aliquando casu succutiē-
da ominantes, & nonnunquam
vindex injuriam bidentali im-
precantes. Florebat tunc Or-
do Cisterciensis sub Regula San-

Et Monachorum Patriarchæ
Benedicti, religiosè militans,
Divi Bernardi sanctitate, ac do-
ctrinâ illustris, in quo & studi-
osa vitæ regularis observantia &
erudiendorum puerorum cura,
& hospitem benigna susceptio,
sed imprimis erga sanctissimam
Virginem Dei Matrem singula-
ris devotio, longè latèque per
orbem Christianum, suavissi-
mum sparserat odorem. Hunc
cùm antecessor suus Gnesnensis
Archiepiscopus, pia voluntatis
propensione adamasset, voca-
tis ex Burgundia eius Ordinis
Sodalibus, Morimundensis Cœ-
nobij alumnis, totam hæredi-

115 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tatis partem, septem Villas, &
de novem pagis decimas à du-
obus Episcopis Cracoviensibus
Mauro, & Radoſto de consen-
ſu Capituli obtentas, perpetua
donatione attribuit, cujus Or-
dinis fratres iam ante, Chriſti
anno 1145. Mieſco ſive Mie-
ciſlaus ſenex Majoris Poloniæ
Dux, in loco qui vocatur Lan-
da prope Vartam fluvium tre-
decim Villis in eorum ſuſten-
tationem adſcriptis, præſentibus
Petro II. Archiepiſcopo Gne-
ſenſe, & Martino Epifcopo
Poſnanienſe, ſub eodem Euge-
nio *pro dilectione Domini noſtri*
Jeſu Chriſti (ut diploma ſonat)

libe-

*liberatoris animarum nostrarum,
& pro veneratione gloriosæ geni-
tricis eiusdem perpetuæ Virginis
Mariæ & omnium Sanctorum,
de longinquis terræ partibus ad-
ductos, de Cœnobio videlicet Ber-
gensi, pro viris literatis, divino-
rum celebrationibus, cœlestiumq;
contemplationibus, collocaverat.*

*Trahebat omnium corda Prin-
cipum, in sui admirationem,
recens exorti Ordinis sancti-
monia, reverenda morum com-
positio, generosus rerum secu-
larium contemptus, assiduum
divinæ laudis studium, eximius
Deiparæ cultus, pacata vitæ cō-
templatricis trāquillitas, & ex-*

117 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cellentis doctrinæ opinio. Ita-
que Bogumilus Avunculi sui,
Joannis Archiepiscopi, cum
exemplum sequi apud se statu-
isset, quinque patrimonii sui
Villas & de Villis quatuorde-
cim decimas, cum consēsu Col-
legii Metropolitani largitus est
Ordini prædicto, ad fundandū
Cœnobium in loco, qui Capi-
tulo generali videretur magis
idoneus, quæ bona in manus
Boguphali fratris jam tunc in
monasterio Lucnensi, āno Do-
mini 1153. à Sbyluto nobili Po-
lono condito, professi, confi-
gnavit, quæ omnia bona: vide-
licet Dobrovvo, Leszno, Rzu-
chovvo

chovvo, Zadouvo, & Kuvoa-
czevvo, Decimas in Chelm
Krobavvo, Dambe-Ostrovvo,
Komorovvo, Karzevvo, Za-
krzevvo, Besiekieri, Slavĕcino,
Grabovvo, Janislovvo, Kelni-
ca, Chociemino, & Vvenglo-
wa, Generale Capitulum Chri-
stiano Episcopo Prussæ, Mo-
nacho Cisterciensis Ordinis, (eó
quòd sua bona, quorū plusquā cē-
tum villas in terra Culmensi
habebat, donatione Conradi Du-
cis Masoviæ, Pruteni Vastave-
rant) in subsidium possidenda
contulit. Quæ deinde cum re-
signasset Christianus anno Chri-
sti 1233. Vvilhelmo Abbati de

119 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Suleiovv, & eius Conventui,
pro voluntate Generalis Capi-
tuli possidenda, is de mandato
ejusdem Capituli, condidit mo-
nasterium ultra Vistulam, è re-
gione Cathedralis Ecclesiæ Vla-
dislaviensis, in Villa Szpital,
quod deinde in Villam Byschovv
translatum, inde post annos
septuaginta, ad oppidum Coro-
novvo anno Domini 1288. in
die Sancti Vitalis Martyris, 4.
Calend: Maij sub regimine En-
gilberti Abbatis Byschoviensis,
transtulit Vislaus Episcopus
Vladislaviensis, gente Zabavius.
Unde Monasterium Corono-
viense, primum sui fundatorē
grato

, grato animo agnoscit, & vene-
i- ratur Bogumilum, hoc illi anti-
o quitus tribuens elogium: *Bogu-
milus Archiepiscopus Gnesnensis
de domo. & familia Rosarum,
homo pius, & Ecclesiasticus, pau-
perum & pupillorū strenuus de-
fensor, in vita sui nulli iniurius,
cultus divini ardentissimus ze-
lator, & propagator, primus
Monasterij Coronoviensis funda-
tor.* Sic sanctus Bogumilus sub-
stantiam huius mundi, & bona
sui patrimonii dispersit, dedit
pauperibus, ac eo nomine po-
tissimū illa Cisterciensi Ordini
alacri largitione addixit,
quòd juxta sancti Patriarchæ

Be-

121 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Benedicti præceptum, hilaris
ibi hospitem receptio, accuratè
observetur: ut ita inexhaustus
fons liberalitatis suæ, perpetua
scaturigine in Christi pauperes,
& peregrinos, manaret tanquã
sibi singulariter illud dictum fu-
isset: *stude Ecclesias tenues præ-*
diorum tuorum collatione ditare
da terram, & tolle calum, posses-
siones transitoria transferantur
in titulos hereditatis æternæ.

CAPUT XIX.

Iustitia Bogumili.

Justitiæ, quæ unicunque jus
suum tribuere mandat, à pri-
mis pueritiæ annis habitum in-
duerat.

duerat, Parentum monitis diligenter auscultans, qui eum ab infantia Deum timere docebāt, & juris supremo rerum omnium Domino debiti reverentiæ cultus, & amoris, recitando libenter balbutiente adhuc lingua Orationem dominicam, salutationem Angelicam, & divinæ fidei symbolum, reddendi, crebrius admonebāt: ut iam in rarsa quinquennis infantis intellectus tabula, fortiter hanc sententiam impressisse videretur.

Hâc conditione gignimur, ut generati nos Deo, iusta & debita obsequia præbeamus: hunc solum noverimus, hunc sequamur, hoc vinculo

vinculo pietatis adstricti Deo, & religioni sumus: unde ipsa Religio nomen accepit. Postquam plenum rationis usum adeptus est, cor suum, ac intellectum ad cognitionem Creatoris, divina fide; ac spe sublatum, ad celestium honorum desideria erexit: iam inde statuendo, quidquid ad Dei gloriam magis conducibile putaret, se fideli obsequio executurum: unde fiebat, ut dans operam literis, in gymnasio Gnesnensi, libens Ecclesiam visitaret, sacrumque Missæ Sacrificium antequam intraret schoolam, audiret, & munia divinæ

laudis

laudis à Sacerdotibus decantata, sedula cogitatione ruminabat, ob fideliter impensum maiestati supremæ tributum, miravoluptate animi oblectatus.

Cum versiculum horæ Tertiæ, diei dominicæ, inter psallentes Sacerdotes, secundum Ecclesiæ Gnesnensis morem ex ordine, in schola constituto, se tangente, *Inclina cor meum Deus in testimonia tua* decantaret, intimo quodam suavitatis gustu afficiebatur, ardenti desiderio precando divinam maiestatem, ut se Sacerdotum collegio dignaretur coaptare; sic iam in anxius puerilibus, dulces furculos alendæ

125 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alendæ senectuti comprimi ido-
neos, trunco timoris Domini
videbatur inseruisse. *Principiū*
etenim *nostræ salutis, sapientiæq̃*
(*secundum Scripturas*) timor do-
mini est. De timore Domini na-
scitur compunctio salutaris, de
compunctione cordis procedit ab-
renuntiatio, id est nuditas, &
contemptus omnium facultatum,
de nuditate humilitas procrea-
tur, de humilitate mortificatio
voluntatum generatur, de volun-
tatum mortificatione extirpan-
tur, atque arescunt vitia, viti-
orum expulsionē virtutes fru-
tificant, atq̃ succrescunt, virtu-
tum pullulatione, puritas cordis
acqui

*acquiritur, per cordis puritatem,
Apostolicæ charitatis perfectio pos-
sidentur, Quæ omnia cum in
vitæ illius cursu ad amissim ex-
pressa cernantur, iam in ipsis pu-
eritiæ annis, vitæ Anachore-
ticæ videbatur statuisset funda-
mentum, nullis sæculi tempe-
statibus eruendum, nullis volu-
ptatum carnis blanditiis labefa-
ctandum nullis Sathanæ machi-
nationibus, de tenacis propo-
siti constantia dimovendum.
Atque in hoc fundamento, sive
columna immobili, stabilem
sibi fixit legem, ius suum uni-
cuique tribuendi, cauendo di-
ligenter, ne lingua volubilis, nō
deter-*

127 *Archiepiscopi Gnesnensis*
determinatam certa delibera-
tione mentem, unquā præcur-
reret, aut animus in ancipiti bi-
vio constitutus, verba in eam
partem iactaret captiosa, ad
quam se ipse minimè inclinaret;
circumspecta ipsi cura semper
fuit, nullos astus ambiguus ver-
borum ambagibus involvere,
nullos tenere callida simulatio-
ne, dolo, nemini mendacium
pro veritate obtrudere, nullum
operarium constituta fraudare
mercede; sed omnium pactorū
conventorum, promissorum, li-
citationum, commissionum, de-
positorum, illibatam fide inte-
merata, servare sinceritatem,
ad

ad quam rem constanter implendam, ne verbis proximum quomocunque læsuris offenderet, frænum linguæ, pauca loquendo, adduxit: ut quamvis natura disertus esset, in colloquio tamen hominum, moderatione sermonis uteretur.

C A P U T XX.

*Personarum ad Sacerdotium, &
Beneficia delectus.*

FACTUS Archiepiscopus Gnesnensis, accuratè jura justitiæ, officia, & beneficia juxta meritum uniuscujusque proportionem distribuentis, servabat; diligenter invigilando, ne vir-

129 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tus, & doctrina, exemplo, &
Verbo in Ecclesiæ utilitatem la-
borans, condignis frustrarentur
præmiis; ac imprimis, *ut Ne-*
mini cito manus imponeret Apo-
stolicæ obtemperans constitu-
tioni seriam vigilantiam adhi-
buit: proinde cùm Archidiaconus,
cum deputatis ordinando-
rum examinadoribus, Sacræ
Theologiæ ac juris utriusque
Doctoribus suo fungeretur of-
ficio, seriò conditiones, & do-
tes adscribendorum ministeriis
Ecclesiæ ad trutinam sacrorum
canonum expendens, & quâ
quisque Diæcesi, patriâ, paro-
chiâ, esset oriundus sollicitè in-
quirens

quirens, tum singulorū mores, natales, ætatem, doctrinam explorans, solebat frequens adesse, ne quid circa eorum exactum desideraretur examen; considerando, utrum capita doctrinæ Christianæ alios iis imbuturi probè intelligerent; advertendo, tum & illud observari præcipiendo, ut non modò Clerici minoribus initiati Ordinibus, verùm etiam Scholæ parochialis Rector, Chori puerilis præcentor, & editui, tunicis talaribus, & nigri quidem coloris, veste superiore, sive toga uterentur: ut ita speciatim deputati ministeriis Ecclesiæ ado-

131 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lescentes, quantumvis Ordinis
charactere minimè insigniti à
communi populi vestitu disci-
minarentur: qui mos laudabili-
ter, in Ecclesiis Polonorum, ad
Laurentii Gembicki Archiepi-
scopi Gnesnensis tempora pe-
rennavit, cùm præsertim Alber-
tus Baranowski suus antecessor,
in prævaricatores huius manda-
ti pœnam statuisset. Tanta fu-
it olim Polonorum erga Sacer-
dotes observantia, ut non mo-
do ipsis sub missam exhiberent
venerationem, sed eos etiam,
qui ad illorum vestium cultum
proximè accederent reverenter
haberent, & eis victum compe-
tentē

tentem alternatim sufficienter impertirent. Qui ad sacros ordines præsertim subdiaconatûs aspirarent, rigidiori subiciebat examini, quòd jam iis in sacro constitutis Ordine, missâ semel ad aratrum manu nefas esset retrospicere, nec amplius ad vota secularia convolare. Ad gradum præbyterii, nisi qui distinctis interstitiis in Subdiaconat9, & Diaconatûs Ordinibus, ministeria sua fuissent executi, & in illis bene exercitati, ac ritus administrationis Sacramentorû callerent, ac ad populum in fidei articulis, & morum homini Christiano congruentium,

133 *Archiepiscopi Gnesnensis*
doctrinā erudiendum essent idonei, ac sufficientes, non admittebantur; sed repulsam tantisper patiebantur, dum implēdi muneris sui Ordinis, dogmata necessaria ediscerent. Porro quamvis sine titulo provisionis non admitterentur Sacris initiandi Ordinibus Clerici, tamē si quos videbat literis magis excultos, quàm communiter essēt alii, & ad curam animarum exercendam aptiores, penes se fovebat, mores eorum cominus inspiciendo, & cui Ecclesiæ cū maiori emolumēto possent adscribi trutinando; & quemadmodum in conferendis Ordinibus

nibus nunquam preceps iudicium est secutus, ita in evehendis ad Ecclesiam Cathedralē, & ejus dignitates, atque Canonicatus viris, singularem habebat personarum delectum, quo nomine plurimum favit iis, qui morum gravitate, ac doctrinæ soliditate antecellerent: providens, ut in collegio Senatūs Ecclesiæ, mediam partem saltem haberet Doctorum, quorum in arduis Ecclesiæ negotiis securè niteretur consiliis. Sed per Joannem Laski Archiepiscopum Gnesnensem vigesimum nonū à Bogumilo successorem obreptitia narratione Leonis X. A-

135 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lioi qui literatorum amantissimi
Patroni, crebrius aures fatigan-
tem, virtutis, & doctrinae, præ-
mio frustrati viri docti, conta-
bescunt. Nam in principalib9
Ecclesiis quinque Cathedralib9,
Gnesnensi, Cracoviensi, Vla-
dislaviensi, Posnaniensi, & Plo-
censi quatuor duntaxat Docto-
res in singulis locum habent,
duo in Theologia, duo in jure
utroque laureati; reliquis exclu-
sis excellentibus etiam Docto-
ribus, qui ab utroque parente
nobiles non censerentur.

C A P U T XXI.

Peccatorum correctio

Justi-

Iustitiæ, quæ vindicationem, seu pœnas scelerum sacris Canonum sanctionibus propositas respicit, ita spiritu lenitatis, & mansuetudinis moderabatur, ut se patrem, priùs blandis dehortationibus à concepta licentia furentis iniquitate, impios milites abducens, exhiberet: tandē ruenti in præceps audaciæ, cum magna plurimorum salutis ruina, severus morum censor, & justus iniquitatum vindex, fræna pœnarum jure decretarū adduceret, proclivior ad misericordiam, tardior ad vindictā. Habebat præ oculis modū corripiendi, à Doctore gentium descri-

137 *Archiepiscopi Gnesnensis*
descriptum: *Fratres, & si præoc-*
cupatus fuerit homo in aliquo de-
licto. Vos, qui spirituales estis
eiusmodi, instruite in spiritu leni-
tatis, considerans te ipsum, ne &
tu tenteris. Considerabat offi-
cium medendi efficax, à beni-
gnitate, & mansuetudine pater-
na, antequam ad ferrum & i-
gnem devenire oporteat, debe-
re proficisci. Quemadmodum
etenim medici, ut præfuturum
ægrotò antidotum exhibeant,
cùm sciant non aliter, nisi ama-
rà potionè malum averti posse,
illius amaritudinem saccharo
condiunt, ne medicinam æger
fastidians, medicum desiderato
fru-

frustretur effectu; ita qui utiliter alterum admonere volunt, verbis primùm blandis, ut disponant morbo animi laborantem, est necesse, ut amaram exhortationis portionem ferat levius, & sic ad saniora, qui corripitur, redeat consilia; ubi verò desperata ægritudinis intantum processit gravitas, ut aliis pestifera contagione vitam videatur ereptura, ad severiorem oburgationem descendendum erit, ut ad putidum membrum ressecandum, ferro sit opus, & igni, juxta sancti Augustini Doctoris edictum: *emendatoriam sustinere vindictam si quis forte*
recu-

139 Archiepiscopi Gnesnensis
recusaverit de vestra prajiciatur ne
societate; non enim & hoc fit cru-
deliter sed misericorditer ne cō-
tagione pestifera plurimi sperdat.
Nimirum manifesta peccata non
sunt o culta correptione purgāda,
sed palam sunt arguendi. qui pa-
lam nocent: ut dum aperta ob-
iurgatione sanantur hi, qui eos
imitando deliquerant, corrigan-
tur, dum enim unus corripitur,
plurimi emendantur. & melius
est ut pro multorum salute, unus
condemnetur, quàm ut per unius
licentiam multi pericliuentur.
Porro qui non corrigit resecan-
da, cōmittit, & facientis culpā
habet, qui quod potest corrigere
negli-

negligit emendare: Accomoda-
vit publicis peccatoribus oportuna remedia Bogumilus, cum
probris moderatè, cum supinis ve-
hementer, cum audacibus acer-
bè, cum cautioribus leniter agēs:
Ob animi pusilli timiditatem
pastorum, qui metuentes delin-
quentem offendere, seipsos, &
gregem perdunt, dirum minatur
Deus supplicium socordiae
Prælatorum: *Quod infirmum fu-*
it non consolidastis, quod egrotū
non sanastis, quod confractum est
non alligastis, & quod abiectum
est, non reduxistis. Ubi confr-
actum alligari, oportere sum-
mus Pastorum Princeps decla-
rat

141 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat, quod per censuras Ecclesia-
sticas fit commodissimè, juxta
potestatem à Christo Domino
Petro traditam, & aliis pastori-
bus Ecclesiæ in partem solici-
tudinis vocatis communicatâ:
Quodcunq; ligaveris super terrâ,
erit ligatum & in cælis; quod
diligentiùs exequi tenētur Præ-
sules, quò magis illis timendum
est, ne publicorum peccatorum,
iram Dei, contra totum Re-
gnum provocantium, fiant par-
ticipes. Qui enim perversos
aut metuit, aut erubescit cor-
rigere, *nihil aliud facit, quàm*
favet impietati eorum, cum non
careat scrupulo societatis occultæ,
qui

*qui manifesto facinori desinit ob-
viare.*

C A P U T XXII.

Iudiciorum forma

Quoties pro tribunali cura
redditurus, juxta præscri-
ptos a sacris Canonibus termi-
nos sedit, toties memor judi-
cium Dei exerceri, ab omnibus
illiciis, quæ possent, aut æquum
justitiæ cursum impedire, aut ju-
dicem trāversum amore, odio,
respectu, amicitia, sanguinis,
muneris, agere, abstinuit: solo
veritatis examine solido sufful-
tus. Neminem de plenitudi-
ne potestatis, quàm usurpare
nequi-

143 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nequirit salvâ Domini Aposto-
lici authoritate, motu proprio
jussit adcitari nisi ad requisitio-
nem, vel accusatoris, vel in pu-
blicis criminibus Fiscalis Cu-
riæ, ut reo daretur, contra defe-
rentes calumniosè innocentem
facultas agendi, pro pœna tali-
onis, inquantum in probatione
defecisset accusator. Namque,
sic impune cuivis liceret inno-
centem calumniari, & omnis
humane societatis iura, convel-
lere, si quod quis dicit, sine par-
te iudex audiat, & contumacē,
ad affectationem partis adversæ,
illum qui non est, pronunciet.
Meminerat rectè processus sū-
mi

mi iudicis, & rerum omnium
Conditoris cui quamvis esset A-
dæ in obedientia satis perfecta,
utpote, cui omnis voluntas lo-
quitur, & quem nullum latet
secretum, eum tamen conde-
mnaturus, ut se sisteret iudicio,
vocavit. Et in superbo illo Ba-
bilonicæ turris molimine, de-
scendit Dominus ut videret ci-
vitatem, & turrim, quam ædi-
ficabant filii Adam: Et in ne-
fandis Sodomitarum sceleribus
puniendis, datus est pœnitentiæ
locus: *Descendam* (inquit Deus)
& videbo, utrum clamorem, qui
venit ad me, opere compleverint:
an non est ita, ut sciam. Atque

145 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ita ad sententiã nunquã feren-
 dam processit Sanctus Bogumi-
 lus, nisi ad quam, utrum se res
 ita habeat, per visitationem,
 & inquisitionem seriam descen-
 disse: sicque iudiciorum tem-
 perabat auctoritatem, ut de
 quibus sibi certa persvasione
 constaret, quod in Ecclesia la-
 borarent enixius, non eos ad
 aniles, famæ levis rumusculos,
 honore periclitari sinebat, sed
 prius accurata facta visitatione,
 & in mores accusati, ac vitam
 inquisitione, famæ publicæ cla-
 morosa insinuatione, vel testiũ
 rigido examine, convictum ad
 se citari faciebat, ut comparen-
 ti

ti reo diceret. *Quid hoc audio de te? redderationem villicationis tuæ.* Servabat exactè modum à Sanctis Canonibus puniendi definitum, ut priùs tri-na Canonica monitione præmissa, reum, rebellem pronuntiaret, tandem ad definitivam sententiam procederet. Reverbatur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritatē, ut in ea judicia fallacem nunquam immitteret, quibus sancta Sedes manum appo-
fuisse, vel ad eā causa quoquo modo fuisset devoluta: religio-se ducens ab iis abstinere, quæ supremi Ecclesiæ iudicis majestatem attingerent. Non arro-

147 *Archiepiscopi Gnesnensis*

gabatur sibi claves Petri, in confu-
sionem Ecclesiasticæ hierar-
chiæ, communicatione sibi e-
arum de gratia sedis Apostoli-
cæ contentus. Causas quæ ad
se nihil spectabant, ad forum
competens, & superioris judi-
cis auctoritatem, referebat, ne
videretur libidine magis domi-
nandi, quam veri rectique inve-
stigandi studio, in temerariam
ferri præceps, amicorum causa,
vel familiarium, in quo pec-
cassent defensione pertinaciore,
vindiectam. Mature negotia li-
tigantium expediebat, & fomi-
tem odiorum extinguendo, &
superfluatorum sumptuum occa-
sionem

sionem tollendo, & amputando; videns merita causæ, secundum Deum, conscientiam, & ejus scriptum judicabat, nihil affectibus litigantium indulgendo, & probè causa cognita, & discussa, inutiles, & noxias conscientiæ, reique domesticæ perniciosas procrastinationes, amputabat: sciens optimè ut de omnibus suis actionibus, ita & de iudiciorum processu, rigidâ, se vivorum ac mortuorum Iudici, rationem redditurum. In executione pœnarû contra contumaces hunc ordinem tenuit, ut nunquam ad irrogationem illarum procederet, antequam

149 *Archiepiscopi Gnesnensis*
causam legitimo processu cognovisset, ac definivisset, quas non secundum proprium volū-
tatis arbitrium, reis inferebat, sed iuxta quod Sacri Canones fieri decreverūt, quas ita exequi habebat usitatum, ut pecuniariā primò mulctā, fontes castigaret, deinde si emendationis spes abesset, ad pœnam carceris reos condemnaret, tum denique inobedientes, spirituali mucrone truncaret, & Satanæ in interitū carnis, ut spiritus salvus fieret, reum traderet potestati.

C A P U T XXIII.

Prudentia S. Bogumili.

CON-

Conciliabat viro Dei gratiam, & eximia quadam venustate ipsius actiones condecorabat, tam in iudiciorum decretis, quàm in Reipublicæ cōsiliis, & uariorum affectuum, diversæ conditionis hominum, motibus componendis, & mirifica quadā symmetria inter se cōcinnandis & coæquandis, solers prudentia. Est hæc virtus auringa cæterarum, lumen quoddam universale rerum gerendarum, humanis actibus præferens, varietate scientiarum, & exterarū nationum peragratione, diversorum casuum inter homines, & multiplicatum in negotiis e-

151 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ventuum, ac rerum præterita-
rum, futurarumque connexio-
ne, acquisitum: quo vir prudēs
illustratus, temporum, loco-
rumque proprietates, tum per-
sonarum naturas ac humorum
constitutiones cōsiderans, ho-
rumque omnium pensatis ad-
iunctis, & congrua singulorum
inter se proportionē, bene tru-
tinata, quid hic, & nunc, agen-
dum sit, quid deceat, quid o-
porseat, quid conducat, quæ
intento fini media respondeāt,
solerti circumspectiōne conclu-
dit, ac decernit. Huius virtutis
eò amplius radiat claritudo,
quò rectius timore Domini cir-
cum

cumactam, per omnes humanarum actionum eventus, tam prosperos, quam adversos, agentiumque personas, sicut attrita magnete acus ad ursam maiorem, ad Dei gloriam dirigit gnomonem. Eam sibi tam nationum extranearum lustrationibus, quam literarum scientia, & actibus sæpius in diversis Collegii Senatus Metropolitanii officiiis, cum laude obitis, frequentatis, Bogumilus comparaverat. Nam præclarè functus munere Decanali, cum ob alias excellentes animi dotes, tum præcipuè ob prudentiam, ad excessum dignitatis Metropolitane fastigiū

153 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fastigium omnium Collegarum
votis suffragantibus est euectus.
Coniunxit prudentiæ sapientiâ
iustorum, cuius officium est, *nil*
per ostentationem fingere, sensû
verbis aperire, vera ut sunt deli-
gere, falsa devitare, bona gra-
tis exhibere, mala libentius to-
lerare, quàm facere, nullam in-
iuriæ ultionem querere, pro ve-
ritate contumeliam, lucrum pu-
tare. Pollebat & spirituum di-
scetione, insidiasq; callidi ser-
pentis cautè deprehendere scie-
bat. Nam cùm pisces in cibum
populo distribuendos advoca-
ret, adfuit inter hos angvilla,
quæ ita manum ipsius fuit cir-
cum-

cumplexa, ut illecebrosa quadā
titillatione voluptatis, corpus
viri sancti, motu inordinato so-
licitaret, quas satanæ insidias,
in specie angvillæ, posteaquàm
deprehendisset, excussum manu
piscem, perpetuis temporibus
à Dobrovense alveo, exulare
iussit; exinde, quamvis in locis
aliis angvillarum copia Varta
fluvius abundet, Dobrovi nun-
quam comparet ampliùs hic pi-
scis, quemadmodum à maiori-
bus longa traditione id acce-
ptum, curiosè hætenus ei9 lo-
ci piscatores observarunt. Cla-
rebat omnibus ab Apostolo
præscriptis Episcopo virtutibus,
identi-

155. *Archiepiscopi Gnesnensis*
identidem eas memoria repe-
tens: Oportet Episcopum sine cri-
mine esse, sicut Dei dispensatorē;
non superbum, non iracundum,
non vinolentū, non percussorem,
non turpis lucri cupidum, sed ho-
spitalem, benignum, sobrium, iu-
stum, sanctum, continentem, am-
plectentem eum, qui secundum
doctrinam est, fidelem sermonem;
ut potens sit exhortari in doctri-
na sana, & eos, qui contradicunt,
arguere,

C A P U T XXIV.

Fortitudo eius

EArum virtutum fiducia in-
victi, & excelsi animi ma-
magni-

magnitudinem nactus, potens erat exhortari in doctrina sana, eo tempore potissimum, quo effusis licentiæ habenis, tam furibunda libidine, in bona Ecclesiarum impii milites grassabantur, ut nullis humanarum, divinarumque legum repagulis, in officio contineri possent. Ita cæca illos in præceps egerat cupiditas, ut nullo Christianæ religionis metu, aut reverentia, vel conscientiae synderesi, paterentur sibi persvaderi, ut sacrilegas à bonorum Ecclesiæ usurpatione manus abstinere; & iam, vel in atheismum declinare, vel in pristinam idololatriam

157 *Archiepiscopi Gnesnensis*
triam obstinata peccandi volū-
tate, retroagi videbantur. Nō
multò antequàm Archiepisco-
pale subiisset fastigium Bogu-
milus, Bolesta impius ausu te-
merario, bona Ecclesiæ Plocē-
sis invasit, Vernerio tunc, eque-
stri Rosarum prosapia oriundo,
sanctimonia vitæ conspicuo, &
insigni doctrina prædito, illam
gubernante. Fuit Bolesta eius
gentis, quæ soleam equi gerit
pro stemmate, cruce altrinsecus
eminente, Castellanus Viscen-
sis, vir potens, & audax, audaciā
hominis fovente Principe, cu-
ius authoritate oram Prussiæ fi-
nitimam gubernabat. Is Cra-
scum

cum pagum Ecclesiæ Plocensi
adimebat: Vernerus comiter,
ac blande orabat, ne vim Ec-
clesiæ inferret; ubi nihil profi-
cit Episcopus admonitione, vo-
cat in ius occupatorem, causā
obtinet, in possessionē immitti-
tur. Bolesta subornatos sicarios
in Villam Biskupice, ubi tunc E-
piscopus morabatur cum fratre
Bieniassio expedit, qui dormi-
entem Episcopum in cubiculo,
una cum Benedicto sancti Be-
nedicti Ordinis professo, crude-
liter trucidant. Quod ubi facinus
patratum, Archiepiscopo Gne-
sensi Petro innotuit, synodum
Provincialē indicit, ac omnes
Episco-

159 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Episcopos convocat, de pœna, tam atroci facinori constituenta deliberaturos: qui postquam convenissent, & atrocitatē sceleris inquisitione diligenti examinassent, sacris interdicendum esse toti Poloniæ votis concordibus decreverunt. Motus & atrocitate facinoris, & interdicto promulgato, Boleslaus Crispus, Boleslai Crivousti filius, Poloniæ Princeps, Boleslam comprehendi, & ex vinculis causam apud se dicere iubet, atque convictum criminis, & cōdemnatum, in foro Gnesnensi sceletis atrocis immanitatem expiaturum, flammis addicit.

Bien-

Bieniaſſium terræ hiatu abſorptum, pœnas immani facinori, iuſto Dei iudicio debitas pendiffe creditum eſt. Et quamvis ſceleris author meritum tulerit ſupplicium, non defuerunt tamen, tã ſcelerati auſus, vel patroni, vel propugnatores, vel focii, vel imitatores, etiam Bogumili temporibus, qui bona Eccleſiarum truculêta rabie vaſterent; quorum facinorum cùm præcipuos authores, frequentius admonuiſſet, nihilque blandis admonitionibus profeciſſet, conſtanti magnanimitate ac imperterrita fortitudine, gladium ſpirituale ſtrinxit in ſacrilegos,

L

non

191 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non alio eventu, quàm ut in bo-
na Ecclesiarum sæviore tumul-
tu irruerent, & in eis devastā-
dis tantò furerent insolentiùs,
quantò se læsos ab Archiepisco-
po graviùs interpretarentur.

C A P U T XXV.

Patientia Bogumili

Fortitudinis comes, patiētia
est, cuiusvis per omnia Chri-
stianæ vitæ officia, ita est diffusa,
ut nihil sine illa sanctum, nihil
excelsi, animi conatibus dignum
nihil unquam geri, aut perfici,
possit gloriosum. Ita enim *præ-*
posita Dei rebus est, ut nullum
præceptum implere quis possit, à
pati-

patientia extraneus; & hoc ideo quia quodam modo singula nobis præcepta contraria sunt, utpote opposita libertati, & indifferentiæ naturæ, erga voluptates, & vitia: propter quod sanctus Augustinus, verbū illud Christi: esto consentiens adversario tuo, dum es cum illo, in via, exponit, de precepto, & lege, nostris conatibus improbis obfistentibus. Quod si in præceptis omnibus, illa clavum tenet directionis, ad exequendum uniuscuiusque officium; multò validiore, ad exercendum pastorale munus, prout convenit, navarchum gubernaculo circum-agit, quando præsertim, oves

193 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in naturam luporum conversæ,
famam lacerant, bona diripiūt,
ac vitæ insidiantur Pastoris.

Ad eius virtutis soliditatem Bo-
gumili, allidebantur furiosæ mi-
litum impietatis fluctus, quos,
omnes tanquam immota rupes
carpesia, invicta fortitudine a-
nimi sustinuit, admonitioni A-
postolicæ fidenter obtemperās,
prædica Verbum, instā oportune,
importune: argue, obsecra, increpa,
in omni patientia, & doctrina.

Erit enim tempus, cum sanam do-
ctrinam non sustinebunt, sed ad
sua desideria coacervabunt sibi
magistros prurientes auribus, &
à veritate quidē auditum aver-
tent,

tent, ad fabulas autem convertē-
tur. In tam arduo exercitio pa-
tientiaē, unum maximè doluit
Bogumilus, quod magistri, pru-
rientes auribus, qui in partem
laboris pastoralis, ab illo ad-
sciti fuerunt, incestis deinde
nuptijs irretiti, tantum abest ut
annuntiarent populo scelera;
illumque ira DEI, ac æternis
supplitijs peccatis constitutis,
per terre facerent: ut etiam mi-
litarem furorem, in sanctum
Præsulem sacrilegas damnātem
nuptias, accenderent: ut quo-
minus sibi vacaret plurimis ve-
xationibus, injurijs, & persecu-
tionibus implicito, in hæresim.

Nico-

195 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nicolaitarum, inter Sacerdotes
latè serpentem, animadvertere,
eò licentiosorem vitam secu-
riùs agerent, cœci cæcorum du-
ces, impiorum consiliorum
contra pastorem fomenta sub-
ministrantes. Videbatur tunc
jam in ea tempora Polonia de-
venisse, quæ prædixit Apostolus:
In novissimis diebus instabunt
tempora periculosa: erunt homi-
nes seipsos amantes, cupidi, elati,
superbi, blasphemi, parentibus nō
obedientes, ingrati, scelesti, sine
affectione, sine pace, criminatores,
incontinentes, immites, sine beni-
gnitate. proditores, protervi, tu-
midi, & voluptatem amatores
magis

magis, quàm Dei: habentes speci-
em quidem pietatis, virtutem au-
tem eius abnegantes. Plus in Po-
lonia invaluerat impietas quàm
ut ei aliqua pietatis species ob-
tendi posset; faciebat unus quis
que quod liberet, nulla tergiver-
satione scrupulum movente an-
liceret. Sed iam infelicē illorū
temporum calamitatem, verbis
Cromeri Episcopi Varmiensis
gravissimi nostratis historici,
juvat retexere.

CAPUT XXVI.

Status rerum in Polonia.

I*Noleverat superiorum Princi-*
pum negligentia, & conniven-
tia

197 Archiepiscopi Gnesnensis
tia, pravus & barbarus mos a-
pud Proceres, & Equites Polonos:
ut iter facientes, quotiescunque,
& ubicunq; collibitum esset, agros
atq; prata agrestium, & oppida-
norum depascerent, ac non modo
pabulum, sed etiam victum o-
mnem ipsis imperarent, sive adeo
ipsi effractis horreis, atque cellis,
per vim auferrent: neq; contenti,
quantum libuisset, absumpsisse,
reliquum etiam malitiose profun-
debant, dissipabant, & corrup-
pebant, iumenta è pascuis, & sta-
bulis, atq; etiam iuncta, curribus
& aratris, utenda, vel potius ad
cursum abutenda, abducebant:
eaque vel defatigata, & enecta
dimit-

dimittebant, vel si fortè placuis-
sent, retinebant & usurpabant.

Quin & præfecti Principis idem
faciebant & Principis horrea,
prædia, fiscumq; facultatibus, quâ
cultus divini administris, & e-
gentibus dedicatæ erant, augebāt.

Hæc quãvis iniqua, iniusta, cru-
delia, & impia, quamvis acerba
miseris hominibus, & intolera-
bilia, tamen quia longa consue-
tudine inveteraverant, legisque
vim propemodum obtinebant, &
a Proceribus, quibus erant utilia,
defendebantur, difficile erat abro-
gare. Còègit Nationale concii-
lium Lanciciæ Archiepiscopus
Gnesnensis, quærens remedia
quibus

199 *Archiepiscopi Gnesnensis*
quibus iret obviam, tam scele-
ratis militum ausibus, ad quod
cum omnes Episcopi convenis-
sent, concordibus votis, & una-
nimi consensu sanxerunt: ut qui
bona, possessiones, & quasvis
facultates obitu Episcoporum
defensoribus orbas, occupasset,
aut invasisset. Qui agricolarum
iumenta, currus, aut annonam
vi extorquerent, qui res dece-
dentium Sacerdotum usurparēt,
& pro libitu diripere, distrahe-
re, aut in suos usus convertere
auderent, tam diu anathemati
subiacerent, donec omnia ple-
nè dominis suis, vel iis ad quos
de iure dispositio spectabat, re-
stitu-

stituerent; quæ lex ut perenne firmitatis robur obtineret, & potentiùs improbis obfisteret conatibus, decreto supremi Ecclesiæ Hierarchæ Alexandri III firmata est, & tandem à Zdislao Bogumili secundo successore, ad executionem deducta, Casimiro Justo Principe, authoritatem, & vires executioni necessarias interponente. Nunc autem usurpâtes iura, fructus, &c. Sedis Apostolicæ, vel aliarum Ecclesiarum, vel qui ea sequestrant, absque licentia superioris competentis, excommunicantur in Bulla cœnæ Domini num. 17. Gerebat Principatum

201 *Archiepiscopi Gnesnensis*

eo tempore in Polonia Meci-
slaus senex, qui oppressionibus
non tantum Ecclesiasticos, sed
etiam Equites ita vexaverat, ut
ei fasces imperii ademptos, ad
Casimirum deferre habuerint
necessè. Impotentem domina-
tum ipsius, ne filius quidè Otto
sustinere potuit, sed in patrem
arma sumpsit, atque illum prin-
cipatu exuit, in partes Casimiri
concedens.

C A P U T XXVII

Status rerum in Italia.

NEque in Italia felicior rerum
status regimè Bogumili ex-
cepit, gravissimum Schisma in
Eccle-

- Ecclesia fovente Friderico II.
s dicto Barbarossa, Ænobarbum
d Dlugossus vocat. Is Alexandro
t III. vero, & indubitato Ponti-
fici, quatuor Antipapas summa
t contentione opposuit: Victo-
rem III. qui mortuus est anno
Christi 1164. Alexandri Pon-
tificatus anno quinto. Pascha-
lem III. Cremensem, qui antea
Guido fuit dictus, Cardinalis
tituli Sancti Calixti, qui cum
sedisset annos quinque, mortu-
us est anno decimo Pontifica-
tus Alexandri. Calixtum III.
qui Joannes Monachus fuerat
Abbas Strumiensis, Episcopus
Tusculanus, qui cum sedisset
annos

203 *Archiepiscopi Gnesnensis*

annos septem, mortuus est anno decimo sexto Pontificatus Alexandri. Innocentium III. qui tandem vero, & legitimo Pontifici Alexandro debitam obedientiam & reverentiã præstitit Pōtificatus illius anno 17. Christi anno 1176. postquam desideratam pacem, victus à Venetis Fridericus, restituisset. Miserabile fuit intueri, corpus Christi mysticum summa violentia per Cæsarem à Capite revelli, ita contra obediētes summo Pontifici sævientem, ut ne fido quidem consiliario, eo nomine pepercerit. *Petrus tunc Vineæ Campanus, obscuro natus loco,*

loco, sed doctrina, atq; eloquentia, quantum illa ætas tulit, insignis ipsius arcanorum particeps omnium, ac moderator fuit. Is per invidiam, quæ in aula & oritur, & nutrimenta habet, atque virtutis perpetua est insectatrix, in suspicionem adductus, tanquam cum Pontifice Alexandro sentiret, (quo cum Fridericus bellum gerebat) luminibus est privatus; cuius rei impatiens, atque ob id in furorem conversus, ad Sanctum Miniatum, quod oppidum est in Hetruria, sibi ipsi mortem conscivit. Nimirum Imperator uti valebat autoritate, & consuetudine, & authoralibus Privilegiis

205 Archiepiscopi Gnesnensis
gis Imperatorum, qui à Carolo
magno, qui post de Regibus Frā-
corum imperavit Romanis, iam-
que per trecentos annos impera-
verat sub LXIII. Apostolis, & da-
re Episcopatus, & Abbatias,
per annulum, & virgam consue-
verunt. Sic Otto Bambergensis
Ecclesiæ de manu Impera-
toris Episcopatum accepit ægrè
consentiens, propter contentionē
illam quæ erat inter Regnum &
Sacerdotium, causa investituræ
& electionem Ecclesiarum, quas
evacuare, sibiq; vendicare plus æ-
quo nitebatur Imperialis autho-
ritas. Qui deinde Romam ve-
niens ad Paschalem summum
Ponti-

Pontificem ad ipsius pedes *pedū*
& *annulum* abiecit *veniam pe-*
tens ibique denuo ab illo inve-
stitus, & confirmatus ipso die
Pentecostes consecratus est.

Dederat ansam Imperatorum
prætensionī maximā Leo VIII.
pseudopapa, qui potētia Impe-
ratoris culmen summi Pontifi-
catūs adeptus, ut eādē suæ am-
bitionis superbiam stabiliret,
edictum tulerat, ut solus Impe-
rator Pontificem deligeret &
solus confirmaret: quo decreto
duabus nefariis hæresibus Simo-
nis magi & Nicolai Antioche-
ni viam aperuit cū *qui pretio*
Sedem emisset, pretio pariter Se-

*M**des*

207 *Archiepiscopi Gnesnensis*
des distraheret. Nec mirum ex
tam venenoso fonte scaturivisse
originem prædictorum pecca-
torum, quandoquidem *vitiato*
capite necesse est reliquum corpus
vitiari. Sic nempe *quandocun-*
que deficit religiositas Pontificum,
& marcescit districtio regularis
Abbatum, per illorum exempla,
cetera plebs mandatorum Dei
prævaricatrix existit, quanquam
ante illum, Adrianus Papa Ro-
manus, cum universa synodo
tradit Carolo Magno ius & po-
testatem eligendi Pontificem,
& ordinandi Apostolicam Se-
dem, & definivit Episcopos ab
eo investituram accipere. Sed

cum

cum Ludovicus Pius, Otto Magnus, & Henricus sanctus considerarent, illud privilegiū Adriani Primi sicut & Leonis VIII. fuisse magna temporum iniquitate, & Pontificum oppressionibus extortum, propter dissensiones schismaticorum, & hæreticorū quibus Ecclesia Dei periclitabatur, illi iuri, & consuetudini renuntiarunt, illudq; ius Clero Romano, & Ecclesiasticis electoribus resignarunt. Tandem omnem illam consuetudinem, & privilegium abrogavit Adrianus II. Alterum malum, à Simoniacorum Pastorum conniventia ingruerat in

209 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Ecclesiam Dei, Sacerdotum in-
continentia cū cuncti ferè Cle-
rici, cum publicis uxoribus, siue
scortis (quæ sunt hæreticalia con-
iugia) suam ignominiosè ducerent
vitam atque sic impune in orbe
Christiano duæ pestes exitiales
hæreseōn Simonia & concubi-
natus grassarentur, ut religio
Christiana, & præsertim in Ec-
clesiis Dei turpissimis hominibus,
& omni scelere coopertis repleta
fuerit ea tempestate. Suscitavit
Deus Spiritum Enoch, & Eliæ,
ardentissimo gloriæ suæ propa-
gandæ zelo flagrantēs, Sanctum
Romualdum, & sanctum Joan-
nem Gualbertum eius discipulū,
Val-

Vallis Umbrosæ Abbatem, qui horum scelerum virus radicitus extirparent. Nam sanctus Romualdus inter ceteros Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerāt durissima severitate corripiebat, & eos nisi Ordinem sponte desererent, omnino damnabiles, & hereticos asserebat. Nonnulli quoque Episcopi, qui per simoniacam heresim sacras sedes invaserant, ad eum causa pœnitentiæ cōcurrebant, qui etiam venerabili viro se committentes, & Episcopatum termino statuto deserere, & ad sanctæ conversionis se promittebant Ordinem festinare. Sanctus Joannes Gualbertus,

211 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tanquam unus de Seraphim, flā-
mā divini amoris incomparabi-
liter æstuans, Petrum Florenti-
num Archiepiscopum hæreseós
simoniacæ per ignem convicit.
Porro quamvis tunc simoniaca
labes in Polonia locum non in-
venisset, diligenti consideratio-
ne meritorum, qui ad Episco-
patus eligebantur, eam exclu-
dente, cū Prælati, & Canoni-
ci virtutum exercitiis conspi-
cuis viris, non divitiarum opu-
lento censu valentibus, tam su-
blimes dignitates libertate suf-
fragiorum inconcussa confer-
rent: attamen alia gravissima
Clerum, populumque scelera in-
quina-

quinabant; Sacerdotes quidem incestæ nuptiæ, veriùs sacrilegi, & publici concubinatus, Milites verò extrema licentia, & vesanus quidam furor in bona Ecclesiarum grassandi. Quid faceret anxius inter inanes curas pastor? cum nec Sacerdotes spem frugis melioris pollicerentur, & milites à rapinis cohiberi se neque admonitionibus, neque Censuris Ecclesiasticis paterentur, & à Sede Apostolica nullū sperari posse videret remediū? cum Summi Pontificis, quam à Cesare sustinebat persecutio, omnem modum improbos castigandi, & scelera coercendi

213 *Archiepiscopi Gnesnensis*
adimeret, ut impunè quisque
quod collibitum esset, faceret,
ipse autem Archiepiscopus gra-
viùs in dies, crebris reprehen-
sionibus, & obiurgationibus o-
dium, in se accenderet; ut non
modò monita salutis à scelera-
tis contemnerentur, sed etiam
ipsa monentis authoritas apud
obstinatos, & pertinaces iam
esset despiciatui, sollicitus, ut si
nollent resipiscere, saltem in sua
persona Deum graviter offen-
dendi occasionem furentibus
animis subtraheret, re diu apud
se agitatâ, virisque religiosis in
consilium adhibitis, communi-
cata, exemplum gentilis sui S.
Adal-

Adalberti, refractarios Pragen-
ses deferentis sequi constituit :
ac proinde ad Alexandrum III.
Venetiis tunc commorantem
se contulit, cui exposita Sacer-
dotum, populique sui protervi-
tate, & supervacaneis curæ pa-
storales recensitis laboribus, so-
lutionem ab Ecclesiæ Gnesnen-
sis vinculo demissa supplicatio-
ne poposcit, ut tranquillius suæ
saluti vacaret, alienæ curis inu-
tilibus exolutus: cujus petiti-
oni, non difficilem præbuit assē-
sum Alexāder, compati edoctus
alienæ calamitati, sua, quam in-
terea tolerabat persecutione.
Venetiis rediens, perrexit in Un-
gariam

215 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gariam, ubi Eremitæ Camaldu-
lenses à sancto Patriarcha Ro-
mualdo missi morabantur, à
quibus modum vivendi eremi-
ticum didicit: atque sic obtentâ
summi Pontificis licentiâ, seces-
sit in eremum Dobrovensem,
ubi duo rapidis vorticibus fle-
xuosi fluvii, Varta & Nyr, coe-
untes, omnem aditum populo
mæandris tortuosis, & profun-
dis, intercludunt; tamquam vo-
cem lapsam divinitùs ad Arse-
nium in sua vocatione audivis-
set, *Arseni tumultus fuge & sal-
vaberis*. Sed instituti Eremita-
rum Camaldulensium origo, ut
altiùs expendatur, & historiæ
claritas

claritas, & occasio itineris eorum in Poloniam deposcit.

C A P U T XXVIII.

Eremitarum Origo.

AB immani Tyrannorum atrocitate, quâ in Christi cultores sæviebant, vitæ solitariae primordia promanasse, citra omnem controversiam, manifestum est. Hoc in vitæ genere strenuè prolusit primus Paulus eremita, qui declinandæ causa persecutionis Decii, & Valeriani, & Deo liberiùs inserviendi, in eremi speluncam se contulit, (Eremitas fuisse filios prophetarum discipulos sancti

217 *Archiepiscopi Gnesnensis*
et Eliæ, & Elisæi eosq; Carmeli-
tas veteris testamēti nō ābigo)
quod deinde vitæ institutum,
non multò post amplexus est
Antonius, qui iam sub Constā-
tino Magno, plurimos habere
cœpit eremiticæ vitæ imitato-
res. Ad eū visendū, cū Hilari-
on Tabathæus, ex Palestina in
Ægyptum venisset, duobusque
mensibus sibi commansisset, o-
mnem eius vitæ rationem di-
dicit & multa monasteria ex-
truxit, nullis certis legibus, aut
constitutionibus ad uniformem
vivendi Regulam adstricta. Vi-
vebat unusquisque illorum, se-
cundū gratiam sibi divinitus
datam

datam, vigilando, psallendo, jeiunando, manibus operando, humi cubando, orando, silentium servando, ciliciis, & flagellationibus, cæterisque carni molestis exercitationibus, corpus in servitutem, & obsequiũ spiritũs redigendo, & alios maximè senes, qui jam diuturna lucta cum Diabolo, ad eius tentationes superandas exercitati arma expedita in promptu haberent, visitando: ac eos, quos excellenti aliqua virtute præstare didicissent, pro modulo viriũ suarum & mensura divinæ gratiæ sibi collatæ, imitari conando. Quod in Eremitis Camaldulen-

19 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulensibus servatum fuisse, sine
peculiari aliqua lege, vel consti-
tutionibus testatur Augustinus
Florentinus in historia Camal-
dulensi. *Religio insectando ea quæ*
sunt legis, sibi ipsa erat lex. Si
qua Respublica religiosa sive scri-
pto legis adolevit, id profectò Ca-
maldulensi egregiè evenit in qua
quisq. reliquos fratres in studiis
eremiticæ Philosophiæ ardentissi-
mè superare certabat, imo & Sā-
ctus Petrus Damiani Eremita
Camaldulensis S.R.E. Cardina-
lis, & Episcopus hoc idem asse-
rit. Nobis in eremo constitutis
nihil sanctus Benedictus iniunxit.
Igitur sanctus Benedictus dum
homi

*hominem in monasterio ponit ad
eremum dirigit & cum ipse san-
ctus Pater eremi cultor extitisset
hoc certè non optavit esse, quod
fuit (id est Canobita) sed quoniā
non omnes capiunt verbum istud,
dispensativè constituit prius mo-
nasterialis vitæ planitiem; ut iā
faciles eremi conscēdamus ad ar-
cem. Hoc idem S. Pater in epi-
logo Regulæ fatetur: Regulam
hanc (inquit) descripsimus, ut eā
observātes in monasteriis aliqua-
tenus vel honestatem morum, aut
initium conversationis nos demō-
stremus habere. Cæterum ad per-
fectionem conversationis qui fe-
stinant, sunt doctrinæ sanctorum
Patrū*

221 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patrum, quarum observatio
perducit hominem ad celsitudinē
perfectiōis; quam eremi arcem
sanctus Damianus appellat.
Monastica igitur vita est dispo-
sitio ad eremum ut de nido mo-
nasteriorum huiusmodi egredi-
antur milites, quos eremi rudi-
menta dura non terreant, qui
specimen conversationis suae mul-
to tempore didicerunt. Perfecto-
rum quippe est non propter ani-
mi passionē sed propter perfectiōnē
iam assecutā, ad vitā solitariā ten-
dere. Nam si vita, solitaria à non
iam perfectō assumatur, est pericu-
losissima. Atque ita cōsiderans S.
Pater Benedictus, quòd in ma-
ximo

ximo versarentur periculo, qui non bene instructi armis spiritualibus, auderent procedere ad luctandum cum Diabolo, in eremo potissimum vires suas exerente, quas ibi etiam in Christo ieiunante, ausus est experiri, ex diversis speluncis, & antris congregatos, in duodecim, monasteria, quæ ab eremo digressus ædificavit, eremicolas, certa vivendi lege adstrinxit; ab alieno illos arbitrio secundum præscriptam regulam, docens securissimè dependere, obediētiāque superiori exhibere, secundum Christi Domini exemplar, qui *Humiliavit semetipsū*

N

factus

223 *Archiepiscopi Gnesnensis*
factus obediens usque ad mortē,
mortē autem crucis; ut sic ut per
inobedientiā extorres facti su-
mus à gratia Conditoris, ita per
obedientiam ad Dominum pla-
catum redeamus, de quo san-
ctus Pater sic agit in Prologo
Regulæ: Ausculta, ò fili præcepta
Magistri, & inclina autem cor-
dis tui, & admonitionem p̃ij pa-
tris libenter excipe, & efficaciter
comple: ut ad eum per obedientiæ
laborem redeas, à quo per inobe-
dientiæ desidiā recesseras. Ad
te ergo nūc meus sermo dirigitur,
quisquis abrenunciāns propriis
voluntatibus, Domino Christo
vero Regi militaturus, obedientiæ
fortissi-

fortissima, atque præclara arma assumis. Carebant his armis Eremitæ, nullius arbitrio se regi permittentes, sed quod secundum præcepta Decalogi, & propriæ conscientiæ ductum, ad Dei gloriam spectare ipsi magis arbitrarentur, operantes sine superiore, sicut locustæ sine Rege, de quibus Turre cremata Eremitæ inquit in iure veniunt sub nomine locustarum, apud quosdā Doctores intelligentes de eremitis dictum Salomonis, locustæ regem non habent.

C A P U T XXIX.

*Vita eremitica instauratur à
S. P. Romualdo.*

SANCTUS Romualdus igitur natus obediētiæ, capitibus Regulæ sancti Patris Benedicti descriptæ, fundamentum, super illud immobilem scalam suis Camaldulensibus in cœlum erigendam proposuit, atque ut propositum solidiore base niteretur, Regulā Sancti Benedicti in monasterio S. Apollinaris professus est, in quo triennium ferè cū transsegisset, plurimis Monachorum, exagitatus persecutionibus, etiam in vitam suam machi-

machinantibus, eò quòd licentiosè viventibus præcepta Regulæ opponeret, & redarguendis eorum vitiis vehementiùs insisteret: qua in re cum oleum, & operam, (ut est in proverbio,) perderet, excellentis eius animum perfectionis, amore, magis ac magis in dies incendente, facilè obtentâ licentiâ ab Abbate loci, desiderium ipsius Monachis diligenter promoventibus, ad Marinum, quem in finibus Veneriarum vitæ sanctitate ac severiore disciplina eo tempore celebrem audierat, & vitæ solitariae maximè studiosū intellexerat, sese contulit: ut ad

227 *Archiepiscopi Gnesnensis*
arctam, & sublimem perfectio-
nis viam eo magistro, ac duce
uteretur; sub quo tantum profec-
cit, ut deinceps Magister ipsius
directioni se gubernandum sub-
ijcere minimè dubitaverit.

Guarinus interea S. Michæelis
in Gallia Abbas venerat Ora-
tionis gratiâ in Italiam, qui ac-
cessit *Marino, & Romualdo,*
Petro Vrseolo Venetiarum Prin-
cipi persuasit, ut seculum simul
cum ipso. quem per nefas invase-
rat Ducatu. relinqueret, & qui
ad alienæ dominationis arcem in
iuste proruperat, ipse se alienæ po-
testatis dominio subiugaret; qui
nō diuturnis consiliis persuasus,

cum

cum sancto Romualdo Marino,
& Guarino Abbate, nec non suo
quondam familiari Joāne Gran-
denico, navem ascendit, deinde
ad Monasterium Abbatis Gua-
rini pervenit. Petro igitur, &
Joanne Monachis in Sancti Mi-
chaelis cœnobio factis, Marino
& Romualdus non longè à mo-
nasterio degentes, ad singularem
vitam, cui assueti fuerant, re-
vertuntur: quibus etiam ipsi jam
dicti Fratres, peracto vix annuo
spatio, ad perferendam ejusdem
solitudinis distractionem aggre-
gati sunt. Atque hæc sunt Ro-
mualdinæ solitudinis, ad quam
sanctus Pater flagranti mentis

229 *Archiepiscopi Gnesnensis*
æstu semper anhelabat primordia, in quibus magnam considerare debemus viri sancti prudentiam, qui non nisi in Regula sancti Patris bene Tyrones exercitados, ad solitam Veteranorū militum vitam, in qua culmen perfectionis situm est, admitterebat; ut etiam duos illos primos instituti sui sectatores, non prius eremiticæ vitæ voluerit esse consortes, quàm professionem, in Cœnobio sancti Benedicti fecissent: ut mirari lectorem minimè oporteat, cur sanctum Adalbertum tunc Episcopum Pragensem, post Archiepiscopum Gnesnensem, &
glo-

gloriosum in Prussia martyrem,
ad Ordinē sancti Benedicti Ro-
mam sub disciplinam Leonis
Abbatis monasterii sanctorum
Bonifacii & Alexii destinaverit.
Itemq; Casimirum, Regis Mie-
cislai filiū, Boleslai primi Chri-
stiani Regis Polonorum nepo-
tem Cluniacum (ubi prima Re-
formatio Ordinis S. Benedicti
vigeat à Bernone instituta an-
no Christi 910.) relegaverit, ad
suscipiendum nigrum habitum
sancti Benedicti, nolebat enim
alios ad vitam solitariā admit-
tere nisi sancte conversationis
studio juxta regulam sancti Be-
nediti perpolitos, præsertim
cūm

234 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cū monasteria sua albæ Congregationis, ad eremi austeritatem formanda, nondum constituisset; siquidem secunda reformatio Ordinis Sancti benedicti à S. Romualdo instituta est centum paulo minus annis. Ita quos sanctus Benedictus in via purgativa, & illuminativa perficiebat, hos ad culmen perfectionis, & intimā cum Deo, quantum fragilitati humanæ in terris licet, unionis arcem, sanctus Romualdus evocabat, post Cluniacensem. Alfonsus Ciacon. in Benedicto VIII. Chronic. Panuinii 1012. Atque sic ligna in odorem holocausti suavitatis

tis arfura, S. Patriarcha Benedictus composuit, & præparavit: quæ sanctus Romualdus, tanquam igniti Eliæ flammea progenies, Seraphico ignis amore beneiam collocata, & disposita, succendit, à Christo Domino maximo salutis nostræ zelatore flammam mutuatur; qui ignem venit mittere in terram, ut accendatur. Tanta enim in sancto viri pectore, faciendi fructus ardor incanduerat, ut effectis nunquam contentus; dum alia faceret, ad facienda mox alia properaret; adeo ut putaretur totum mundum in eremum velle convertere, & monachico Ordini omnem

233 *Archiepiscopi Gnesnensis.*
omnem populi multitudinem so-
ciare. Itaque primus sanctus
Romualdus, ex directione Re-
gulæ sancti Benedicti eremitas,
tanquam locustas sine Rege vi-
ventes, salutaris obedientiæ legi
subactos, in apes mellificas Ec-
clesiæ sanctæ, commutavit: &
veluti stella matutina, densas e-
remi tenebras, vitæ sanctitate,
ac eremiticæ solitudinis, cum
exercitiis monasticis conjuncti-
one, serenavit; ut nulli eremitæ,
ante illum, religiosi, sive regu-
lares, stricta significatione, (hoc
est ex vi votorum substantialiū
religionis) potuissent censerī.
Nam *Religio perimitur, si à me-*
ritoria

ritoria subditi obedientia subtrahantur; magna quidem paupertas, sed maior integritas, horum est obedientia maxima si custodiat^r illesa: Nam prima rebus, secunda carni, tertia verò menti dominatur, & animis quos velut effrenes, & liberos, ditioni alterius, humilis iugo propriæ voluntatis adstringit. Obedientia victimis iurè præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam verò, voluntas propria matatur. Unde cum Vernerium, qui fratrum injuriis, & persecutionibus exagitatus, in cremum concesserat, & jam per sex annos absque vino, omnique pulmento
sub

235 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sub nimia distractionis ariditate
permāserat, cū quodā tēpore,
famā eius auditā vir sanctus vi-
sitasset, atque ab eo sub cuius
regimine degeret, fuisset scisci-
tatus, ille que respondisset, quòd
alieno solutus imperio viveret,
hoc sequendo, quod sibi utilius
videretur, monuit eum ut rediret
ad Cœnobium, & licentiam in
eremo commorandi obtineret.
Si Crucem Christi portas, inqui-
ens, supereſt ut Christi obedientiā
non relinquant. Vade igitur &
consensu a proprio Abbate susce-
pto revertere, & sub eius dominio
humiliter vive, quatenus sacri
operis ædificium, quod bona vo-
luntas

luntas ædificat, humilitas erigit, obedientia virtus extollat? Quãvis autem, Primi Pauli eremitæ, plurimi sancti viri secuti exemplum, deserta petierint, errantes in solitudinib9, quibus mundus non erat dignus, tamen postea ipsorum sequaces, sicut illi, ad quos sanctus Pater Augustinus scripsit accuratè, & devotè, si tamen ipse scripsit, de quo Gabriel Pænetus Canonorum Regularium Lateranensium Abbas solidè controvertit, omnes sunt in cœnobia redacti, & ex iis plerique in mistam, ex contemplativa, & activa vitam, sub nomine Mendicantium conjuncti

237 *Archiepiscopi Gnesnensis*
eti, prædicationi, & Sacramen-
torum administrationi, ex vo-
luntate sanctæ sedis Apostolicæ
incumbunt, solitariae vitæ solu-
to silentio. Camaldulenses soli
Monachi, cum his qui ab iis tã-
quam rami promanant, perfici-
untur ad cremum, ut ibi tanquã
in fastigio perfectionis, ceu a-
quilæ in arduis nidum ponen-
tes, conquiescant; iam in via in-
cipientium, & proficientiũ suf-
ficienter dispositi & exercitati:
ut tandem dulces fructus suorũ
exercitiorũ, in via unitiva sva-
vissime degustent: & ab uberta-
te domus Dei, in solitudine, tã-
quã in cella Vinaria, inebrietur
Institu-

Institutum eorū probavit sup-
premus Ecclesiæ universalis Pa-
stor Alexander II. Cōstit. *Nulli*
qui anno 1061. clavum guber-
nationis tenuit, ut præcedentiā
supra omnes monasticos Ordi-
nes habeant, exceptis Clunia-
centibus, quorum Abbates O-
do, & Odilo non longè post tē-
pora sancti Benedicti floruerūt,
& multò magis Cassinensibus,
sive Congregationis sanctæ Ju-
stinæ, (cum Abbas Cassinensis
tit S. Benedicti Vicarius & ōni-
um Abbatum Abbas. S. Odilo
Abb: Cluniacens: apud Baron
tom. II. an. 1022. inde Leo IX.
Abbati Cassinensi in omni Epi-
O pisco

259 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scoporum principumque con-
ventu superiorem Abbatibus o-
mnibus sedem concessit Leo
Ostiens: lib: 2. cap. 97. Chronic:
quam illi tanquam matrem è
qua prodierunt filiali observan-
tiâ venerantur. Quos deinde o-
mnes Canonici Regulares, Con-
gregationis Lateranensis, qui
vadunt immediate post Clerum
sæcularem, ex constitutione Pi
V. eum ex Ordine præcædunt.

C A P U T XXX.

*Adventus Eremitarū Camaldu-
lensium in Poloniam.*

OTto Tertius, Occidentis in
Germania tertius Impera-
tor viris religiosi impensè ad-
dictus,

dictus, mirificè coluit sanctum
Romualdum, ita ut eum præfēs
visitaret, ac in eius lecto decū-
beret, & Classensem illi Abba-
tiam, conferret. Salutaribus e-
jus monitis, & consiliis libenter
obtemperabat, cujus etiam sva-
su monasterium in Pereo in ho-
norem sancti Adalberti cōstru-
xit, illique contigua Classensis
monasterii prædia contulit, ea
in Firmensis Monarchiæ parti-
bus, ex fiscali possessione recō-
pensās Abbate ibi ex discipulis
Romualdi constituto, Romu-
aldi iussu idem Imperator pœ-
nitentiæ causa, nudis pedibus
de Romana Urbe progrediens

261 *Archiepiscopi Gnesnensis*
usque in Garganum montē ad
sancti Michælis perrexit Eccle-
siam; per totam etiam quadra-
gesimā in Classensi monasterio
Beati Apollinaris, paucis sibi
adhærentibus, mansit: ubi jeiu-
nio, & psalmodiæ prout vale-
bat, intentus, cilicio ad carnem
indutus, aurata desuper purpura
tegebatur; *lecto etiam fulgentibus*
pallijs strato, ipse in storea de pa-
piriis confecta, tenera delicati cor-
poris membra terebat. Promisit
denique Beato Romualdo, quod
imperium relinquens; monachicū
susciperet habitum & cui innu-
meri mortales erant obnoxij, iā
ipse pauperculo subiectus cepit esse
debitor

debitor sui. Non poterat hæc
sincera voluntatis erga sanctum
Romualdum Ottonis Impera-
toris propensio, Boleslaum no-
strum Chabrium Regem latere,
utpote qui cum sancti Adalber-
ti martyris Pragensis tunc Epi-
scopo fratre germano Poraio
laudabiliter fuisset in aula Ot-
tonis I. Imperatoris parentis e-
jus conversatus, imò & cum
ipso sancto Adalberto familia-
riter vixisset Romæ, salutaribus
ipsius monitis obtemperans;
proinde non difficile fuit ipsi
ab imperatore obtinere, ut san-
ctus Pater Romualdus duos de
discipulis Joannē & Benedictū

263 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Poloniam mitteret, ad præ-
dicandum Jesu Christi Evange-
lium nationi ad fidem illius re-
cens conversæ: quibus eam licen-
tiam Gregorius V. summus Pō-
tifex Ottonis III. cujus autho-
ritate Pontificatum adeptus es-
cognatus, libenter indulgit. Po-
stea quam illi venissent in Polo-
niam, quatuor se illis in vitæ so-
cietatem dediderunt Poloni:
Mathæus, Isaac, Christianus &
Barnabas. Hi honorificentis-
simè à pio Rege accepti, & lo-
cum ut optabant nacti solitariū,
prope Casimiriam, sex in eo tu-
guriola rudi opere, & sacellum
excitarunt: ibique vitam san-
ctissimā

etissimam, mutuam consuetudinem, devitantes, in arctissima disciplina, orationibus, & jejuniis assiduis traduxerunt: & doctrina exēploque quos potuerant accolas & advenas, docuerunt: admirabiles cum aliis virtutibus, tum maximè abstinentiæ studio. Nam aliqui semel eorum duntaxat, alii qui imbecillioris erant valetudinis bis in hebdomada, oleribus & aqua, pane non nunquam adhibito, victitarunt, vestibus è pilis equorum confectis contēti, quies eorum non stragulum molle, sed si quid dandum erat fessis corporibus humus lectus,

265 *Archiepiscopi Gnesnensis*

& lapis capiti subiectus, cervical fuit. Tanta eorum fama fuit sanctitatis, ut Boleslaus Princeps eos inviseret, & se ac regnum suum orationibus ipsorum commendaret, ac ipsis liberaliter ingens auri pondus & centum marcas argenti offerret. Expediverat Princeps Miecislaus Parens Boleslai legatum Lampertum Episcopum Cracoviensem, ad summum Christiani orbis Antistitem Benedictum VII qui exposita Pii Principis inextirpanda idololatria, & promovendo veri Dei cultu sollicitudine, & novem Ecclesiarum Cathedralium ædificatione, necnō
simula

simulachrorum inanum Deorū
quos, gens superstitiosa colue-
rat, abolitione, peteret insignia
Regis, sibi ritu Christianorum
Principum conferri; quod cū
distulisset in aliud tempus Pon-
tifex, Boleslaus ratus faciliore
via, se titulum Regis obtentu-
rum, aurum & argentum supra
memoratum, misit per Nunciū
viris sanctis, ut honoratū auro
Pontificem, orarent quatenus
se Regio diademate dignaretur.
At viri sancti inito consilio, mi-
serunt Barnabam, qui Regi au-
rum & pecuniā referret, eique
responderet, se in rem propo-
sitam non posse operam con-
ferre,

267 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ferre, quibus religiosam vitam
professis, negotiis & curis sæ-
cularibus implicari, nefas esset.
Sperabat nimirū Princeps Ot-
tonem III. Imperatorem san-
cto Romualdo familiaris ad-
dictum, & sibi olim in aula sui
parentis Ottonis II. commo-
ranti faventem auctoritatem
apud Gregorium V. Ottonis
Cæsaris cognatum interpositu-
rum, voto ut potiretur.

C A P U T XXXI.

Martyrium ipsorum

SUbolfecerunt interim Regiæ
Saulæ milites, magnā auri vi-
à Rege missam Eremitis quæ ut
ad

ad se deveniret, constituerunt viros sanctos, trucidare, & turguriola cum ipsorum cadaveribus incendere. Sacra igitur auri fame stimulati, noctu Eremitas, orationibus intētos, aggrediuntur: minis, plagis, verberibus, pecuniam, à Rege Mifsā extorquent: viris sanctis illam ei remissam asseverantibus, ad atrociora tormenta iis irroganda descendunt. Religantur ergo ad palum, ignibus admotis ad latera exuruntur, deinde circa rotarum vertiginē adstricti diutissime verberantur, tota nox in crudelissima paupertatis sanctorum & innocentiae, supplicia

269 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cia expenditur. Denique cū
omnes iam artes potiendi ar-
genti tentatæ, non successissent,
ne quid in ausum de concepta
crudelitate relinqueretur, ab
iisdem latronibus, anno salutis
humanæ millesimo quinto, pri-
die Idus Novembr: in Dei lau-
dibus constātissimè permanētes,
trucidantur, utque tanti sceleris
immanitas lateret, ignem inji-
ciunt, & facellum, ac sex casas
tum suppellectilem omnē pau-
perem, & quinque corpora san-
ctorum flāmis dant: ut his pe-
riisse viderentur. *Sed admoti*
ignes, amissis naturæ viribus, nil
omnino consumere, ullis hominū
studij

studij potuere; Ita enim illos, ipsa
etiam parietum materies, repelle-
bat, ac si pro lignis durissimi sili-
ces essent. Frustrati itaque fures
in fugam se conferre nituntur, sed
Et hoc illis ex divina providētia
denegatur, tota siquidem nocte
per fruteta nemorum, per latitu-
dinem salicum, per opaca sylva-
rum, viā anxiiati sunt querere,
quam tamen nullatenus valuerunt
errabundis vestigiis invenire sed
neque frameas in vaginas recō-
dere arefactis brachiis potuerūt.
Vbi vero sanctorum iacebāt cor-
pora, copiosum lumen usq; in diē
splendescere, Et dulcissima ange-
licæ cantilenæ non desijt suavi-
tas

271 Archiepiscopi Gnesnensis
tas resonare. Adveniente autem
die, quod factum fuerat, Regem
latere nō potuit, qui illico ad ere-
mum cum numerosa populi mul-
titudine festinavit, & ne fures
evaderent, facta corona hominū,
totam sylvam undique circum-
cinxit. Qui tandem reperti sunt
manifesti criminis rei, & ad gla-
dios suos adhuc divina exultio-
ne ligati. Rex autem quid de eis
faceret, habita cōsideratione, de-
liberans, hoc postremo decrevit,
ut nequaquam eos, sicut merebā-
tur, accedi preciperet, sed fer-
reis catenis vinctos ad sepulchra
Martyrum destinaret, quatenus
aut ibi usq; ad obitum in vincu-
lis

lis miserabiliter viverent, aut si sanctis Martyribus aliter videretur ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad sanctorum tumultum fuissent ex præcepto Regis attracti, mox, ineffabili divinitatis omnipotentia, fractis nexibus sunt absoluti; atque impune à Rege dimissi, pœnitentia ducti patrati sceleris, iisdem martyribus in religiosæ vitæ genere successerunt. Narrat Martinus Baronius, quòd cùm pia matrona, & nobilis, devotionis causa, viros sanctos visitasset, eisque piscem qui Salmo dicitur obtulisset, cecidit is in terram, quo in loco statim fons emanavit,

273 *Archiepiscopi Gnesnensis*
navit, qui usq; ad præsens du-
rat; piscis ille cum ad vescendū
præpararetur fratribus, alius si-
milis genere, & magnitudine,
divino miraculo solebat appa-
rere in fonte illo, qui cum esset
comestus, rursus alius appare-
bat, qui per longum tempus vi-
ctui eis fuit quotidiano. Quā
diu fratres vixerunt piscis ille
duravit, postquam coronam
Martyrii adepti sunt, piscis eva-
nuit: fons ad hoc usque tempus
perennat, per cuius aquā, ma-
gna Deus miracula operatur:
Cæci enim visum recipiunt,
leprosi mundantur, Claudii, sur-
di variisque morbis exagitati,
sanan-

sanantur. Postquam per sex annos, Joannes, & Benedictus Itali, nationis Polonæ idioma didicissent, septimo anno unū ad Romanam urbem monachū mittunt, & per eum à Summæ Sedis Antistite, prædicandi licentiam pro adjunctis sibi Polonis sociis petunt. Iniungunt etiam, ut nuncius ille, aliquos secum de B. Romualdi fratribus, duceret, qui eremiticæ conversationis edocti, cum eis simul in Polonorum partibus habitarent. Posteaquam is in ditionē Imperatoris penetravit, ab eius satellitibus captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus.

275 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nocte verò illum Angelus Do-
mini in carcere visitavit, &
consumatos esse eos quorum lega-
tione fungebatur admonuit: sta-
timque aperto divinitus carcere,
preparatum sibi esse navigiũ in
fluvio quẽ transiturus erat, asse-
ravit. Quò festinans Monachus,
(Barnabas is fuit) Angelicæ pro-
missionis fidem veram esse proba-
vit. Sequenti autem post se-
pulturam Martyrum nocte, ap-
paruerunt Boleslao, fulmine ac
verbis magnificarunt, quòd per
diram necem, & Martyribus di-
gnam, adepti sunt cœlestia re-
gna, gratiasque ipsi egerunt,
quòd eos vivos, & mortuos

tanta

tanta gratia semper complexus
fuerit. Denique summa laude
extulerunt, quòd homicidis pe-
percerit, non enim decebat san-
guinem Martyrũ sanguine vin-
dicari, & vitæ cœlestis benefi-
cium, morte crudeli cõpensari.
Pollicitique sunt ei, pro ipsius,
& Regni totius incolumitate,
Divinam Majestatem semper
precaturus, patronosque & pro-
tectores temporibus sempiter-
nis eiusdem futuros. Post ali-
quod annos, corpora eorum
translata sunt Gnesnam, (quæ
tunc sedes & caput Regni erat)
ibique in Ecclesia Cathedrali
deposita sunt honorifico mo-

277 *Archiepiscopi Gnesnensis*
numento, quæ deinde Predisla-
us Bohemorum Princeps, cum
basilicam Gnesnensem Cathe-
dralem, inopinatò in Poloniã
cum ingenti exercitu irrumpēs,
expilasset, Pragam asportavit:
& in arcis basilica collocavit,
præter Christini corpus, quod
Olomucensibus concessit. Agi-
tur festum ipsorum pridie Idu-
um Novemb. quos Julius II.
Pont: Max: Catalogo Sancto-
rum adscripsit, Delphini Ca-
maldulensium Generalis curâ,
& studio, anno Christi 1508.
Barnabas ab itinere cum sociis
sibi à Sancto Patre Romualdo
adjunctis reversus in Poloniam,
postquã

postquam Angelica revelatione didicisset, quid cum fratribus actum fuisset, in eodem loco, ubi sancti martyres trucidati sunt, instaurat eremitorium, & collocatis juxta numerum Fratrum tuguriolis, orationibus, & jejuniis, carnisque variis afflictionibus, iuxta quod fieri antea solebat, ordinatis, magnopere delectabatur, non ereptos, sed præmissos Fratres ad coronas: dolens tamen identidem, quod quorum religiosæ vitæ conscius fuisset, non etiam esset mortis gloriosissimæ particeps. Intra hoc igitur tempus, quo Fratribus supervixit, complures

279 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alios socios, & discipulos sibi
adscivit è Polonis; In his, An-
dream Zeroardum, Justum, &
Benedictum Zuirardum claris-
sima tria Ordinis sui lumina
quos in austeritate vitæ, felici-
ter erudivit, & tandem non
multo post sancto fine quievit:
pii Regis mandato, ad fratres
appositus; ut quibus in cœlesti
patria esset conjunctus, in ter-
ris eodem tumulo cum eis con-
ditus quiesceret.

C A P U T XXXIII.

*Sanctus Romualdus in Ungariã
discipulos mittit.*

INterea sanctus Romualdus
audiens quia beatissimus vir Bo-
nifacio

nifacius suus discipulus, Russo-
rum Apostolus, & Archiepi-
scopus, martyrium subiisset,
nimio desiderii igne, ut pro
Christo sanguinē funderet suc-
census, in Ungariam ire propo-
suit, licentiâ ab Apostolica Se-
de obtentâ, & duobus è suis di-
scipulis in Archiepiscopos, e-
iusdem authoritate consecratis,
cum viginti quatuor Fratribus,
iter arripuit, cumque jam in fi-
nibus Panoniorum essent: Ro-
mualdus gravi se urgente mor-
bo, in Italiam redire coactus
est, cum quo septem discipuli
sunt regressi, duo in Poloniam
cum Barnaba missi, quindecim

281 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Ungariam profecti, fidem
Catholicam, & Romualdinæ
disciplinæ institutum propaga-
runt. Plurimi tunc è diversis
orbis partibus, ad sanctum Ste-
phanum Regem Ungariæ, tam
Canonici, quàm Monachi con-
fluebant, ut pii Regis religione,
& consuetudine gauderent, &
novum religiosæ conversatio-
nis genus illuc introducerent:
quibus se Poloni duo, Andreas
Zeorardus, & Benedictus Zui-
rardus, adiunxerunt. Andreas
Zeorardus, in partibus Minoris
Poloniæ in Oppido Opatowiec,
prope Vistulam fluvium, Chri-
stianis & piis parentibus natus,
patre

Patre Marco, & matre Agnete,
qui sanctâ educatione parentum
in præceptis, & lege Domini
rectè institutus, monasticam vi-
tam duxit in Cœnobio Zobor
dicto, in honorem sancti Hyp-
politi Martyris, (apud Nitriam
civitatem, in ea videlicet sclav-
orum & Ungarorum ditione,
quæ Moraviæ Danubioque cō-
fini, Sarmatia Pannoniæ olim
dicta fuit,) excitato; in quo sub
Philippi Abbatis obedientia,
qui sancto, Mauro Episcopo
Quinque ecclesiensi (Camaldu-
lensis uterque instituti fuit) suc-
cesserat, in summa vitæ auste-
ritate vixit ieiunium ita servās,

283 *Archiepiscopi Gnesnerfis*
ut tribus diebus ab omni re quæ
mandi posset abstinuerit. Cum
autem quadragesimale tempus
adveniret, quadraginta quinque
nucum elu contentus, diem san-
ctæ Resurrectionis cum gaudio
expectavit. Orationi assiduæ fu-
it deditus, nunquam à labore
cessavit, sed sylvam ingressus,
ligna cædebat, quo labore, &
ieiunio cum semel vires cor-
poris fatigatæ defecissent, &
languens in terram quasi mor-
tuus decidisset, iuvenis pulcher-
rimus aspectu, impositum ve-
hiculo ad cellam revexit; quod
Benedicto discipulo narravit,
iuramento eum obstringens, ne
id

id ante diem sui obitus, cui-
quam propalaret. Labore diur-
no corpori fatigato, quietem
nocturnam eam adhibuit, quæ
magis tormenti, ac cruciabili-
tatis dolorem afferret, quàm
quietis commoditatem. Com-
planatum truncum quercinum
sepivit, intra sepem arundini-
bus acuminatis infixis, cui in-
fidens paululum dormiebat, tã-
tâ vigilantia, ut si corpus so-
pore gravatum in alterutram se
partem inflecteret, arundinum
acuminibus fauciatum, exper-
gisci se faceret. Plexerat insu-
per vimineam coronam, quam
dormiturus imponebat capiti,
quæ

285 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quæ in partibus quatuor, totidem haberet lapides appensos, ut si caput altrorsum declinaret, illico in lapidem impingeret. Mortuus in Ungaria, die decima sexta Julii, anno Christi millesimo nono, in monte Ferreo sepulturæ honorē accepit à Calisto III. Pōtifice maximo unâ cum socio in numerum sanctorum relatus, cuius memoria quotannis ipsa die sui obitus, magnâ populi frequentia colitur. Sanctitatem illius pluribus miraculis Deus illustravit. Quodam tempore inter latrones, quorum illa solitudo ferax est, pugna oborta est, ex quibus

quibus unum lethalibus fauci-
atum vulneribus focii ad cel-
lam sancti Andreæ, cuius san-
ctitatis fama per oram illam
percrebuerat, deferebant. Sed
cùm ab ea longius abessent ex-
tinctus est latro. Corpus ergo
exanime in illam inferunt, &
cùm media nocte tumulto mā-
dare vellent cadaver, subitò
mortuus exurrexit: perterrefa-
cti latrones, fugam arripiunt;
sed illo inclamante, ac ut abs-
que timore ullo subsisterent,
admonēte, precibus & meritis
Zeorardi se ad vitam resusci-
tatum asseveravit: subsistunt, &
præ gaudio plorātes, actis Deo

&

287 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& sancto Andrea gratiis, ut secū
redeat, socium redivivum invi-
tatant. Verū ille, debitor vi-
tæ sancto, negavit se unquam
ab illa cella discessurum, ibi ad
mortem usque Deo, & sancto
Zeorardo serviturum se polli-
citus, quod fide constanti, &
stabili perseverantia executus
est. In civitate Nitria, quidā
damnatus ad furcam, suspensus
est, qui cū spectator sui sup-
plicii populus abiisset, non lon-
go post intervallo ipsum sub-
secutus, ad Abbatem Philippū
venit, & quomodo manibus
Beati Andreae recte fuerit solu-
tus exposuit. Cum inquit da-
mnatus

mnatus essem, & opem sancti
devotè implorassem, eodē pū-
cto temporis, quo de patibulo
deiectus fui, mole ipsa corpo-
ris, strangulando S. vir manus ca-
denti supposuit, idemque vin-
ctum exsolvit, & abire iussit.
Anno Domini millesimo quin-
gentesimo sexagesimo nono, die
decima sexta Iulii, quā festum
sancti celebrari solet, tempori-
bus Sigismundi Augusti Regis
Poloniæ, frequens aderat Po-
pulus, ut divinis officiis vacaret
ac se precibus viri sancti com-
mendaret, in Ecclesia, quæ su-
per cellam ipsius edificata est,
in qua vir sanctus, antequam
iret

289 *Archiepiscopi Gnesnensis*
iret in Ungariam, annis aliquot
commoratus. Ibi populū Catho-
licum orantem, ausu nefario
publicæ securitatis violatores,
& Ecclesiasticæ immunitatis fa-
crilegi eversores, magna vi ado-
riuntur, & exturbare de templo
conantur: populus interim, opē
sancti viri magna contentione
vocis, & fervore spiritus implo-
rat: sancte Andrea Zeorarde,
serve Dei, [defende Ecclesiā ab
impiis Luteranis, fidei Catho-
licæ hostibus; protinus sanctus
vocatus apparuit manifestè, &
baculo ignito, quem gerebat,
hæreticos propulsans, ē Cœme-
terio exegit, multos ex iis divi-

na ultio flāmis absumpsit, mul-
tos excæcavit, multos vitâ pri-
vavit, nōnulli mirabili coerciti
Pœna sanctæ Matri Ecclesiæ Ca-
tholicæ manus dederunt. Extat
in hodiernum usque diem sancti
memoria, lapis in Cœmeterio
templi, quod octo miliaribus
Polonicis Cracoviâ distat, ma-
gnus, niger, filiceus, quadran-
gulus, ut mensa planus, tribus
cubitis longus, uno latus, in
quo plantæ pedum, sancti An-
dreæ consistentis impressæ in
& præsentia ōniū cernuntur. In ea-
dem eremo ad Nitriam mansit
sanctus Bonifacius Camaldulē-
sis Martyr egregius, Apostolus,

Q

& ar-

291 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& Archiepiscopus Russorum,
cuius vitam Sanctus Petrus Da-
mianus Camaldulensis Sanctæ
Romanæ Ecclesiæ Cardinalis &
Episcopus Ostiensis, in vitam S.
Romualdi Patris diligenter in-
seruit.

C A P U T XXXIII.

*Aliorum duorum Eremitarum
Camaldulensium mors.*

Benedictus, cùm triennium
Magistro suo Andreæ super-
vixisset, austeritatem vitæ illius
imitando à latronibus, multâ
pecuniâ se cumulatum suspican-
tibus: ad ripam fluminis Vag,
jugulatus, & in alveum flumi-
nis

nis præcipitatus est; cuius corpus diù conquisitum, nec post annum integrum inventum, visa est aquila candida observare, in ripa fluminis eiusdem, quo inditio repertum & ab aquis extractum, ita integrum, & recens apparuit, ac si non multò ante, spiritus illud vitæ deseruisset. Extat in Nitria ubi viri sancti manserunt, parva vinea manibus eorum plantata, in usum divini sacrificii, quæ toto anno suppeditare solebat vinum; Ex ea si quis uvas abstulisset incidebat in febrim, nec ante pristinæ, quam peregisset, pœnitentiam, sanitati restituebatur; in-

293 *Archiepiscopi Gnesnensis*
firmis & febricitantibus, ex ea
propinato cum devotione vino
conferri salutem, & vires, mul-
torum fide dignorum testimo-
nio comprobatur. Conditus est
sanctus vir benedictus in basili-
ca Beati Emmeriami Martyris,
in eodem sepulchro, in quo Be-
ati Andreæ Magistri sui ossa
quieverunt.

Sanctus Justus, sancti Barna-
bæ discipulus, ac sanctorum
Andreæ Zeorardi, & Benedicti
Zuirardi socius, mansit in mon-
te Lobzovensi, apud fluvium
Dunajecium, prope oppidum
Opatovecium, octo milliaribus
Polonicis Cracoviâ Dissitum,
hone-

honestis Parentibus natus, Patre Casimiro, Matre Salomea, religiosæ vitæ decus, & exemplar, Beatæ Mariæ Virginis Dei-Paræ fervens cultor, cui, cum precibus assiduis à se intelligentiam sacrae Scripturæ flagitaret, coetu angelico apparens stipata, respondit: *Iuste Fili mi, orationes tuas audiui, postulataq; à Filio impetravi. Ecce tibi omnia Scripturarum arcana mysteria patent, ad erudiendum ignaros in via salutis, vide ut fideliter tibi commissum talentum in usum familiæ Domini, omne otium devotans, dispergas.* Atque is ab illo tempore tanto desiderio, ac

Q

studio

295 *Archiepiscopi Gnesnensis*
studio in divinas literas ferebatur, ut horis Canonicis rite persolutis, orationibus etiam certis, & exercitiis instituto Sancti Romualdi congruentibus, peractis, reliquum tempus sacrae Scripturae lectioni, ac eius meditationi studiosè impenderet. Cum autem supremum vitae instare sibi diem advertisset, Ecclesiae Sacramentis munitus, in lachrimis, & crebris ad Deum, & Deiparam Virginem suspiriis illis devotè prolatis: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum*, assistentibus sibi Andrea & Benedicto vitam praesentem cum aeterna feliciter commutavit,

vit, Anno Domini millesimo
septimo, die nona Julii. Anno
Domini millesimo quingente-
simo septuagesimo secundo,
Stanislaus Pawłowski civis Opa-
tovecensis, cum uxore, ac filia
nomine Salomea, visitabant se-
pulchrum sanctæ Cunegundis,
Olim Reginae Poloniae, deinde
in nova Sandech Monasterii
Ordinis Sanctæ Claræ professæ
religiosæ, quod Opatovecio du-
obus miliaribus Polonicis di-
stat; unde per tenebras obscura
nocte redeuntes, hora secunda
devenerunt in villam Lobzow
ubi quiescit corpus sancti Justi-
ni præterque templum euntes,

297 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnes curru descenderunt, &
genibus in cœmeterio flexis,
orabant Deum per merita san-
cti Confessoris, ut sine omni pe-
riculo, & noxa, incolumes do-
mum pervenirent. Posteaquã
finitis precibus, currum ascē-
derunt, apparuit eis vir venera-
bilis, albis vestibus indutus, ma-
gna claritate circumfulgens,
duos baculos saliceos tenens,
quorum unum dedit aurigæ, al-
terum filiæ Salomeæ, dicens:
*Ite in pace Dominus Deus sit vo-
biscum ego qui sum Iustus ero ve-
stri comes & dux viæ:* tandem
disparuit; baculi verò illi in ar-
dentes conversi faces, rectum
illis

illis monstrabant iter: atque ut
securi domum pervenerunt,
rursus sanctus vir apparuit eis
dicens: *Manete in pace, & tu*
filia mea fac ut sis sponsa Dei
Monasterium Sandecense ingre-
diens quo dicto ardentes faces
extinxit, & in baculos ut erant
prius convertit, ac demum re-
pente disparuit. Grati tanto
beneficio, in terram prostrati
gratias egerunt Deo, qui comi-
tem itineris sanctum Justum si-
bi mittere dignatus est. Salo-
mea sanctimonialis effecta in
Sandecensi monasterio, post
triennium sancte Deo serviens,
ad celestis sponsi nuptias felici-
ter migravit.

CA-

C A P U T XXXIV.

*Eremitarum Camaldulensium in
Hūgaria propagatio.*

ATque hi ex eremo Camaldulensi, cœlestis doctrinæ Magistri, ad erudiendos Polonos prodierunt, vitæ austeritate patres admirandi, contēptu fastus mundani, rerumque caducarum suspiciendi, propter eos, qui hæreditatem salutis caperēt, in ministerium veloces angeli, tanquam igniti Seraphini, à sede Apostolica missi, nullas sibi utilitates quærentes, sed solas animas pretioso Christi Sanguine redemptas, ardentissimo
deside-

desiderio depereuntes. Quorū
nomina, ne conscripta in cœlis
ingrata in terris oblivione se-
peliantur, præsertim in nostris,
ubi sudorem, & sanguinem ma-
jorum, & nostrū saluti conse-
crarunt, benevolo candidi le-
ctoris obtutui, subjicienda duxi,
quæ sunt : sanctus Adalbertus,
Episcopus Pragensis, Archiepi-
scopus Gnesnensis, Prussorum
Apostolus, Christi martyr glo-
riosus, Joannes, Benedictus, Isa-
ac, Matthæus, Christinus, Be-
nedictus, Zuirardus, Athanasius
Laurentius, Martyres: Christia-
nus, Papantes, Barnabas, An-
dreas, Zeovardus, Justus, Con-
fessores

301 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fessores: Hieronymus item Prae-
gensis Bohemus, magni Duce
tus Lithvaniae, & Samogitiae
Apostolus, & Confessor, factus
Bonifacius Italus, Ducatus Rus-
siae Archiepiscopus & Mart.
sanctus denique noster Bogu-
milus Gnesnensis Archiepiscopus
Confessor. *Isti sunt viri, per
quos Tibi Evangelium Christi
Sarmatia resplenduit. Isti sunt
Patres Tui, verique Pastores,*
quorum salutaribus doctrinis
illustrata, feram barbariem sua-
vi iugo Christi collum subiiciens,
edomuisti; ut quae nunquam
Romanorum veterum potentiae
servieras, ad Romani Pontificis
pedes

pedes, prostratam sponte libertatem gloriosius extenderes. Sed iam ad sanctum Bogumilū revertamur; Multos per profundos sylvarum recessus, habuerunt Eremitæ Camaldulenses discipulos, post promulgationē Evangelii in Bohemia, Polonia, Hūgaria, in quibus Casimiriana Polonorum eremus celebrior fuit, ob memoriam sanctorum Martyrum, in qua, & ipsorum interfectores pœnitentiam agentes permanserunt, quorum regimini, duobus etiam de Hūgaria per sanctum Romualdum missis, præerat sanctus Barnabas ab Italia reversus. Ab iis igitur

303 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur, vel à Moraviæ confinibus *pu*
eremicolis, Romualdinæ auster *pu*
ritatis institutum edidicit san- *ser*
ctus Bogumilus, de quo sic ait *sa*
Martinus Boronius: *Inculpata* *gu*
vita præsul, in Deum magnæ cō- *al*
templationis, pius, & sanctus in *n*
operibus, maximo devotionis ar- *q*
dore ad Beatam Mariam Virgi- *a*
nem, sanctos Adalbertum & Sta- *v*
nislaurum Pontifices, ac sex Fratres *à*
Polonos, Ordinis Camaldulensium *t*
Patronos Regni Poloniæ flagrans, *C*
qui etiam in eremo secundū Re- *R*
gulam sancti Romualdi, quam *e*
in mente affixam, & aliam scri- *a*
ptam habebat, regulariter omnes *I*
dies vitæ suæ, in ieiuniis, disci- *t*
plinis

us *Plinis, ac orationibus transigit :*
e puro corde, Deo, & sanctis eius
serviens. Ubi dum asserit, quod
it sanctus Bogumilus habuerit Re-
ta gulam scriptam sancti Romu-
aldi de Regula sancti Patris Be-
in nediæti debet intelligi, secundum
r- quam Romualdinæ disciplinæ
i- alumni, profiteri solent. Cum
z- verò in Ungaria quindecim illi,
es à sancto Romualdo missi Fra-
u- tres, in tantum Camaldulensis
s, Ordinis observantiâ propagas-
e- sent, ut jam monasteria, reli-
m quos ad societatem illius vitæ
i- aspirantes, capere non possent,
es Romualdinæ austeritatis imi-
tatore, tuguriola sibi excitarunt
in

305 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in solitudine: in quibus, more
antiquorum eremitarum, sin-
guli viritim habitabant, nullius
obedientiæ jugo subiecti, san-
ctum Paulum primum Eremitā,
& alios subsequentes Patres,
imitando: ex vitisque illorum
relictis, exempla vivendi de-
promendo: Tandem ab extasi
contemplationis, amore juvan-
di proximos, exciti, in Cœno-
bia se, ac Civitates, & oppi-
da, ut ibi avangelizarent, ac
curæ salutis, non propriæ dun-
taxat, verum etiam alienæ, in-
cumberent, actionem contem-
plationi junxerunt: Strictum il-
lud vivendi genus, perpetuæ à
carni-

carnibus abstinentiæ, ob labores, quos in concionibus, & confessionum exceptionibus, ac Sacramentorum administrationibus, subire debebant, summo Christi Vicario temperante, & ad Regulam illos sancti Patris Augustini transferente postquã illos in sollicitudinis circa curam animarum partem, Archiepiscopus Strigoniësis vocasset, anno domini 1214. quorum institutum Gentilis presbyter Cardinalis legatus de latere Clementis V. anno Domini 1308 approbavit apostolica suffultus authoritate. Habitum illi album Eremitarum Camaldulensium.

307 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fium retinent, ac Eremitæ sancti Pauli vocantur. Generalē Priorem sui Ordinis habent in Ungaria, in Cœnobio Talensi celeberrimo tantæ authoritatis, ut in publicis Regni Ungariæ comitiis, inter Proceres, locum, & vocem habeat, in expendendis Reipublicæ consiliis. Cùm autem Vladislaus Dux Opoliensis Anno domini millesimo trecentesimo octogesimo secundo tunc Prorex Poloniæ, sacram Deiparæ Virginis imaginem à sancto Luca depictam, & Hierosolimis Constantinopolim, inde in Russiam translata, sibi que post annos
quin-

quingentos à Duce Ruffiæ donatam, in monte, Czeſtocho-
vienſi civitati vicino diæceſis
Cracoviienſis, propoſuiſſet col-
locare, hos potiffimum S. Pauli
Primi Eremitæ Patres, ex Un-
garia, ubi plurima ſanctitatis,
& doctrinæ ſpecimina ediderūt,
tantoque irradiarunt ſplendore,
ut in partes vicinas maximè in
Sileſiam, & Poloniam, clariffi-
mum jubar eius Ordinis pro-
micuerit humaniffima invitati-
one accerſivit, eisque mona-
ſterium & baſilicā ſumptu ma-
gnifico, poſtquam condidiſſet,
pretioſum hoc ſacræ imaginis
Cymelion, religioſè cuſtodien-

309 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dum, commisit. Qui quam
heroicam fortitudinem in sacra
icone servanda, & ab iniuriis,
& oppugnationibus hæretico-
rum defendenda probaverint,
universus orbis Christianus sū-
ma cum admiratione agnovit,
anno domini millesimo sexcen-
tesimo quinquagesimo quinto,
quo Sudermaniæ Princeps, Ca-
rolus Gustavus, Regnum Polo-
niarum inopinato exercitu
occupatum, miserabili clade va-
stavit; solis Eremitis sancti Pauli
eius potentiae imperterrita con-
stantia; Deipara suos clientes
mirabiliter protegente resisten-
tibus, ardenti pietatis zelo, &
invieta

invieta fortitudine animi Frat-
tribus præeunte, illosque, vel
fangvine, ac vitæ prodigalita-
te ad restringendum hæretico-
rum in Deiparam Virginem o-
dium, adhortante A.R.P. Au-
gustino Kordecki, tunc Claro-
montani Cœnobii Priore, de-
inde verò per Silesiam, & Po-
loniam Ordinis Prothoëremi-
tici Priore Provinciali, ac Vi-
sitatore vigilantissimo. Cuius
obsidionis seriem, accuratè de-
scriptam, titulo Gigantomachiae
præscripto, typis mandavit, &
supremo Christiani Orbis An-
tistiti Alexandro VII. conse-
cravit.

C A P U T XXXV.

*Sanctus Bogumilus in Eremum
secedit: laudes eremiticæ vi-
tæ proponuntur.*

Sic calamitatū Ecclesiæ pertæ-
sus, quibus remedium per id
tempus adhiberi nequibat, di-
ligenter animo perpendens Bo-
gumilus, quòd Pastoralis curæ
solicitudo, nihil aliud sit, quàm
fluctuantis mentis afflictio: ubi
propriis omiſſis, commodis a-
lienſis vacare, necessarium sit;
atque illud extimescens, ne se
alienæ tempestatis fluctibus in-
volutum, vis consilii expers in
æternum traheret præcipitium,
iuxta

juxta quod de se scribit Hieronymus ad Eustochiū: *Scito quia nūc essem de numero damnatorū, si fuisset de numero Episcoporum,* Archiepiscopatu Gnesnensi se abdicat illumque in manus Apostolici Nuncii, quod multo ante iam maturo consilio deliberaverat, impetratā, ut præmissum est, licentiā, resignat, & in eremum solitudinis Dobrovensis, concedit. Excelsis Principum palatiis. vile turguriolū permutat, pro splendido & pretioso vestitu, rudem tunicā induit, pro interula, cilicium assumit, pro Magnatum, & Ducum conversatione bestiarum,

313 *Archi piscopi Gnesnensis*
& ferarum Societati adjungitur,
caput fessum vigiliis, & oratio-
nibus, pro molli culcitra, vel
cervicali, viridi cespite, vel sac-
co paleis infarto, reclinat: *Sur-*
git modica quiete recreatus, so-
mnio brevi, non fracto, sed exple-
to; & interdum pernoctantis
philomelæ cantibus experrectus,
pulsisq; torporibus, quietis horis
psallere incipiens, ianitorem la-
biorum, ut ingressuris laudibus
matutinis aperiat, devotus ex-
poscit: & cordis sui Dominum in
adiutorium vocat, nihilque vi-
ribus suis fidens & imminentiū
consciussque metuensque discrimi-
num, ut festinet obsecrat; nullis te-
xendis

*xendis fraudibus intentus; sed
 Dei gloriam, & sanctorum lau-
 des, non in dies tantum sed in
 horas, & indefesso linguae fa-
 mulatu; & pio mentis obsequio
 repetens: ne quando forsân in-
 grato animo, divinatorum munerû
 memoria, evanescat: & saepe in-
 terea securi timoris, ac tepida spei
 plenus, memorque præteriti, ac
 futuri prævidens, lato (mirum
 dictu) dolore; felicibus lachrymis
 abundat; inde suspiciens cælum,
 ac stellas, ac illis habitantem Do-
 minum Deum suum, tota mente
 suspirans: ac patriam cogitans
 & de exilii sui loco ardenti tæ-
 dio ad illam anhelans, admirā-
 dā*

315 *Archiepiscopi Gnesnensis*

dā rerum Conditoris maiestātē,
veneratur & adorat: crebrius in
voces divini Psaltis erumpens:
*Domine Dominus noster, quā
admirabile est nomen tuum in u-
niversa terra! Quoniam elevata
est magnificentia tua. super cælos.*
Deinde recreatas modico cibo
vires, ad studium jucundæ le-
ctiōis confert, ignēque amoris
divinorum beneficiorum recor-
datione, suscitāt, & conceptas
illius scintillas, studiosæ volun-
tatis affectibus, in flāmam dif-
flat eminentem, lachrymis in-
terim ab æstuantis cordis incē-
dio vapore divini spiritus elici-
tis, in refrigeriū vultus accensi,

per

per genas svavi dulcedine rorantibus. Tandem actis Deo gratiis, dieique partibus ad calculū revocatis, qua virtute in singulis profecerit, aut defecerit, accuratius examinando, & humi mēbra fusus, intervigilando, quæ inter diu legerat, memoriā repetens, multa cum animi tranquillitate venturæ lucis initium præstolatur. *O eremus sanctarū mentium delectatio! ò intimi sensus inexhausta dulcedo!* O torrēs voluptatis, à fonte in vitam æternam salienete, dimanans! Nemo credit, nisi qui sitibundo accedit quanta Ubertate domus Dei, cum svavissimo interni gustus

317 *Archiepiscopi Gnesnensis*
stus oblectamento, tuos cultores reficis, & inebrias? Una gutta tuæ refocillationis, pretiosior est omni balsamo, cunctis Regum, & Principum deliciis, jucundior; incomparabilis totius mundi thesaurus: *Si desiderit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.* Hic hic spontè cœlestis desideriorum impletur æstus: *Ducam eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius.* Hic divinis imparspōso delitiis cœlestes in auxilium vocat Spiritus: *Introduxit me inquit in cellam vinariam ordinavit in me charitatem.* *Fulcite*

*me floribus, stipate me malis, quia
amore langueo. Anima mea lique-
facta est, ut dilectus locutus est.*

Hic mutuos æterni fæderis, &
nunquam dissolvendarum nu-
ptiarum sponsus & sponsa paci-
scuntur arrhabones: sponsus of-
fert annulum, *pone me ut signa-
culum super cor tuum, ut signacu-
lum super brachium tuum.* Spō-
sa recipit suavissimè olentem à
dilecto myrrhæ fasciculum,
quem olfaciens, & cordi appo-
nens, tenerrimè tantum com-
plexa pignus, lætabunda canit:
*Fasciculus myrrhæ dilectus meus
inter ubera mea commorabitur.*

Offert vicissim sponso poma &
vinum

319 *Archiepiscopi Gnesnensis*

vinum: omnia poma nova & ve-
 tera dilecte mi servavi, dabo tibi
 poculum ex vino condito, & mu-
 stum malorum granatorum meo-
 rum. O amor! ô voluptas! Quê
 talis amor ebriat, Quam felix est
 quem satiat! Quam profundus
 ut capiat! Quid dulcis Jesus sa-
 piat; non importunæ ibi vana-
 rum cogitationum muscæ, in-
 ter orandum tranquillitatem a-
 nimi tedentis in Deum, pertur-
 bant, non angoribus mens quas-
 satur anxiis, ne cui de se querē-
 di dederit occasionem, non se-
 renitatem consciētiae obscurat,
 alienæ famæ restitutionis so-
 llicitudo, non cupiditatum no-
 xiarum

xiarum composita pectoris qui-
es pernicioso pulsatur tumultu,
absunt iurgia, silent lites, con-
tentiones exulant. Meum &
Tuum, pronomina bellum mo-
ventia, non audiuntur. Non
invenit cuius se præferat excel-
lentia: Non habet in-
quem distortos vibret obrutus
invidia. Non reperit opes, qui-
bus cor apponat, avatitia. Non
ira furentis vindictæ, suscitatur
incendia. Non saginatum di-
versitate ciborum ventrem su-
pinat acedia. Non habet irrita-
menta voracitatis, vel ebrieta-
tis gula. Desunt illecebrosæ fo-
menta luxuriæ. Secura quies,

tran-

321 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tranquilla statio, hilaris mala-
tia, ridet inconstantes tumul-
tuantis mundi fluctus, dulces
æternæ pacis, cœlestis Hierusa-
lem, delitias prælibando.

C A P U T XXXVI.

Paupertas S. Bogumili.

MAgnarum & heroicarum
virtutum, in hoc ad ere-
mum successu, sanctus Bogumi-
lus specimen exhibuit, & in pri-
mis paupertatis: quæ Apostoli-
cæ perfectionis est fundamentum,
Principis Apostolorum sancti
Petri Christo constanter adhæ-
rentis, manifestatione: *Ecce d*

nos reliquimus omnia & secuti
sumus te. Reliquit sanctus Bo-
gumilus non spem duxat ha-
bendi, quæ mundus suis polli-
cetur sectatoribus, & ad quæ
obtinenda, toto conatu ambi-
tiosæ mentis anhelant, spe vo-
luptatis æternæ conculcata, sæ-
culi præsentis amatores. Re-
nunciavit avito splendori nata-
lium, ut inter pauperes, quos re-
gni cœlestis hæredes scripsit U-
nigenitus Dei filius, securiore
versaretur fiducia, Deseruit am-
plias possessiones, ut in domo
& Patris æterni multarum mansi-
onum esset habitator. Egressus
de domo & cognatione pater-

323 *Archiepiscopi Gnesnensis*
na, ut inter cives sanctorum, &
domesticos Dei, non dubius
cohæres censeretur. Sprevit ex-
celsum dignitatis culmen, ami-
corum, famulorumque nume-
roso stipatorum agmine postha-
buit frequentiam, ut Ei, qui cùm
esset dives, nostri causa egenus
factus est, quàm simillimus ap-
pareret. Contempsit heroica
magnanimitate, opes caducas,
ut se dignū in pauperibus Chri-
sto ministrum exhiberet. *Ne-
mo enim alius est Deo dignus,
quam qui opes contempsit. Ille in-
gentis est animi, qui divitias ri-
det, magnus qui in divitiis pau-
per, est securior qui caret.* Bonum
est

& est facultates cum dispensatione erogare, melius est pro intentione sequendi Dominum, insimul donare, & absolutum in solitudine, egere cum Christo. Sciebat sanctus vir uberes in paupertate provenire fructus: *peccatorum preservationem, virtutum conservationem, cordis quietem, desiderii celestis impletionem, divinæ dulcedinis participationem, exaltationem, coelestem hereditatem*; quos omnes magna jucunditate degustavit, & nunc beatus hereditatis æternæ possessor, copiosa mercede strenuus mundi triumphator, obtinet immensas Regni celestis, pauperi-

325 *Archiepiscopi Gnesnensis*
peribus promissi, divitas. Quòd
si nihil est tam angusti animi
tanquam parvi, quàm amare di-
vitas, nihil honestius, magnifi-
centiusque quàm pecuniam conte-
mnere, si non habeas, si habeas ad
munificentiam liberalitatemque
conferre. Vastam animi ampli-
tudinem necesse est ut habue-
rit Bogumilus, cuius desiderii
æstus, quidquid infra Deum es-
set, ne dicā extinguere, sed nec
mitigare posset: Nimium capax,
& excelsus est animus, qui sola
Dei voluntate contentus, fuca-
tam, & instabilem mundi to-
tius fastidit pulchritudinem, ut
si generosum decet virum non
habitā

habitam contemnere pecuniā ,
& nulla in ea ferri cupiditate,
quàm longè gloriosior , & o-
mni humano sublimior fastigio
censendus est Bogumilus , qui
habitam abiecit, dispersit, dedit
pauperibus? & non modo pecu-
niæ, verùm etiam omnium divi-
tiarum, possessionum, Civitatū
oppidorum, Villarum, prædio-
rum, hortorum , horreorum ,
monilium , gemmarum , auri ,
argentique opulentiae nunquam
cor apposuit, imò iis omnibus,
heroica fortitudine renuncia-
vit, ut nudus cum nudo Dia-
bolo, invictus Athleta Christi
in cremo luctaretur. Vilesce-

327 *Archiepiscopi Gnesnensis*
bat illi amor vitæ præsentis,
tantò fastidiosius quantò ad cœ-
lestium bonorum secretas divi-
tias, mente ferebatur sublimius,
& præ dulcedine amoris divini,
omnes præsentis sæculi felicitates
amarescebant. Nihil sapi-
ebat illi, nisi legis Dominicæ
meditatione conditum, nihil
virum Dei oblectabat, nisi quod
ab oblectamentis sensuum car-
nem abstraheret, ut animi fa-
cultatibus in crucis obsequium
subactis, & in servitatem Cru-
cifixi redactis sensibus, non in-
iuria usurpare videri posset il-
lud Apostolicum elogium: *vivo*
ego, iam non ego, vivit verò
in me

, *in me Christus:* ita enim omnes
- sensus rationis imperio subie-
- cerat, & ad exemplar Crucifixi
-, mancipaverat, ut iis nonnisi ad
-, ipsius servitutem uteretur.

CAPUT XXXVII.

Tentationes S. Bogumili.

TRibus lanceis aggressus est,
hostis humani generis, vitæ
solitariae Tyronem in deserto.

Primum in eum contorsit telū,
sanctorum Patrum divitum re-
cogitationem: Abraham, Isaac,
Jacob, Loth, Job, David, qui-
bus divitiæ nihil obfuerūt, imò
profuerunt plurimū, ut eas
cum indigentibus partientes be-

329 *Archiepiscopi Gnesnensis*
necientia, ac hospitalitatis
præmia uberiora consequen-
tur: cui apposuit scutum Chri-
sti Domini, quod ad maiorem
conducit perfectionem, consu-
lentis: *Si vis perfectus esse, vade,
vende quæ habes, & da paupe-
ribus, & habebis thesaurum in
cælo: & veni sequere me.* Et
illud sancti Ambrosii. *Nemo
plus tribuit, quàm qui sibi ni-
hil reliquit.* Secundum spiculū
jecit: Quid est, quod Ecclesiā
in tam turbulento statu, & Rē-
publicam salutaribus destitutā
consiliis, in tam calamitosa tē-
pestate fluctuantem, deseruisti?
non satis utriusque fidelis na-
varcho

varchus; cū auxiliatricē manum tuam maximē agitant Episcopi, & Senatūs Principes? contra cuius vim fortissimo se contextit clypeo: *Quid ad te, tu me sequere. Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Unum est necessarium, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Nemo militans Deo implicat se se negotiis secularibus. Tertiam phalaricam libravit perniciosissimam superbix: Ergo tu inquit maximē dilectus es Deo, qui omnia præcepta ipsius impleveris, pauperibus bona distribu-*

331 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tribueris, opes contempseris, b
nihil eorum quæ mundi sunt p
quærens, solâ Dei gloriâ con- I
tentus. Gravissima hæc est cō- c
tra servos Dei sarissa: Nam Dæ- f
mon hoc præcipuè *querit, ut e-* fl
os quos aliis vitiis sub suum ve- &
xillum minime attrahere potu- n
it, elationis medio, & inani glo- t
ria atque superbiâ trahat, & a n
virtutum semita hoc pacto faciat q
deviare. Nam cùm cætera vi- g
tia, facilè suam prodant turpi-
tudinem, eadem facilitate vita-
ri possunt; qua turpiâ apparent,
superbia in bonis operibus se
plerumque abscondit, ut perdat,
tineæ similis, in purpurea vel
holo-

, holoserica veste, quam in rudi
nt panno libentiùs immorantis.
Deinde altiùs ab ipsa natura
5- corrupta exitialis hæc sementis
e- sparsa est, in mentes Adæ po-
e- sterorum, seminante Diabolo,
- & protoplastis parentibus divi-
- nam pollicente gloriam: *Eri-*
- *tis sicut Dij. Unde omnes trahi-*
a- mur laudis studio, & optimus
t- quisque (juxta vulgi opinionem)
- *gloriâ ducitur: magnumq; memo-*
- *riâ posteritatis successuræ alit he-*
- *roicarum virtutum incrementû.*
Hinc plures ex Philosophis inveti-
sunt divitiarum contemptores,
qui tamen in eo ipso contemptu,
superbiâ turgidi, ventosam glo-
riam

333 *Archiepiscopi Gnesnensis*
riam sunt aucupati. Sicut Di-
ogenes fastum Platonis maiore no-
fastu calcavit. Et illi Philoso-
phi; qui se minimè teneri gloriæ
cupiditate populo venditabant, Es-
tamen libris, quos de contemnen-
da gloria scripserunt, nomen suū
affixerunt, in eo ipso quod prædi-
cationem, & nobilitatem despe-
xerint, prædicari se ac nominari
cupientes. Amplissimus est glo-
riæ quærendæ campus, Pontifi-
cialis dignitas, quæ sive quod-
dam est illius captandæ, illicitū;
quæ etiam subinde sanctorum
Patrum, & diligenter in suo
munere versatorum, mentes ti-
rillare consuevit, iuxta quod
scripsit

scripsit sanctus Gregorius: Ad
nostra quotidie studia vacamus,
terrena concupiscimus, humanam
gloriam intenta mente captamus:
& quia, eò ipso quò ceteris præ-
lati sumus, ad agenda quælibet
maiores liceentiam habemus, sus-
ceptæ benedictionis ministerium,
vertimus ad ambitionis argu-
mentum Opposuit huic telo,
umbonem firmissimum sermo-
nis Christi Bogumilus: Si quis
vult post me venire, abneget se-
met ipsum & tollat crucem suam
& sequatur me. Quam sic ab-
negationem Magnus describit
Basilius: Nihil aliud est sui ab-
negatio, nisi summa rerum omni-

335 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um, & vite prius transactæ, o-
blivio: atque à sui ipsius volū-
tatibus recessio; quam in vita
communi assequi longè est difficil-
limum: ne dicam ab omni pror-
sus ut fieri possit, facultate re-
motissimum. Cùm autem ma-
ximus sit labor, abnegare se i-
psum, solida spe succursus di-
viini fulciri debuit, qui tam ar-
duum vitæ genus aggressus est.
Nam sortasse laboriosū non est,
homini relinquere sua. sed val-
de laboriosum est relinquere se-
ipsum: minus quippe est abnegare
quod habet, valde autem multū
est abnegare quod est. Oblitus
est Bogumilus quod fuit. Re-
tudit

o- tudit vane gloriæ titillationem,
ū- scuto veritatis: *Cū feceritis o-*
ta *mnia, quæ præcepta sunt vobis,*
il- *dicite: servi inutiles sumus: totā*
r- *gloriam in Deum referendo:*
e- *Non nobis Domine non nobis,*
a- *sed nomini tuo da gloriam.*

C A P U T XXXVIII.

Spes S. Bogumili.

t. **I**Nduit Panopliam, quā Chri-
f, *sti milites armat Doctor gen-*
l- *tium: Accipite armaturam Dei,*
e- *ut possitis resistere in die malo, &*
e *in omnibus perfecti stare. State*
ū *ergo succincli lumbos vestros in*
s *veritate, & induiti lorica iusti-*
e- *tiae, & calceati pedes in præpa-*
ratione

337 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ratione Evangelij pacis: in omni-
b; sumentes scutum fidei, in quo
possitis omnia tela nequissimi ignea
extingvere: & galeã salutis assuite;
& gladium spiritus (quod est
Verbum Dei) per omnem orati-
onem, & obsecrationem, orantes
omni tempore in spiritu. Ubi ve-
ritatem, iustitiam, pacem, sed
maximè fidem, & spem, scutũ,
& galeam, cordis, & capitis mu-
nimenta præcipua, cõmendat.
Nec mirum: his enim duabus
virtutibus, ad constanter ope-
randum armantur homines, ac
ne prorsus otio torpescant, ad
ardua quævis negotia peragen-

da, excitantur. Nemo enim
mortalium mare ingrederetur &
liquido ac profundo sese commit-
teret elemento, nisi se prius credat
saluari; nec agricola semina sul-
cis obrueret, & fruges spargeret
in terram nisi crederet venturos
imbres, affuturum quoque solis
teporem, quibus terra confota se-
getes multiplicatâ frugē producat,
ac ventis spirantibus nutriat, ni-
hil denique est quod in vita geri
possit, si non credulitas ante præ-
cesserit. Hæc ad calcandas sicco
vestigio aquas, traxit Bogumi-
lum, Christi promissionibus, fir-
missima persvasione, atque fidu-
cia immobiliter innitentē. Huc

339 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ab uberibus cōsolationibus sæ-ti
culi abstractum, & de fluctiva-tri
gis mundi tempestatibus ere-via
ptum, ad rigidum vitæ genus ta-
transtulit. Spes enim est: quæ sti-
cunctis desideriis tēdit efficaci-fid
bus, in ultimum beatitatis sco-rit
pum, omnesque suas facultates spe
animi, ac sensuum corporis di-pe
rigit in bonum, arduum, futu-bo
rum, promissum, mediis ordi-sol
natis obtinendum. Atque sic pt
illa fundamento nixa fidei, quæ no
est *sperandarum substantia rerū*, tiff
argumentum non apparentium, co
disponit à charitate præscripta ta
media, & ad ultimam sperati ha
boni metam collineat, constan-
ti sta-

æ-ti stabilimento mentem, ad pa-
a-triam pergentis, & navigantis
e-viatoris, ne vitæ præsentis ten-
us tationum fluctibus obruatur, su-
æ stinendo; ita ubi est diuina spes
ci-fides illico adest, & simul cha-
o-ritas spei cooperans, sine qua
es spes esse nequit: sed vana, & su-
li-perba præsumptio erit, quâ la-
u-borant hæretici, justificationē
li-soli fidei attribuentes. Quapro-
fic pter Apostolus spem divinam
æ nomine anchoræ appellat: *For-*
u, tissimum solatium habeamus, qui
, confugimus ad tenendam proposi-
ta tam spem: quam sicut anchoram
ati habemus animæ tutam, ac firmā
n- & incedentem usque ad interiora

341 *Archiepiscopi Gnesnensis*
velaminis, ubi præcursor pro no-
bis introiit JESUS, secundum
ordinem Melchisedech Pontifex
factus in æternum. Etenim sicut
anchorâ firmantur, in segura
statione onerariæ, ne hinc inde
ventis circumactæ fluctuent: ita
in præsentis vitæ mari turbulē-
to, spe promissionum Christi
subnixa fidelis anima, nihil tē-
pestatibus adversitatum, ex E-
rebi faucibus exercitarum, ter-
retur, aut movetur. Stat im-
mobilis Christi auxilio confisa,
& quamvis absconditum sit ab
oculis mundi sectatorum, quos
illa fructus apportet: tamen ul-
tra velamen, quod mundus re-
putat

putat stultitiam, secura quiescit;
Christū in tribulationibus præ-
cursores sequens: qui proposi-
to sibi gaudio, sustinuit crucē,
confusione contempta. Inde
plurimi sancti Martyres, spe fir-
ma solidati auxilii divinitus sibi
affuturi, vel remunerationis æ-
ternæ, acerbissimos cruciatus
contempserunt, ut plerique tan-
quam molles rosas, ardentes
carbones calcarent. Fluctuat
mundi spes, ad breve sibi tem-
pus Favoniis adspirantibus, in
adversos post hæc scopulos
propriâ mundo inconstantia,
convertendis, in syrtes, charib-
desque suos nautas præcipitans.

343 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Magna est securitas cordis, nihil
habere concupiscentiæ secularis.
Nam si ad terrena adipiscenda
cor inhiat, securum, tranquillū
que esse nullatenus potest, quid
aut non habita concupiscit, ut
habeat: aut adepta metuit ne a-
mittat, & dum in adversis spe-
rat prospera, in prosperis formi-
dat adversa, huc illucque
quasi quibusdam fluctibus, vol-
vitur: ac per modos varios, rerū
alternantium mutabilitate ver-
satur. Si vero semel in appetitione
superbæ patriæ forti stabilitate a-
nimus figitur, minus temporaliū
rerum perturbatione vexatur.
Divina spes ridet, laborantis
mundi

mundi consilia: contemnit inanes curas, & quò parciores in humana præsidia cōvertit oculos, eò firmioribus cœlestis auxilii fixa munimentis frustra intumescences contra se fluctus, ad suam puppim allisos, triumphat. *Insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit: inexpugnabilis est, quem multis machinis laceffitum fortuna non transfixit: nunquam maior est; quàm ubi aliena disposuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo divitias, nil concupiscendo.* Spes quæ in æternitatem erigit animum, nulla mala, quæ tolerat sentit, proinde principium be-

345 *Archiepiscopi Gnesnensis*
atitatis sapiēs attribuit viro spes
humanas conculcanti. *Beatus*
inquiens *vir, qui inventus est si-*
ne macula: Et qui post aurum non
abijt: nec speravit in pecuniæ the-
sauris. Quis est hic, Et laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia in
vita sua. Ut nulla igitur fecisset
in vita miracula sanctus Bogu-
milus (quæ ideo non omnibus
sanctis attribuuntur, ne pernicio-
sissimo errore decipiantur infir-
mi, existimantes in talibus fa-
ctis esse majora bona, quàm in
operibus justitiæ, quibus vita æ-
terna comparatur) tamen mira-
bilium esset operator, in *quibus*
computatur pecuniæ contemptus,
gloriæ

gloriæ despectus, sæcularium occupationum segregatio, & terribilium perpassio.

C A P U T XXXIX.

Constantia S. Bogumili.

HAc spe fretus, & armatus
constanti animo in exercitiis
vitæ solitariæ permanlit:
pro nihilo ducens teterrimas
Cacodæmonum formas, in quibus
antiquis eremi cultoribus
solebant apparere: ut eos perter-
refaceret, & propositi eorū sta-
bilitatem, tædio tetricarum
visionum, aliquomodo labefa-
ctarent; figuras urforum, apro-
rum, leonum, tigridum, pardorum

347 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rum, centaurorum, & variâ di-
storta deformitate horribilium
monstrorum, induentes; nunc
oculis scintillantibus ardentes,
nunc flammâs obtortis faucibus
evomentes, nunc ludicris mo-
re simiarum gesticulationibus,
orationis fervorem interturbâ-
tes, nunc teterrimum fœtorem
exhalantes, nunc caliginosæ no-
ctis atris vaporibus diem ob-
scurantes, nunc petulcorum hir-
corum instar lascivientes, nunc
obscænis motibus cientes, nunc
speciosarum faminarum leno-
cinante forma, libidinis pruri-
ginem excitantes, & plurimis
stratagematibus phantasmatū,
eremi-

eremitas defatigātes, ut eos vel ipso importunarum visionum fastidio, ab austerioris vitæ rigore, deterrent, vel in discrimen consensūs peccandi allicerent. Omnia hæc terribilia contempsit generosè Bogumilus, imperterito fixus animo in Dei. adiutorio, qui non deserit, nec confundi patitur, sperantes in se. Contra tales hostium machinationes, & technas sancti Antonii Eremitarum Magistri, se munierat documentis: quos cū ipse frequentiùs signo crucis abegisset, tunc vincendi dæmones modū discipulis præscripsit: *Necessari-*

349 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um est donum spirituum discernē-
dorum: ut demonū fraudes præ-
videntes, adversus disparem pu-
gnam possimus crucis elevare ve-
xillum. Illi maximè contra Mo-
nachos hostile odium sumunt, &
cum in cogitationibus nihil ege-
rint, solent pavorebus terrere; sed
fidelibus orationibus, atque ieiun-
ijs se ad Dominum convertenti-
bus, statim corruūt. Cùm talia
spectra veteratorius impostor,
crebrius oculis obiecisset san-
cti Joannis Gualberti Abbatis
Vallis umbrosæ, formis ferarū,
serpentum, draconum crocody-
lorū illū perterrefacere cupiēs:
vir sanctus signans frontē cru-
ce,

ce, conatibus illorum illudendo vanis, dicebat eorum unicuique: *Si Dominus dedit tibi potestatem super me devora, si minus, cur frustra niteris.* Præscripsit etiam modum sanctus Pater Antonius spiritus bonos à malis discernendi: Veniunt inquiens, aliquando noctu in angelos lucis se transfigurando, ut nostra bona opera laudent, & in iis perseverantiam, ac post æternum gaudium promittant: ut hoc pacto incautos in superbiam inducant, & quod magno sudore illi acquisiverunt, unica vanæ laudis oblectatione, blandi adultores eripiant. Igi-

tur

351 *Archiepiscopi Gnesnensis*

tur boni spiritus apparent, cum tranquillitate, ac mentis dulcedine; securitatemque firmā ingenerant iis, quibus se videndos exhibent, & siquidem Dei legatione, qui est fons, & principium totius lætitiæ funguntur, inenarrabili gaudio mentem videntis replent; unde tantus fervor, ac desiderium in bonis operibus proficiendi exoritur, ut ex carnis ergastulo, volare in cœlum velle videatur homo, tali apparitione recreatus. Et quamvis fragilitas humanæ conditionis, ad initium visionis extimescere incipiat, tamen mox securitatis tranquilla serenitas,

ne

ne anceps fluctuet animus, ob-
boritur, sic cum beatissima Vir-
go Maria, nuntio Gabrielis tur-
bata esset, cœlestis legatus pro-
tinus omnem tristiam, metum-
que Virginea mente depulit.

*Ne timeas Maria invenisti enim
gratiam apud Deum.* Sic Zacha-
rias cum apparitione Angeli ti-
mor irruisset super se, consola-
tionis Verbum ab eo mox ob-
tinuit *Ne timeas Zacharia quo-
niam exaudita est deprecatio tua.*

Sic pastores, quibus natalis
Christi Domini nuntiabatur,
cùm circumfulgente se inusita-
ta luce trepidarent, audierunt
ab Angelo *Nolite timere: ecce
enim*

353 *Archiepiscopi Gnesnensis*
enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit omni populo.
Sic abeuntibus ad sepulchrum
Domini mulieribus; timorem
abegit Angelus *Nolite timere*
vos, scio enim quod Jesum qui
crucifixus est, quæritis. In tali-
bus apparitionibus quando se
transfigurat in Angelum lucis
Cacodæmon, non quærit aliud
quàm ut adoretur, & gloriam
Deo debitam, occulto astu fur-
retur: qua etiam tentatione
Christum Dei Filium adoriri
ausus est: *Hec omnia tibi dabo,*
si cadens adoraveris me. Habes
igitur firmam spem divinæ pro-
tectionis, & arma præ manibus
tenens

tenens, quibus sancti Patres,
cum hoste generis humani con-
fixerunt, terribile in eremo,
cum ipso iniit certamen. Et si
mors omnium terribilium, ter-
ribilissimum est, etiam hanc sic
li-armatus bonus Christi miles
se confidenter expectat, & *pulsan-*
cisti iudici confestim aperit, quia læ-
ditus iudicem sustinet, & cum tem-
pus propinquæ mortis advenit,
de gloria retributionis hilarescit.
Ita cum ad sanctum Hilarionem
venissent latrones, dissimulan-
tes qui essent, & interrogantes,
quid faceret si latrones adesset?
respondit sanctus: *Qui nihil ha-*
bet, quomodo latrones timeat?

V illique

355 *Archiepiscopi Gnesnensis*
illique subiecissent: ut nihil ha-
beas, tamen mori potes; subin-
tulit intrepidus senex; Fateor
me mori posse, & debere, non
tamen mori timeo, qui mortē
expecto quotidie. Tunc com-
puncti latrones & qui essent
fassi, atque ad pedes ipsius pro-
strati veniam petierunt: & vi-
tam in melius commutarunt.
& ex mente S. Chrysostomi ob
*pecuniæ contemptum, gloriæ de-
spectum, sæcularium occupationū
segregationem, & terribilium per-
pessionem operum mirabilium pa-
trator extitit sanctus Bogumilus.*

CAPUT XL.

Abſtinentia S Bogumili.

AD arma cætera, quibus expugnari Diabolus solet, carnem spiritui subijciendo, & in servitutem imperii rationis redigendo, orationibus, ciliciis, flagellationibus, vigiliis, ieiunium severum adhibuit: quòd, eius ab ipsa pueritia tenax, & religiosius observator, cùm (ut præmissum est) extitisset, tantò rigidior à se, coluit, exactione, quantò majores, ad tentandum se vires Diabolus intendisset. &

357 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ipse firmiorem legem sibi con-
stituti proposito austeritatis vitæ
sancti Patris Romualdi æmu-
landi, non invitus imposuisset.
Hanc nimirum vivendi regulam
cunctis sectatoribus vitæ singula-
ris sanctus Pater præfixit, ut tunc
se unusquisque eremiticæ vitæ ie-
iunium tenere cognosceret, si per
hebdomadam triduanas, & bi-
duanas ieiunando, quinta feria
& dominicis diebus, olera, vel
quodcunque liquamen, cum
gratiarum actione perciperet, ex-
ceptis duabus anni Quadragesi-
mis, in quibus non solum ipse,
sed & plerique sui discipuli, toti-
us hebdomadæ soliti erant con-
tinuare ieiunium. Ieiunare au-

tem omnino, hoc est diem absque
ullo cibo transigere, licet ipse sæ-
pissime fecerit, alijs omnimodo pro-
hibebat. Dicebat enim ad perse-
ctionem tendendi hoc ad summũ
congruere, ut quotidie comedat,
& semper esuriat, quatenus hoc
taro per consuetudinem leviget,
quod grave novitiis initio cõver-
sionis apparet. Parvipendebat
autem si quis ad tempus magnũ
quid inciperet si non etiam in eo
longanimiter perseveraret, vigi-
lias verò temperatè, & cum ma-
gna discretionẽ faciendas maximè
suadebat: ne cui fortasse continge-
ret, ut sopori per actis nocturnis offi-
ciis, consentiret: sanè huiusmodi

359 *Archiepiscopi Gnesnensis*
somnia vir sanctus in tantum
habebat exosum, ut si quis ei con-
fiteretur, post duodecim psalmo-
rum vigilias, vel maximè circa
diluculum obdormivisse, nequa-
quam posset eo die cum eius licē-
tia, sacra Missarum solennia ce-
lebrare. Dicebat enim melius esse
si possibile sit, unum psalmum ex
corde & cum compunctione canta-
re: quàm centum cum mentis fa-
bulatione percurrere. Cui autem
hæc gratia perfecte data non esset,
hortabatur tamē, nequaquā despe-
are nequaquā vel ab ipsa corpo-
rali exercitatione tepercere donec
ipse qui volūtatē dedit, tribuat e-
tiā aliquando facultatē. Tantum-
modo

*modo orationis incensum mentis
intentio in Deum semel fixa cu-
stodiat, quod exterius veniens
cogitationum aura perturbat, u-
bi enim est intentio recta, contra
voluntatem cogitatio veniens, non
est nimium formidanda. Hæc
ideo ex vita sancti Romualdi
per sanctum Petrum Damianū
conscripta, prolixius exscripsi,
ut non frustra laborarem, in de-
scribendo jeiunio sancti Bogu-
mili, & vigiliis, ac orationibus.
Satis enim est dicere & scribe-
re, quod scripsit Martinus Ba-
ronius de illo: Nempe præfixā
vivendi regulam cunctis secta-
toribus vitæ singularis, à sancto
Patre*

361 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patre Romualdo, diligenter, ac
fideliter fuisse observatam, à
sancto Bogumilo: qui *carnem*
expugnatricem humani generis
debellabat, dū vivo corpori mor-
tem delectabatur infligere. Quo-
ties autem cibum, aut somnum
indulgere corpori, aut alias ne-
cessitates naturæ cogere humana
conditio, miro afficiebatur pudore;
quòd tantam animi liberta-
tem, modici carnis termini coer-
cerent: quæ tamen jeiuniorum
& vigiliarum exercitia, matura
discretionem & prudenti trutina
ita moderabatur ut ad cætera
perfectionis instrumenta, ido-
neus esset. Nam Anachoresis,
ieiunia

ieiunia, vigiliae, meditatio, scripturarum propter puritatem cordis quod est charitas exercenda sunt cum hæc omnia sint perfectionis instrumenta: omnia impedimenta quò alacrius noster amor in Deum tendat, remota, vigiliae namque remota somnolentiam, ieiunium acediam, silentium curas, meditatio perturbationes animi, quies negotiorum tumultum.

*In his igitur prudenter temperandis exercitationibus vitæ solitariae, potissimum verò ieiuniis, sequebatur sancti Basilii consilium: Quoniam innati nobis corporis vehiculum, neque
nimium*

363 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nimiùm laxando fræna, neque
rursus immodicè illa retinendo ad
virtutis cursum perducere oportet:
idcirco corporum status, &
habitus, & ciborum qualitates,
solerter considerare convenit; ut
valido corpori fræna immitamus,
& senili frigescenti cibi potusq;
adiumentum ingeramus. Atque
hæc sunt instrumenta perfecti-
onis solitariae vitæ quibus dispo-
nitur animus ad fruendum Deo,
bono summè delectabili, per
quæ vehemens, ac inexplebile de-
siderium accenditur, placendi
Deo, & intuendi magnificentia
gloriæ ipsius, piis & puris cogita-
tionibus, & memoriæ bonorum,
quæ

quæ ab eo nobis collata sunt, iugi cogitatione inhærendo. Hic ille absconditus est thesaurus in agro quem qui invenit homo, abscondit: & præ gaudio illius vadit, & vendit omnia quæ habet & emit agrum illum. Hic ille thesaurus est quem qui invenit homo sedebit solitarius & tacebit, Infinitus enim est sapientiæ hominibus thesaurus: quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei, propter disciplinæ dona commendati Thesaurus cælestis est desiderium, ager vero in quo thesaurus absconditur, disciplina studii cælestis quem profecto agrum venditis omnibus comparat

395 Archiepiscopi Gnesnensis
rat qui voluptatibus carnis red
nuntians, cuncta sua desideria
per disciplina celestis custodiat
calcat; ut nihil id quod caro blandire
tur libeat, nihil quod carnale
vitam trucidat spiritus perhorre
scat.

CAPUT XLI.

*Amor erga proximum & predi
catio eius.*

QUamvis autem nuncium Ar
chiepiscopali dignitati, & A
solicitudini, prorsus remisisset, tu
non tamen curam salutis proxi
morum penitus abiecit, repu
tans ꝑmo præcipui amoris in
Deum

Deum tesseram dilectione pro-
 ximi aestimari, ac proinde Pe-
 trum prius à Christo de amo-
 re sui examinatum, quam ei o-
 ves pascendas commisisset; ut
 veræ charitatis, ovium pastio
 sit evidens argumentum. *Ete-
 nim quisquis virtutibus pollens,
 regem Dei renuit pascere, sam-
 mum Pastorem convincitur non
 amare.* Equidem fuit iam alius
 populi Dobrovensis pastor, quē
 Bogumilus postquam culmen
 Archiepiscopatus adiisset, insti-
 tuerat: ut sacramentorum ad-
 ministrationi aliisque Parochi-
 alibus officiis incumbens fru-
 ctus Curioni fundatione adscri-
 ptos

367 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ptos, perciperet; tamen si qua
in re illius opera uti vellet Pa-
rochus, eam impendere humi-
lis eremita minime recusabat.
Prædicationi Verbi Dei de li-
centia ipsius eò ferventiùs in-
stitit, quò dulciores immissio-
num cœlestium voluptates, in
eremo fuisset expertus; & men-
te sæcularibus expedita negoti-
is, supremorum bonorum con-
siderationi liberiùs intenderet.
Prodibat ex eremo, tanquam
Joannes ipse vitæ anachoreticæ
severitate metuendus Ma-
gister, pallebat os confectum
ieiuniis, emaciatus diuturnis
vigiliis pendebat vultus, frons
cute

cute contracta, caperatos lyra-
bat sulcos, dejecta supercilia
in terram vergebant, oculi tan-
quam è profundioribus promi-
nentes cavernis, ora vultusque
intuentium obliquo splendore
feriebant, intonsum caput, &
mentum, rigore pilorum hor-
rebat, ipsa vultus, exuccique o-
ris composito, in viro Dei, pœ-
nitentiam populo annunciabat,
quem tanta spiritus vehementia
& vocis contentione, à vitiis
deterrebat, ut plurimi auditorū
in lachrymas resoluti, seriam e-
mendationem vitæ proponen-
tes, ab eius contione reverterē-
tur. Exultabat spiritu, quoties
dulces

399 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulces fructus ex horridis pœ-
nitentiæ spinis, in conversis pec-
catoribus colligebat: gratias a-
gens summo rerum moderato-
ri, quod sibi vasa facibus cali-
cis Babyloniae meretricis va-
cua, providisset simplicium ru-
sticorum, corda voluptatibus
mundi destituta, ab inquinamē-
to peccatorum asperis laborib9
mundata, in quæ pretiosissimū
balsamum Spiritus sancti uncti-
onis infunderet. Fervebant di-
vinæ charitatis amplitudine di-
latata præcordia & ex iis, in au-
dientium animos flammeus ar-
dor erumpebat qui crebra la-
crymarum ab oculis conciona-
toris

toris manantium aspergine ir-
roratus, vastum sacri amoris
excitabat incendium. Multi
percutientes pectora sua, & in
amaritudine animæ recogitan-
tes delicta juventutis, domum
redibant, quæ in ordinem dige-
sta in aures Confessarii, maxima
cordis contritione promebant.
O quot lachrymantium audita
suspiria in voces prodeuntia lu-
ctuosas! Eheu infelix ille dies,
quo te Deum meum offendi!
quo filiquis mundi prodigus fi-
lius æterna bona permutavi.
Rumpantur dolore viscera mea
quia peccavi nimis, doleo Do-
mine Deus, doleo vehementer
X quia

401 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quia peccavi nimis: ò amor meus, à quo descivi! Et nunc Domine Deus meus, fac mecum secundùm magnam misericordiam tuã, quia tibi cor meum, & voluntas patet: quia doleo, quod te quem super omnia amare debeam, gravissimè offendi: propono amplius non peccare, omnes occasiones cum tuo adiutorio peccandi, devitare, voluntatem tuam implere, quæ tibi placita sunt: exequi. Amo inimicos meos, qui me dictis læserunt, damno affecerunt & quomodocūq; cōturbarūt, cōdono illis omnes injurias, quia te amo, quia sic jussisti. Lætatur

tur quòd haberet, quibus quod ipse in solitudine de petra mel fluxerat, elargiretur, & secretas eremi delicias, æternæ salutis sitibundis populis communicaret. Nam quemadmodum mater turgidis onusta uberibus, nisi lac in labra sugentis promat infantis, copiosam fastidit ubertatem: ita vir sanctus cœlestibus saginatus delitiis, dolet animo anxius, si non adsit cui exuberantes communicet charismatum spiritualium voluptates. Sic celebribus ad populum festis, Sacris operaturus, & pabulū salutis Christi ovibus præbiturus exhibat; quibus perfun-

403 *Archiepiscopi Gnesnensis*
etus officiis, *secedebat in desertū*
& orabat turbæ consortium
declinando. Sic Zachæus præ
turba Jesum videre non poterat.
Sic Elias à facie Jesabel fugiens,
& in spelunca per dies quadra-
ginta delitescens, præsentem si-
bi Deum habere meruit. Sic
Moyſes ab humana societate
per dies quadraginta semotus,
legem digito scriptam obtinu-
it. Quemadmodum etenim,
qui pretiosum liquorem in vase
vitreo, aut alioqui fragili por-
tat, omnem populi frequentiam,
& turbæ tumultuantis occurſū,
fastidit: ne inæstimabile munus
importuna curiosorum contrec-
tatio-

statione perdat: ita viri contē-
plationi dediti, fugiunt turbu-
lentos hominum cœtus, huc il-
luc suis cupiditatibus tituban-
tes, & circumactos; ne in di-
cretis ardelionum curiositati-
bus, nullis comparandi thesau-
ris, Spiritûs sancti balsami, vase
fractō, effusione, damnum irre-
parabile patiantur.

C A P U T XII.

Mors S. Bogumili.

ITa cum in asperioribus exer-
citationibus Eremitarum, &
austriore disciplinæ Romual-
dinæ

405 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dinæ observantia, per annos
duodecim, postquam Archie-
piscopatum Gnesnensem abdi-
cavit vitam traduxisset, & finem
iam illius imminere levi febricula tentatus cognovisset: vocatis sociis, qui in eiusdem solitudinis vicinis habitabant tuguriolis, pauca de cœlestium bonorum divitiis, brevi labore, ac patientia comparandis, præfatus, ac eos ad constantem in studiis & occupationibus vitæ solitariæ adhortatus, ad extremum se agonem oratione, ac crebris suspiriis disponebat, rite Sacramentis munitus, Beatissimæ Mariæ Virgini Deiparæ in
cuius

cujus venerationem propensio-
re semper voluntate ferebatur,
Adalberto & Stanislao, necnō
quinque Martyribus eremitis,
finem vitæ suæ religiosè com-
mendando; quo iam instante
vidit gloriosam Dei Genitricem
Mariam, frequenti Angelorum
coetu stipatam, cum puero Jesu
inter manus Matris hærente, ad
præmia se regni cœlestis invitā-
tem. Regni Poloniæ, quorum
opem imploraverat, assistenti-
bus Tutelaribus. Atque sic in
his verbis: *Jesu Fili Dei & Vir-*
ginis Mariæ, esto susceptor animæ
meæ præsentem vitam, cum æ-
terna commutavit; cuius anima

407 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in specie columbæ candidæ, vi-
sa est in cœlum penetrasse 4.
nonas Junij anno Christi mil-
lesimo centesimo octuagesimo
secundo. Extremum sepulturæ
honorem accepit in Ecclesia
Dobrovensi Sanctissimæ Trini-
tatis, in qua vivens ante & post
Archiepiscopatum Gnesnensem
laboraverat; cuius viri sanctita-
tem plurimis Deus miraculis
honorare dignatus est; Nam
statim ab eius obitu, secreto
quodā divini spiritus impulsu,
ad visitandum illius sepulchrū,
maxima populi multitudo, ope-
rius, ac meritis, in variis ne-
cessitatibus, calamitatibus, an-
gustiis

gustis, variisque morbis auxilium, & solatium, à Deo perceptura confluit; qui concursus hominum, in tanta frequentia solet continuari usque ad præsens, pro decima Junii, ut gravissimorum Senatorum testimonio, qui præsentem turbam conspexerunt, ad octo millia personarum, decem quandoque numerum, pervenisse censeretur. Ex quibus plurimi narrabant, nunquam se sine aliquo solatio, & mentis refocillatione, à sepulchro Sancti recessisse. Cum autem sepulturæ locus in dies pluribus claresceret miraculis, Fulco Archiepiscopus

406 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scopus Gnesnensis successor ab
eo quintus, qui temporibus Ale-
xandri IV. vixit, ossa illius leva-
vit, & ad partem Ecclesiæ me-
ridionalem altiore sepulchro
condidit sculpta imagine Pon-
tificis cum Episcopalibus insi-
gnibus superaddita. Præter vo-
tivas tabellas, cerea donaria, &
fulcra claudorum, in utroque
templi pariete suspensa, pluri-
mam pecuniam ad tumbam Sā-
cti offerebat populus, quæ tri-
faria quotannis solebat distri-
bui ordinatione Archiepisco-
porum, pars una in sustentatio-
nem Parochi, aliorumque mi-
nistrorum Ecclesiæ cedebat;
altera

ab altera pro fabrica Ecclesiæ Col-
legiatae Uniejoviensis, in cuius
Archidiaconatu sita est paro-
chialis Dobrovensis, converte-
batur: tertia pro templo in ho-
norem Sancti exædificando, re-
servabatur. Cera postquam u-
sui Ecclesiæ per annum suffe-
cisset, reliqua vendebatur, &
cumulo pecuniæ reservatæ, ag-
gregabātur, Plurima Deus ad
locum eius sepulturæ, ad laudē,
& gloriam nominis sui, hono-
rem Sancti, & utilitatem con-
solationemque populorum, ad
opem ipsius implorandam con-
fluentium, miracula solet ope-
rari; quorum hic unum, & al-
terum venit retexendum.

411 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Iusserat Vincentiŭs Cokus
Archi-Episcopus Gnesnensis, &
unâ cum Collegio Metropolita-
no Prælatorum, & Canonico-
rum sanxerant, Anno Domi-
ni millesimo quadringentesimo
tertio, ut Venerabilis Dominus
Albertus Parochus in Turek,
diligenter, & fideliter signa,
quæ per merita sancti Bogumili
fiebant, conscriberet, & in pro-
tocolla reponeret. Sed liber
hic, in quo fuerunt descripta,
incendio interiit, ut ex gravis-
simis illustrium virorum ma-
gnisque in Republica officiis
Præfectorum, relationibus offi-
tiosè iuramento confirmatis,
eviden

evidenter constat. Unus pro-
& multis oculatus sufficiat, Il-
lustris & Magnificus Dominus
Sebastianus Glembocki, The-
saurarius Brestensis, annorum
sexaginta quatuor iuratus,
non processatus non excom-
municatus, hæreditariorū bo-
norum centum millium floren-
norum Polonicalium possessor,
confessus, & sacra Eucharistia
refectus in Ecclesia Collegiata
Crusficiensi, pro festo B: Ma-
riæ Virginis Purificatæ, ad re-
quisitionem Fiscalis Curiae Mat-
thiæ Lubieński Archiep: Gne-
snen: (qui cum singulari pro-
pensione Sancto addictus esset,
cujus

cujus ossa in Urnam Stanneam, deposuit: Volebat librum miraculorum per ipsius merita editorum divinitus, typis Orbi Christiano propalare; magna enim & plurima ibi fuisse descripta inaudierat, maxima diligentia librum conquistavit) ita interrogatus, deposuit. Plurima inquit miracula à Sancto Bogumilo facta scio; nam librum descriptorum diligenter, à ducētis, & ultra annis habui, qui cū incendio palatii mei in Villa Głembokie periit; in quo recordor quod plusquam ducenti claudi, sanitatem receperunt, per intercessionem ipsius, & ful

cra

ra sua, quibus innitebantur in-
signum gratitudinis, & præstiti
beneficii, ibidem reliquerunt.
Recordor & cæcos visum re-
cepisse, & mortuos resuscitados
quem librum ab antecessoribus
mihi donatum etiam cæteris le-
gendum præbebam. Et Peril-
lustris, ac Reverendissimus Do-
minus Alexander Głembocki,
Archidiaconus Gnesnen: Deca-
nus Posnan: Cracovien: Płocē:
Canonicus, S.R.M. Secretarius,
annorum sexaginta septem, ju-
ratus, non excōmunicatus &c :
recognovit, quòd cū esset
Commissarius ab Illustrissimo
olim Laurentio Gembicki Ar-
chiep-

415 *Archiepiscopi Gnesnensis*
chiepiscopo Gnesnensi, una
cum Illustri Domino Joanne
Kojeciewski Archidiacono Lă-
ciciensi, Canonico Gnesnensi,
ad examen miraculorum sancti
deputatus, per juratorias senum
depositiones intellexerit, præ-
cipuè verò ex Fausto Suski filio
Stanislai, qui iam centum tri-
ginta annos habebat, & ab alio
Briectio Fastek, qui iam vigesi-
mum quintum super centesimū
annum agebat (uterque natus in
Dobrovensi pago) innumerabi-
lia miracula, ad sepulchrum S:
Bogumili fieri continuè; pluri-
mis infirmis per intercessionē
illius sanitatem restitutam. Un-
de

de claudi in signum recuperati
gressus plurima fulcra, quibus
innitebantur, reliquerant: quæ
postea per Parochos uti impe-
dimenta Ecclesiæ, combusta
fuerunt in præsentia ipsorum.

Alia plurima signa, ex cera, uti
oculi, capita, pedes, & alia
membra, à piis fidelibus relin-
quantur. Quoniam igitur anti-
quorum miraculorum memo-
ria, vel Parochorum incuria,
vel temporum iniquitate, ma-
xime hostium variorum incur-
sibus, utpote Crucigerorum,
qui per annos fere ducentos,
maiores Poloniam populati,
oppida & pagos crebris incen-

diis miserrimè affligerunt: & Tartarorum, qui universam Poloniam ferro, igneque atrociter vastarunt, interiit.

MIRACULUM I.

Refert Martinus Baronius, Clericus Jaroslaviensis Polonus, in libro quem de vitis Sanctorum Polonorum octo Martyrum Eremitarum ordinis Sancti Romualdi Camaldulensium scripsit, & authoritate Illustrissimi Domini Bernardi Maciejowski Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis edidit. Romæ primùm Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo à Fratre Joanne Maria Vercel-

lenſi, Magiſtro ſacri palatii viſum; & approbatum; deinde Cracoviæ anno Domini Mil-leſimo ſexcenteſimo quarto ab Illuſtriſſimo Domino Claudio Rangonio, Comite, Sedis Apoſtolicæ Pauli V. Legato Epiſcopo Regii & Principe ad Sere-niſſimum Sigismundum tertium Regem Poloniæ, ſuo robore confirmatum, ac tandem Anno Domini Mil-leſimo ſexcenteſimo octavo, per Reverendū Dominum Andream Schoneū S.T. & utriuſq; Iuris Doctorem, pro tunc univerſitatis Cracovienſis generalis ſtudii Rectorē, ut in lucem ederetur admiſſum:

impressit Cracoviæ Basiliius Skalki, Anno Domini Millesimo sexcentesimo decimo.

Quodam tempore, pius erga Sanctum Bogumilum vir, Stanislaus Vach Civis Colensis currum panno nimis oncratum, sex trahentibus equis, ducebat: dumque propè villam Dobrovo, ubi corpus sancti Archiepiscopi quiescit, pergeret, unus equorum pressus onere occubuit; cui postquam illico fecit detrahi coreum, muneris loco illud Ecclesiæ Dobrovensis Sacerdotibus obtulit, petens ut sanitatem reliquorum sancto Bogumilo commendarent; ipse interim flexis ad sepulchrum

1. eius genibus DEI protectionem
o incepto itinere, per merita
ga sancti Præfulis diligenter im-
a- plorabat: dum finita oratione
r- digreditur ab Ecclesia, equus
, ille (mirum dictu) ad fores
t: templi aditit hinniens, quem
o- dominus actis DEO pro tanto
i- beneficio gratiis, lætus recipit,
us iunxit curru, viam feliciter
i- profecutus est. Mirabilia DEI
e- opera, meritis sancti Bogumili
o sibi præstita, omnibus per
is omnem viam, prædicans. Sa-
is cerdotes ut tanti miraculi pe-
o rennaret memoria, pellem sibi
e donatam foribus Ecclesiæ affigi
n curarunt; anno Domini Mil-
lesimo trecentesimo nonagesi-

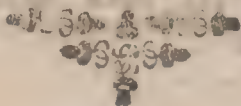
mo sexto. Atque hæc prodigiosa equi suscitatio, & in crebrescentia ope sancti miracula: quæ diligenter connotari iussit, movit Archi-Episcopum Gnesnensem, postulante præsertim Metropolitano Senatu, Vincencium Cotum ut in eius honorẽ Ecclesiam de latere cocto de oblationibus ad illius tumbam fieri solitis, cum omnium Prælatorum, & Canonicorum unanimi assensu, ædificare studeret.

Vidi ego, sepulchrum Sancti visitans, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadagesimo quarto corium hoc nucerini

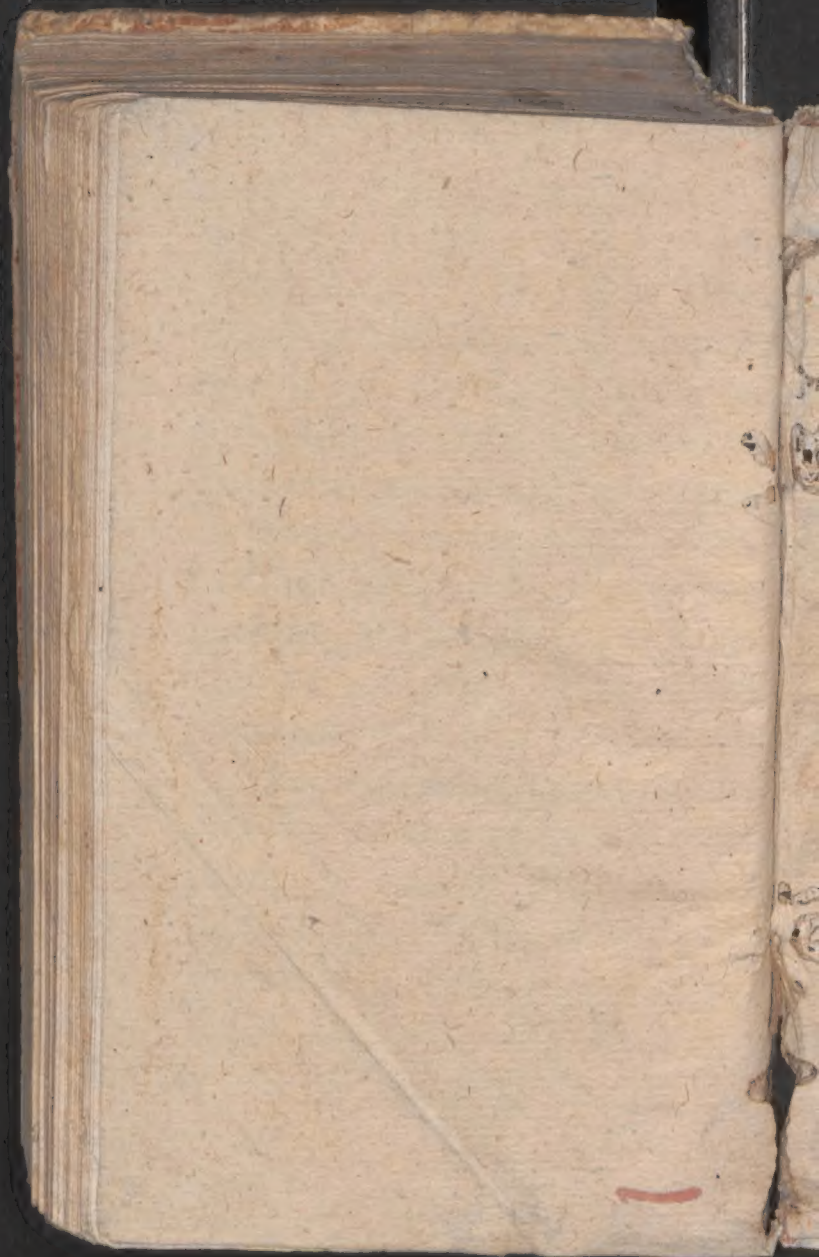
rini coloris, foribus Ecclesiæ
affixum, quod populus, equos,
& alia iumenta patrocinio san-
cti Bogumili commendans
scindere usitatum habebat, a-
nimantibus in medelam pro-
pinans. Nulla iam ad præsens
corij cernuntur vestigia, in
medicinam iumentorum distra-
cti. Durat hætenus vicinorum
populorum ea devotio, ut quo-
ties ad visitandum sepulchrum
sancti conveniant, toties equos
& boves circa Ecclesiam du-
cant precibus sancti à contagi-
one pestilenti, & morbis aliis
servatum iri suas animantes,
confisi.

Per Annos 478. pagus Dobrovo in favillam, & cineres trinā vice conversus nullum periculum Ecclesiæ Sanctissimæ TRINITATIS à viro Dei deplan-
cis abiegnis extructæ, flammis undique cōopertus; attulit; ut nullum adustionis, vel fumi vicinos parietes denigrantis appareat vestigium, quod cō mirabilius evenit quò propin-
quiores rusticanæ casæ in tem-
plum in medio pagi situm, undequaue incendiōrum fo-
menta iactarent.

LAUS DEO.

—S
n
E
S
t
i
S
O
—
—
—
—
—
—

Biblioteka Jagiellońska

stdr0024991

